

תל-אביב, כ"ט בניסן תשע"ג

10 באפריל 2013

128S3484

טיוטה

לכבוד

התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי

א.ג.נ,

הנדון: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

(הוראות הדיווח לציבור)

1. ביום 31.12.2007 פורסם חוזר מס' ח-06-2220 בדבר מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. בהמשך לכך, ביום 18.2.2010 פורסם חוזר מס' ח-06-2260 הקובע, בין היתר, הוראת שעה בנושא הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בשנים 2011 – 2012.
2. לאור הניסיון שנצבר ולנוכח פקיעת תקופת המעבר בסוף שנת 2012, ובמטרה להגביר את ההבנה והאחידות בחישוב ההפרשה הקבוצתית, ראיתי לנכון לבצע את השינויים המפורטים במסמכים המצורפים כדלקמן:
 - 2.1. סיכום עיקרי השינויים המוצעים מפורט **בנספח 1**.
 - 2.2. עדכונים של הוראות הדיווח לציבור -
 - 2.2.1. הוראת שעה – הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי (מצ"ב **בנספח 2**).
 - 2.2.2. עדכון "נספח י" – תהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי ודרישות תיעוד" (עמוד 102-669 בהוראות הדיווח לציבור ואילך), מצ"ב **בנספח 3**.
 - 2.2.3. נספח חדש "נספח י' – דוגמה לתיעוד הנדרש בדבר הפרשה להפסדי אשראי", מצ"ב **בנספח 4**.
 - 2.2.4. עדכון לקובץ שאלות ותשובות ליישום הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי (מצ"ב **בנספח 5**).
 - 2.3. עדכונים של הוראות הדיווח לפיקוח -
 - 2.3.1. הוראת דיווח לפיקוח מס' 809A בדבר "דוח רבעוני על הפרשה להפסדי אשראי" (מצ"ב **בנספח 6**).
 - 2.3.2. עדכון הוראת דיווח לפיקוח 834 בדבר "חשיפות למדינות זרות (רבעוני)" (מצ"ב **בנספח 7**).
3. בגיבוש ההצעה נעזרנו בצוות עבודה בו השתתפו עובדי הפיקוח על הבנקים ונציגים של רואי החשבון המבקרים של התאגידים הבנקאיים ושל חברות כרטיסי אשראי (להלן – התאגידים הבנקאיים). חברי הצוות תרמו רבות לגיבוש ההצעות ותודתי נתונה להם.

.4 תחילה :

- 4.1 השינויים בהוראת השעה (נספח 2) יחולו מיום 1.1.2013 ואילך.
 - 4.2 העדכון לנספח י' (לרבות התאמות הנדרשות מיישום הדוגמה בנספח י' – נספחים 3 ו-4) יחול מהדוחות ליום 31.12.2013 ואילך.
 - 4.3 העדכון לקובץ השאלות והתשובות (נספח 5) יחול מיום 1.7.2013 ואילך.
 - 4.4 הדיווח לפיקוח (נספחים 6 ו-7) יחול מיום 30.6.2013 ואילך. למרות האמור לעיל, בדיווחים שיוגשו במהלך שנת 2013 תאגיד בנקאי רשאי לדווח על מידע בדבר התאמות לפי ענפי משק עיקריים לפי המידע הטוב ביותר שקיים בידיו.
5. בכוונתנו לשלב במועד מאוחר יותר את ההוראות שנכללות היום בנספחים ובהוראת השעה בגוף הוראות הדיווח לציבור.

בכבוד רב,

אור סופר

סגן המפקח על הבנקים

העתק : המפקח על הבנקים

עידו גליל – מנהל יחידת דיווח כספי

אלון עמנואל – יחידת דיווח כספי

נספח 1

הוראת שעה – הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

1. הוראת שעה זו מחליפה את הוראת השעה בדבר "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בשנים 2011-2012" והיא תחול על דוחות כספיים רבעוניים ושנתיים מיום 1.1.2013 ואילך.
2. להלן פירוט השינויים העיקריים שנעשו בהוראת שעה זו בהשוואה להוראת השעה הנוכחית:
 - 2.1. הובהר טווח השנים שבגינן יחשב תאגיד בנקאי את שיעורי ההפסד.
 - 2.2. צורפו דוגמאות למידע שעל תאגיד בנקאי לשמור כדי לשפר את תהליכי ניהול האשראי ואת השיטות למדידת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי.
 - 2.3. הוארך חישוב ההפרשה הכללית והנוספת לפי הוראת נב"ת 315 כסכום ההפרשה המינימאלי עד ליום 31/12/2004 (במתואם עם התיקון בהוראה 315).

עדכון נספח י' ונספח י"א חדש – תהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי ודרישות תיעוד

3. על מנת לסייע לתאגידים הבנקאיים בבחינת נאותות ההפרשה להפסדי אשראי, נוספו דוגמאות לתיעוד שעל תאגיד בנקאי לשמור כדי לתמוך בהפרשה להפסדי אשראי ולדווח בכל מועד דיווח להנהלה ולדירקטוריון לצורך ההחלטה על ההפרשה להפסדי אשראי.
4. תאגידים בנקאיים יבחנו האם יש צורך להתאים את התיעוד לשיטות קביעת ההפרשה שלהם, בין היתר, בהתאם לדוגמאות בהוראות הדיווח לציבור, ויתאימו אותן בהתאם, מיום 31.12.2013 ואילך. יישום מוקדם מומלץ.

קובץ שאלות ותשובות ליישום הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

5. נוספו שאלות ותשובות המסבירות את אופן חישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי. העדכונים לשאלות ותשובות אלה יחולו מיום 1.7.2013 ואילך.

הוראת דיווח לפיקוח מס' 809A בדבר "דוח רבעוני על הפרשה להפסדי אשראי"

6. נוספה הוראת דיווח לפיקוח מס' 809A בדבר "דוח רבעוני על הפרשה להפסדי אשראי" (להלן – ההוראה) שתדווח בתדירות רבעונית, החל מהרבעון שמסתיים ביום 30.6.2013. לעניין הדיווח עד ליום 31.12.2013 על התאמות לפי ענפי משק עיקריים, תאגיד בנקאי יהיה רשאי לדווח לפי המידע שקיים בידיו.
7. הדיווח נועד, בין היתר, לסייע לפיקוח על הבנקים ולתאגידים הבנקאיים בבחינת שלימות ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי מאזני לציבור וסבירותה.
8. בשלב מאוחר יותר נשקול להרחיב את הדיווח לפיקוח, באופן שיתאים לתאגידים בנקאיים שבחרים לחשב באופן נפרד את ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות בהשגחה מיוחדת ובגין חובות נחותים.

עדכון הוראת דיווח לפיקוח 834 "חשיפה למדינות זרות"

9. במסגרת הדיווח נוספה דרישה לגילוי על מרווח נגזר האשראי (CDS) של המדינה המדווחת. העדכון בדרישת הדיווח יחול מיום 30.6.2013 ואילך.

נספח 2 - הוראת שעה - הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

1. הוראת שעה זו מבהירה כיצד תאגיד בנקאי וחברת כרטיסי אשראי (להלן – תאגיד בנקאי) יישמו את סעיף אשראי לציבור של סעיף 2.29. בהוראות הדיווח לציבור בדבר "הפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי" (להלן – ההפרשה הקבוצתית), ואת הטיפול בהתאם בהפרשה הכללית, הנוספת והמיוחדת לחובות מסופקים.
- הוראת שעה זו אינה מתייחסת לחישוב הפרשות על בסיס קבוצתי בגין חובות שאינם אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ובגין הלוואות לדיוור שההפרשה בגין מחושבת לפי שיטת עומק הפיגור. תאגיד בנקאי יחזיק הפרשות כאמור בהתאם לנדרש בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו.
2. אנו מצפים שעם חלוף הזמן, תאגידים בנקאיים ישפרו משמעותית את תהליכי ניהול האשראי, את איכות המידע הקיים בהתייחס לאיכות האשראי והפסדי האשראי, ואת השיטות למדידת ההפרשה הקבוצתית¹.
3. בכל שיטה שבה נקבעת ההפרשה להפסדי אשראי בהתאם להוראותינו, התאגיד הבנקאי יוודא שיתרת ההפרשה להפסדי אשראי הכוללת תהיה שמרנית וזהירה. בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנוסף לאמור בהוראת שעה זו, תאגידים בנקאיים ישתמשו בניתוח יחסים ככלי נוסף לבחינת הסבירות הכוללת של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי. ניתוח יחסים יכול לסייע בזיהוי מגמות משתנות (בהשוואה לתאגידים בנקאיים אחרים בני השוואה במערכת ובהשוואה לניסיון העבר של התאגיד הבנקאי) ביחסים שבין יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לבין חובות בסיווג שלילי, חובות בפיגור וחובות לא מבצעים, סך הכל החובות, מחיקות חשבונאיות נטו, ומחיקות חשבונאיות ברוטו בעבר. בהתבסס על ניתוח כזה תאגיד בנקאי עשוי לזהות נושאים נוספים או גורמים נוספים שעשויים לדרוש התאמות לאומדן הפסדי האשראי. התאמות כאמור צריכות להיות מבוססות ומתועדות בצורה נאותה.
4. בהתאם להערת שוליים מספר 30 בעמוד 102.8 - 669, תאגיד בנקאי ייתן תשומת לב מיוחדת לחובות שמנותחים על בסיס פרטני, שההפרשה הפרטנית בגינם הינה בשיעור שהינו נמוך משיעורי הפסדי העבר של קבוצות של חובות דומים. החלטות לסטות באופן משמעותי מניסיון העבר של התאגיד הבנקאי לגבי קבוצות של חובות דומים (לדוגמה – אם שיעור ההפרשה הפרטנית בגין חוב פגום בענף משק מסוים נמוך באופן משמעותי מטווח שיעורי ההפרשה הקבוצתית בהתאם להוראת שעה זו בגין חובות בעייתיים בענף זה),

¹ בהתאם להוראותינו יש לשמור, בין היתר, מידע נפרד לגבי שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו של חובות נחותים, ומידע נפרד לגבי שיעורי המחיקות החשבונאיות נטו של חובות בהשגחה מיוחדת. אנו מצפים שעם חלוף הזמן, תאגידים בנקאיים ישפרו משמעותית את תהליכי ניהול האשראי, את איכות המידע הקיים בהתייחס לאיכות האשראי והפסדי האשראי ואת השיטות למדידת ההפרשה הקבוצתית, אשר יאפשרו, למדוד את ההפרשה הקבוצתית בהתאם לסטנדרטים המקובלים בארה"ב. **ראה גם נספח ג' להלן:**

יתמכו בבירור על ידי נסיבות אחרות שמבדילות את החוב מהחובות שמסווגים באופן דומה.

5. הוראת שעה זו כוללת את החלקים הבאים :

- 5.1. חלק א' – חישוב הפרשה קבוצתית ;
- 5.2. חלק ב' – שימוש בדירוגים פנימיים בחישוב הפרשה קבוצתית ;
- 5.3. חלק ג' – הפרשה כללית, נוספת ומיוחדת לחובות מסופקים, והפרשה קבוצתית מינימאלית בתקופת מעבר.
- 5.4. נספחים :

5.4.1. נספח א' – דוגמה הממחישה את השימוש בנתוני מחיקות חשבונאיות בגין חובות שאינם כפופים לדרישות המחיקה החשבונאית שנקבעו בסעיף 5.ד.29 (יישום סעיף 6.5 להוראת השעה).

5.4.2. נספח ב' – דוגמה הממחישה את חישוב שיעור הפסדי אשראי כאשר חלק מחוב סווג כמסופק (יישום סעיף 9.6 להוראת השעה).

5.4.3. נספח ג' – דוגמאות למידע שעל תאגיד בנקאי לאגור כדי שיוכל למדוד הפרשה קבוצתית בגין חובות נחותים בנפרד מהפרשה קבוצתית בגין חובות בהשגחה מיוחדת.

חלק א' – חישוב הפרשה קבוצתית [חדש]

6. הגדרות

- 6.1. טווח השנים –
 - 6.1.1. בדוח שנתי - 5 השנים שהסתיימו במועד הדיווח.
 - 6.1.2. בדוח רבעוני - 4 השנים הקלנדריות המלאות שהסתיימו בסוף שנת הדיווח הקודמת.
או תקופה אחרת קצרה יותר שנקבעה בהנחיה של הפיקוח על הבנקים.
- 6.2. ממוצע - ממוצע פשוט של שיעורי המחיקות החשבונאיות נטו המותאמים השנתיים בטווח השנים.
- 6.3. ענף משק – כל שורה שמוצגת בנפרד בלוחות 01 ו-02 בהוראת דיווח לפיקוח 831 "דוח רבעוני על חלוקת סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק" (להלן – הוראה 831).
- 6.4. שנה אחרונה – ארבעת הרבעונים האחרונים המסתיימים במועד הדיווח.
- 6.5. שיעור שנתי מותאם של מחיקות חשבונאיות נטו – ממוצע משוקלל של: (1) שיעור המחיקות החשבונאיות נטו השנתי בגין חובות הכפופים לדרישות המחיקה החשבונאית בסעיף 5.ד.29 להוראות הדיווח לציבור, מיתרת החוב הרשומה

הממוצעת בגין חובות אלה, ושל (2) שיעור המחיקות החשבונאיות נטו השנתי בגין חובות אחרים מיתרת החוב הרשומה הממוצעת של חובות אלה מוכפל בשתיים. מצ"ב בנספח א' דוגמא המבהירה את אופן היישום של הגדרה זו.

7. חישוב הפרשה קבוצתית בגין אשראי לציבור שאינו בסיווג בעייתי

7.1. בכל מועד דיווח, תאגיד בנקאי יחשב טווח של שיעורי ההפסד בטווח השנים לכל ענף משק בגין חובות בסיווג לא בעייתי, את הממוצע של שיעורי ההפסד בטווח השנים ואת שיעורי ההפסד בשנה האחרונה.²

חישוב שיעור ההפסד בגין כל שנה יעשה כדלקמן: השיעור השנתי המותאם³ של סך כל המחיקות החשבונאיות נטו בענף המשק מתוך יתרת החוב הרשומה הממוצעת של סך כל החובות בענף המשק.

7.2. תאגיד בנקאי:

7.2.1. יזהה באופן שמרני וזהיר את שיעור ההפסד המתאים מתוך הטווח שצוין, לרבות כאשר האומדן הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי הינו שיעור ההפסד הגבוה בטווח האמור.⁴

7.2.2. יתאים באופן שמרני וזהיר את שיעור ההפסד שנבחר לגורמים סביבתיים רלוונטיים, תוך תיעוד מתאים, כמפורט בנספח י' להוראות הדיווח לציבור.⁵

7.3. סכום יתרת הפרשה הקבוצתית יחושב לכל ענף משק על ידי הכפלה של יתרת החוב הרשומה באותו ענף משק שאינה בסיווג בעייתי במועד הדיווח בשיעור ההפסד שחושב בסעיף 7.2 לעיל.

8. חישוב הפרשה קבוצתית בגין אשראי לציבור בהשגחה מיוחדת או נחות

² תאגיד בנקאי הסבור שראוי להשתמש ב"טווח שנים" אחר יפנה לפיקוח על הבנקים לקבל הנחיה מקדמית.
³ מובהר כי בגין השנים 2008-2010 טווח שיעורי ההפסד יחושב לפי שיעורי ההפרשות הספציפיות בשנים אלה מיתרת החובות הממוצעת.

⁴ תאגיד בנקאי לא יסתמך בלעדית רק על הממוצע של שיעורי ההפרשה בשנים אלו, או רק על שיעורי ההפרשה בשנה האחרונה, אלא יזהה באופן שמרני וזהיר את שיעור ההפסד המתאים בתוך הטווח שצוין.

⁵ יש להפעיל נהלים נוספים בנוגע לשיעורי ההפסד שישמשו בסיס לקביעת ההפרשה כאשר יתרת החובות **בעייתיים** (הטובים ו/או הבעייתיים) הממוצעת בענף מסוים היא אפסית או נמוכה מאוד, או כאשר ההפרשות (המחיקות) נטו בענף זה הן שליליות. במקרים אלה תאגיד בנקאי ישתמש בקירוב של טווח על בסיס נתונים גלויים לציבור של **מחיקות חשבונאיות** (הפרשות לחובות מסופקים), יתרה ממוצעת של חובות **בעייתיים** – ואשראי בענף זה ברמת המערכת וגם שיעורי הפסד בענף זה בתאגיד הבנקאי משנים קודמות, ויבצע התאמות נוספות לשיעורי הפסד אלה בגין גורמים סביבתיים. **כאשר לתאגיד בנקאי יש מספר משמעותי של ענפים כאמור עליו לשקול לבצע בדיקות סבירות והתאמות נוספות לגבי הנתונים המצרפיים של ענפים אלה.** תאגיד בנקאי יתעד התאמות אלו. בכל מקרה, תאגיד בנקאי יודא שיתרת הפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין כל ענף משק תהיה חיובית ונאותה.

- 8.1. בכל מועד דיווח, תאגיד בנקאי יחשב טווח של שיעורי הפסד בטווח השנים לכל ענף משק בגין חובות בסיווג השגחה מיוחדת או נחות, את הממוצע של שיעורי ההפסד בטווח השנים ואת שיעורי ההפסד בשנה האחרונה³.
- חישוב שיעור ההפסד בגין כל שנה יעשה כדלקמן: השיעור השנתי המותאם⁶ של סך כל המחיקות החשבונאיות נטו בענף המשק מתוך יתרת החוב הרשומה הבעייתית הממוצעת של סך כל החובות בענף המשק.
- 8.2. תאגיד בנקאי:
- 8.2.1. יזהה באופן שמרני וזהיר את שיעור ההפסד המתאים מתוך הטווח שצוין, לרבות כאשר האומדן הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי הינו שיעור ההפסד הגבוה בטווח האמור.
- 8.2.2. יתאים באופן שמרני וזהיר את שיעור ההפסד שנבחר לגורמים סביבתיים רלוונטיים, תוך תיעוד מתאים, כמפורט בנספח י' להוראות הדיווח לציבור⁵.
- 8.3. סכום יתרת הפרשה הקבוצתית יחושב לכל ענף משק על ידי הכפלה של יתרת החוב הרשומה באותו ענף משק בסיווג השגחה מיוחדת או נחות במועד הדיווח בשיעור ההפסד שחושב בסעיף 8.2 לעיל.

⁶ מובהר כי בגין השנים 2008-2010 טווח שיעורי ההפסד יחושב לפי שיעורי הפרשות הספציפיות בשנים אלה מיתרת החובות הבעייתיים הממוצעת.

9. לעניין זה מובהר כי:

- 9.1 טווח שנים במועד דיווח ביניים – בדיווחי ביניים יכללו בטווח השנים גם השיעור השנתי המותאם של מחיקות חשבונאיות נטו בשנה האחרונה.
- 9.2 ממוצע במועד דיווח ביניים – בדיווחי ביניים יכללו בממוצע גם נתוני התקופה המצטברת מסוף שנת הדיווח האחרונה ועד למועד הדיווח, במונחים שנתיים, אולם יינתן להם משקל נמוך יותר מהמשקל של השנים הקלנדריות המלאות בטווח (לדוגמה אם הדיווח הוא לרבעון השני בשנת 20X0, נתוני שני הרבעונים הראשונים בשנת 20X0 יומרו למונחים שנתיים אך יקבלו משקל של 2/4, בעוד נתוני כל שנה קלנדרית מלאה שקדמה ל- 20X0 ונכללה בטווח יקבלו משקל של 1).
- 9.3 יתרת החובות הבעייתיים הממוצעת לשנה מסוימת תחושב על סמך ממוצע פשוט של הסכומים שנכללו בטורים 01 ו-02 בלוח 04 בהוראה 7,831, לסוף כל אחד מהרבעונים במהלך השנה, ולסוף שנת הדיווח הקודמת.⁸ תאגיד בנקאי ינכה מסכומים אלה סכומים הנובעים מסיכון אשראי חוץ מאזני ומפריטים מאזניים שאינם אשראי לציבור.
- 9.4 יתרת החובות הממוצעת לשנה מסוימת תחושב על סמך ממוצע פשוט של הסכומים שנכללו בטור 1 בלוח 01 ובלוח 02 להוראה 9,831, לסוף כל אחד מהרבעונים במהלך השנה, ולסוף שנת הדיווח הקודמת.
- 9.5 המחיקות החשבונאיות נטו לשנה מסוימת יחושבו לפי סיכום של סך הכל המחיקות החשבונאיות נטו שנרשמו בכל אחד מהרבעונים בשנה זו, שנכללו בטור 05 ובטור 06 להוראה 10,831.
- 9.6 ההפרשה הספציפית השנתית לחובות מסופקים תחושב לפי הסכום של ההפרשות הרבעוניות בשנה שנכללו בטור 1 וטור 3 בלוח 03 להוראה 831 שהייתה בתוקף ביום 31.12.2010, בתוספת הסכום השנתי של ההפרשות לריבית בגין חובות שאינם נושאים הכנסה בניכוי גביות ריבית שנזקפו להכנסות מימון אחרות באותה שנה בגין חובות שאינם נושאים הכנסה בענף זה. מובהר כי ההפרשות לריבית וגביות הריבית לא יכללו הפרשות לריבית וגביות ריבית בגין חלק החוב שנקבע כמסופק ולא יכללו

7 לגבי השנים 2008 – 2010 - טורים 5 ו-6 בלוח 03 להוראה 831 שהייתה בתוקף ביום 31.12.2010

8 לדוגמה, יתרת החובות הבעייתיים הממוצעת בשנת 2009 תחושב על סמך ממוצע פשוט של יתרת החובות הבעייתיים לימים 31.12.08, 31.3.09, 30.6.09, 30.9.09, ו-31.12.09.

9 לגבי השנים 2008 – 2010 - טור 1 בלוח 01 ובלוח 02 להוראה 831 שהייתה בתוקף ביום 31.12.2010

10 תאגיד בנקאי אשר תיקן בדוח לציבור טעויות בסיווגים לענפי משק של יתרות או של מחיקות חשבונאיות ישתמש בנתונים שדווחו לפיקוח, לאחר ההתאמות הדרושות בגין תיקונים אלה.

הפרשות לריבית וגביות בגין הפרשי שער והצמדה על הקרן של חוב שאינו נושא הכנסה^{12,11}.

10. תאגיד בנקאי אחראי לוודא שיתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי נאותה על בסיס מאוחד. עם זאת, בקביעת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שתיכלל בדוח המאוחד של התאגיד הבנקאי, התאגיד הבנקאי רשאי לא לתקן את סכומי ההפרשות להפסדי אשראי שנכללו בדוחות כספיים של חברה בת של התאגיד הבנקאי, אם הוא וידא שמתקיים אחד מהתנאים הבאים:

10.1. הדוחות הכספיים של חברת הבת נערכו בהתאם להוראותינו;

10.2. הדוחות הכספיים של חברת הבת, שנכללו בדיווח של חברת הבת לרשות המפקחת עליה, נערכו בהתאם לכללי החשבונאות שחלים על בנקים שנשחרים בארה"ב, או בהתאם לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים שמפרסמת הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים ובהתאם להנחיות הרשות המפקחת עליה.

תאגיד בנקאי שהחליט, לצורך קביעת ההפרשה הקבוצתית על בסיס מאוחד, לא לתקן את סכומי ההפרשות להפסדי אשראי שנכללו בדוחות כספיים של חברה בת שלו, לא יכלול בחישוב שיעורי ההפסד על בסיס מאוחד את המחיקות החשבונאיות נטו, ההפרשות לחובות מסופקים ויתרות האשראי בגין חברה בת זו.

חלק ב' – שימוש בדירוגים פנימיים בחישוב הפרשה קבוצתית

11. לצורך חישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, תאגיד בנקאי רשאי להיעזר במערכות לחישוב הפסדי אשראי המשמשות אותו לחישוב הפסדי אשראי לצרכים פנימיים ואחרים, כדוגמת המערכות המשמשות לחישוב הפסדי אשראי לפי גישת המודל הפנימי בהתאם להוראות באזל 2. עם זאת, נדרש לבצע התאמות מסוימות כדי שהסכומים שמופקים על ידי מערכות אלו יוכלו לשמש בסיס לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי בהתאם לכל הדרישות בהוראות הדיווח לציבור.

12. בהמשך לאמור לעיל, תאגיד בנקאי אשר יקבל את אישור הפיקוח על הבנקים להקצות הון לפי גישת המודל הפנימי למדידת סיכוני אשראי, יוכל לפנות לפיקוח על הבנקים בבקשה להחזיק בהפרשה להפסדי אשראי, הנמוכה מסכום ההפרשה המחושב בהתאם לסעיפים [7-98](#) של [6 לעיל](#) ~~7-98 לעיל~~. בפנייה התאגיד הבנקאי יתבקש להראות שקיימת רמה גבוהה של ביטחון כי:

12.1. שיטת ההפרשה להפסדי אשראי של התאגיד הבנקאי עומדת בכל הוראות הדיווח לציבור,

12.2. הבקורות המופעלות על תהליך הדיווח הכספי על ההפרשה להפסדי אשראי הן אפקטיביות.

¹¹ תאגיד בנקאי אשר משיקולים פרקטיים מתקשה להפריד בין הרכיבים השונים של ההפרשה לריבית יפנה למנהל יחידת דיווח כספי בפיקוח על הבנקים לקבלת הנחיות ספציפיות.

¹² מצ"ב בנספח [א-ב'](#) דוגמה המבהירה את אופן היישום של סעיף זה.

13. לצורך כך תאגיד בנקאי יתבקש להתייחס למידת התיקוף של השיטה לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי, ובין היתר להראות שמבוצעות כל ההתאמות הנדרשות כדי לעמוד בהוראותינו. על התאגיד הבנקאי להראות, בכל שיטת חלוקה לקבוצות לצורך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי שבה הוא בוחר, שיש בידי מידע עדכני במועד הדיווח לגבי כל הגורמים שנדרשים לפי הוראות הדיווח לציבור המצביעים על מאפייני איכות האשראי של תיק האשראי. תאגיד בנקאי שחילק את האשראי לקבוצות בהתאם לדירוג האשראי של האשראי, אבל לא הביא בחשבון בקביעת דירוג האשראי גורם אחד או יותר מהגורמים המפורטים בהוראות הדיווח לציבור, צריך לוודא שבמערכות המיכוניות בבנק ייאסף מידע כמותי מפורט לגבי כל אחד מהגורמים, ולהתאים את שיעורי ההפרשה להפסדי אשראי בגין גורמים אלה, תוך שמירת תיעוד מספק, כנדרש בנספח י' להוראותינו. שימוש בסכומי ההפסדים הצפויים המופקים ממערכות כאמור, ואשר טרם קיבלו את אישור הפיקוח על הבנקים כאמור בסעיף 12 לעיל, אפשרי בתנאי שיתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שמחושבת כתוצאה מכך לא תפחת מסכום יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי המחושב בהתאם לסעיפים 6-7-87-לעיל.

14. חלק ג' – הפרשה כללית, נוספת ומיוחדת לחובות מסופקים, והפרשה קבוצתית מינימאלית בתקופת המעבר. לצורך מדידה בדוחות הכספיים, תאגיד בנקאי ~~שיישם את ההוראות החדשות~~ אינו נדרש להחזיק הפרשה כללית, נוספת ומיוחדת לחובות מסופקים, החל מיום ~~יישום ההוראות החדשות לראשונה~~ 1.1.2011, בכפוף לאמור בסעיף 154 להלן.

15. בכל מועד דיווח ~~בתקופת המעבר~~ לדוח הכספי ליום 31.12.2014, תאגיד בנקאי נדרש לוודא כי סכום יתרת ההפרשה הקבוצתית בגין חבויות במשרדי התאגיד הבנקאי (על בסיס בנק) בישראל לא יפחת מסכום יתרת ההפרשה הכללית, הנוספת והמיוחדת לחובות מסופקים לאותו מועד המחושבת בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים", ברוטו ממס (כלומר לחלק ל – 0.65)¹³.

¹³כאשר יתרת ההפרשה הכללית, הנוספת והמיוחדת לחובות מסופקים ברוטו ממס גבוהה מההפרשה הקבוצתית שחושבה על ידי התאגיד הבנקאי, יש לייחס לצורך הגילוי את ההפרש האמור באופן פרופורציונאלי לכל קבוצה של חובות שניתן לגביה גילוי נפרד על הפרשה קבוצתית.

נספח א' - דוגמה הממחישה את השימוש בנתוני מחיקות חשבונאיות בגין חובות שאינם כפופים לדרישות המחיקה החשבונאית שנקבעו בסעיף 5.ד.29 (יישום סעיף 6.3-6.5 להוראת השעה).

16. לשם פשטות החישובים וההמחשה, דוגמה זו מציגה חישוב של שיעורי ההפרשה הקבוצתית עבור תאגיד בנקאי שפועל בשני ענפי משק בלבד. לשם פשטות קיימת הנחה שאין לתאגיד הבנקאי חובות בעייתיים בענפים אלה ליום 31.12.2011. דוגמה זו לא מהווה דוגמה לתהליך מלא של קביעת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי.

17. נתונים:

17.1. תאגיד בנקאי פועל בשני ענפי משק בלבד: ענף א' וענף ב'. ההלוואות בענף משק א' ובענף משק ב' הינן הלוואות הומוגניות. כל ההלוואות בענף ב' כפופות לדרישות המחיקה החשבונאית שנקבעו בסעיף 5.ד.29 בהוראות החדשות, בעוד שכל ההלוואות בענף א' אינן כפופות לדרישות המחיקה החשבונאית שנקבעו בסעיף 5.ד.29 בהוראות החדשות.

17.2. להלן מפורטים שיעורי ההפרשות לחובות מסופקים שנרשמו לפי ההוראות הקיימות בשנים 2008, 2009 ו-2010 ושיעורי המחיקות החשבונאיות נטו שנרשמו לפי ההוראה החדשה בשנת 2011:

2011	2010	2009	2008	
שיעור הפרשות לחובות מסופקים				
חשבונאיות <u>נטו</u>				
2.6%	3%	3%	4%	ענף א'
3.2%	4%	3%	2%	ענף ב'

18. טווח ההפרשות והממוצע שישמש את התאגיד הבנקאי לחישוב ההפרשה ליום 31.12.2011 הינו:

18.1. ענף א':

18.1.1. טווח 3%-5.2% - טווח זה מורכב משיעורי ההפרשות לחובות מסופקים בשנים 2008, 2009 ו-2010 (3%-4%), ומשיעור המחיקות החשבונאיות נטו בשנת 2011, כשהוא מוכפל בשתיים (5.2%=2*2.6%).

18.2. ממוצע – 3.8% - חושב על ידי סכימה של שיעורי ההפרשות הספציפיות בשנים 2008-2010 ושיעור המחיקות החשבונאיות נטו המותאם בשנת 2011 מחולק בארבע, כלומר: (5.2% + 3% + 3% + 4%)/4

18.3. ענף ב':

18.3.1. טווח 2%-4% - טווח זה מורכב משיעור ההפרשות לחובות מסופקים בשנים 2008, 2009 ו-2010 (2%-4%), ומשיעור המחיקות החשבונאיות בשנת 2011 (3.2%).

18.3.2. ממוצע – 3.05% - חושב על ידי סכימה של שיעורי ההפרשות הספציפיות בשנים 2008-2010 ושיעור המחיקות החשבונאיות המותאם בשנת 2011 מחולק בארבע, כלומר: $(3.2\% + 4\% + 3\% + 2\%) / 4$.

נספח ב' - דוגמה הממחישה את חישוב שיעור הפסדי האשראי כאשר חלק מחוב סווג כמסופק (יישום סעיף 9.6 להוראת השעה)

1. נתונים:
 - 1.1. יתרת החוב החוזית של חוב ליום 1.1.09 הינה 100 ש"ח. החוב נושא ריבית לא צמודה בשיעור של 10% לשנה המשולמת בכל 31.12. קרן החוב תיפרע בתשלום אחד ביום 31.12.11.
 - 1.2. ביום 2.1.09 קבע התאגיד הבנקאי כי 20 ש"ח מהחוב האמור הינו חוב מסופק, ולכן נדרשת הפרשה לחובות מסופקים בסך 20 ש"ח. יתרת החוב סווגה כיתרת חוב שאינו נושא הכנסה.
 - 1.3. ביום 31.12.09 הריבית שנצברה על החוב לא שולמה. לא חל שינוי בסכום ההפרשה לחובות מסופקים בגין חוב זה, בסך 20 ש"ח.
2. סכום ההפרשות לריבית בהתאם להוראות הקיימות:
 - 2.1. היתרה החוזית של החוב ליום 31.12.09 הינה:
 - קרן – 100
 - ריבית שנצברה וטרם שולמה – 10
 - סך הכל יתרה חוזית – 110.
 - 2.2. הריבית שנצברה וטרם שולמה כוללת ריבית בסך 2 ש"ח (10%*20) בגין חלק החוב שנקבע שהוא מסופק (בסך 20) וריבית בסך 8 ש"ח (10%*80) בגין החלק הלא מופרש של החוב.
 - 2.3. יתרת חוב ממוצעת שתשמש לצורך חישוב שיעור הפסדי האשראי בגין שנת 2009 (קירוב, ממוצע על בסיס יומי) – 80 ש"ח.
3. סכום הפרשות לחובות מסופקים בגין החוב שישמשו לצורך חישוב שיעורי הפסדי האשראי בגין שנת 2009:
 - 3.1.1. הפרשות לחובות מסופקים (קרן) - 20 ש"ח.
 - 3.1.2. הפרשות לריבית בגין החלק של החוב שנקבע שאינו מסופק – 8 ש"ח.
 - 3.1.3. סך הכל הפרשות לחובות מסופקים (קרן וריבית) – 28 ש"ח.

ג' - דוגמא למידע שעל תאגיד בנקאי לאגור כדי שיוכל למדוד הפרשה קבוצתית בגין חובות נחותים בנפרד מהפרשה קבוצתית בגין חובות בהשגחה מיוחדת

נדידת אשראי בעייתי

31/12/20X0

<u>פגום</u>	<u>נחות</u>	<u>בהשגחה מיוחדת</u>
אש"ח	אש"ח	אש"ח

אשראי מסחרי

יתרת חוב רשומה נכון ליום 31.12.20X-3 ליום 31.12.20X0:
יתרות נכון ליום 31.12.20X0:

מזה: יתרות של חובות שנפרעו
יתרות של חובות לא בעייתיים
יתרות של חובות בהשגחה מיוחדת
יתרות של חובות נחותים
יתרות של חובות פגומים
יתרות שנמחקו חשבונאית
גביית יתרות שנמחקו חשבונאית בעבר

אשראי לאנשים פרטיים שאינו הלוואות לדיור

יתרת חוב רשומה נכון ליום 31.12.20X-3 ליום 31.12.20X0:
יתרות נכון ליום 31.12.20X0:

מזה: יתרות של חובות שנפרעו
יתרות של חובות לא בעייתיים
יתרות של חובות בהשגחה מיוחדת
יתרות של חובות נחותים
יתרות של חובות פגומים
יתרות שנמחקו חשבונאית
גביית יתרות שנמחקו חשבונאית בעבר

נספח 3 - נספח י' – תהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי ודרישות תיעוד

ההוראות שנקבעו בנספח זה מבוססות על הוראות ה- SEC לגבי תהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי ודרישות תיעוד שפורסמו ב- SAB 102 של ה-SEC¹ (להלן: ה- SAB). בהערות שוליים שולבו הוראות מהותיות נוספות שנקבעו בהצהרות מדיניות משותפות בנושא של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב שפורסמו בשנת 2001 ובשנת 2006 (להלן: ALLL 2001, ו- ALLL 2006, בהתאמה). תאגיד בנקאי נדרש ליישם את ההוראות שנקבעו בנספח זה ובהערות השוליים שלו.

תהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי ודרישות תיעוד

1. טיפול חשבונאי בהפסדי אשראי – לא נכלל

2. פיתוח ותיעוד של שיטה עקבית

א. פיתוח של שיטה עקבית

2.1. עובדות: תאגיד בנקאי א', או אחת מהחברות המאוחדות שלו, עוסק בפעילויות של מתן אשראי והוא מפתח או מבצע סקירה של שיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי שלו.

2.2. שאלה: מה הם הגורמים או האלמנטים שתאגיד בנקאי א' נדרש לשקול כאשר הוא מפתח את (או מאוחר יותר כאשר הוא מבצע הערכה של) השיטה שלו לקביעת הפרשה להפסדי אשראי לפי הוראות הדיווח לציבור?

2.3. תשובה:

2.3.1. תאגיד בנקאי נדרש לפתח ולתעד שיטה עקבית² לצורך קביעת ההוצאות בגין הפסדי אשראי ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי בכל מועד דיווח. חיוני שהשיטות לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי יכללו את ההערכות העדכניות של ההנהלה לגבי איכות האשראי של תיק האשראי באמצעות תהליך שיטתי (disciplined) שמיושם בעקביות.³ השיטה לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי של תאגיד בנקאי מושפעת מגורמים שהינם ספציפיים לתאגיד הבנקאי, כגון גודל התאגיד הבנקאי, מבנהו הארגוני, סביבתו והאסטרטגיה העסקית שלו, סגנון הניהול שלו, מאפייני תיק האשראי שלו, נהלי ניהול האשראי שלו, ומערכות המידע הניהוליות שלו.

¹ כפי שנכללו ב:

SEC Staff Accounting Bulletins: Codification of Staff Accounting Bulletins – Topic 6.L.: Financial Reporting Release 28 – Accounting For Loan Losses By Registrants engaged in Lending Activities.

² הערת שוליים מספר 9 ל- SAB – לא נכללה.

³ ALLL 2006, עמ' 8: קביעת הרמה הנאותה של ההפרשה להפסדי אשראי היא לא מדויקת באופן בלתי נמנע, ודורשת הפעלת שיקול דעת רחב על ידי ההנהלה. הניתוח של ההנהלה צריך לשקף הפרשות להפסדי אשראי שהינן שמרניות וזהירות, אבל לא מופרזות, שימצאו בתוך טווח מקובל של הפסדי אשראי צפויים. כאשר נקבע טווח של הפסדים, על התאגידים הבנקאיים לשמור תיעוד מתאים כדי לתמוך בטווח שזוהה ובשיקולים ששימשו לקביעת האומדן הטוב ביותר בתוך טווח הפסדי האשראי.

2.3.2. יחד עם זאת, למרות שתאגידים בנקאיים שונים עשויים להשתמש בשיטות שונות, קיימים אלמנטים משותפים מסוימים שראוי שיכללו בכל שיטה לקביעת הפרשה להפסדי אשראי, בכדי ששיטה זו תהיה אפקטיבית⁴. שיטה לקביעת הפרשה להפסדי אשראי של תאגיד בנקאי צריכה:

- (1) לכלול ניתוח מפורט, המבוצע על בסיס שוטף, של תיק האשראי;
- (2) להביא בחשבון את כל החובות בתיק האשראי (בין אם על בסיס פרטני ובין אם על בסיס קבוצתי) ואת כל מכשירי האשראי החוץ מאזניים⁵;
- (3) לזהות חובות שיוערכו באשר לירידת ערכם על בסיס פרטני לפי סעיף 29א, ולפצל את תיק האשראי שנותר לקבוצות של חובות עם מאפייני סיכון דומים, לצורך הערכה וניתוח על בסיס קבוצתי לפי סעיף 29ב;
- (4) להביא בחשבון את כל הגורמים הרלבנטיים הידועים, פנימיים וחיצוניים, שעשויים להשפיע על סיכויי הגביה של חובות;
- (5) להיות מיושמת בעקביות, אך, כאשר ראוי, להתעדכן בגין גורמים חדשים שמשפיעים על סיכויי גבייה;
- (6) להביא בחשבון את הסיכונים הספציפיים שכרוכים בסוגים שונים של פעילות מתן אשראי;
- (7) להביא בחשבון את השווי העדכני של בטחונות (בניכוי עלויות מכירה), כאשר רלבנטי;

⁴ הערת שוליים מספר 10 ב-SAB – לא נכללה.

⁵ OCC, שו"ת 3C.3, FDIC פרק על הפרשה להפסדי אשראי בגין פעילות בכרטיסי אשראי (עיבוד):

שאלה: לתאגיד בנקאי יש התקשרויות למתן אשראי שניתנות לביטול בכל עת לפי שיקול הדעת של התאגיד הבנקאי. דוגמא להתקשרות מסוג זה היא קווי אשראי בתיקי כרטיסי האשראי של התאגיד הבנקאי. למרות שקווי האשראי ניתנים לביטול בכל עת, התאגיד הבנקאי בדרך כלל מאפשר חיובים או ניצולים על ידי החייב בקווי האשראי הללו. בנוסף, משום שחייבים עם קשיים כלכליים עשויים לנצל את רוב או את כל קווי האשראי לפני שהתאגיד הבנקאי זיהה את הקשיים שלהם, לעתים קרובות קווי האשראי הללו ממומנים (funded) באופן משמעותי. האם במצב זה, על התאגיד הבנקאי לכלול את ההתקשרויות, שניתנות לביטול לפי שיקול הדעת של הבנק, בהערכה ובאומדן של הפסדי האשראי הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים?

תשובה: כן. אם לתאגיד הבנקאי אין מערכת אפקטיבית למעקב ובקרה, המזהה קווי אשראי שאיכותם מידרדרת בשלב מוקדם, ומקפאיה, מבטלת או מקטינה את קווי האשראי הללו במהירות, צפוי שהתאגיד הבנקאי יממן את ההתקשרויות הללו, בין אם הן ניתנות לביטול ובין אם לאו. במצב זה יש לכלול את ההתקשרויות הללו בניתוח בכתב של התאגיד הבנקאי. הנכונות של התאגיד הבנקאי לממן את ההתקשרויות הללו תשתנה ויש לבחון אותה בהתבסס על ניסיון העבר של השיטות הנהוגות והנהלים של התאגיד הבנקאי. תקן חשבונאות ארה"ב מספר 5 דורש להכיר בהפסד תלוי כאשר ההפסד הוא צפוי וניתן לאמוד את הסכום באופן סביר. במצב זה, התאגיד הבנקאי עשוי להגיע למסקנה שיש לו הפסד תלוי, משום שהוא בדרך כלל מממן את ההתקשרויות הללו ואינו צופה שכל הסכומים יוחזרו. לפיכך הדרישות של תקן חשבונאות ארה"ב מספר 5 מתקיימות. כפי שצויין בסעיף 29 להוראות הדיווח לציבור, הפסדים תלויים בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים יכללו במסגרת הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בסעיף התחייבויות אחרות.

8) לחייב שניתוחים, אומדנים, סקירות, ופונקציות אחרות בשיטה לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי יבוצעו על ידי עובדים כשירים ומודרכים היטב (well trained);

9) להתבסס על מידע עדכני ומהימן.

10) להיות מתועדת היטב, בכתב, ולכלול הסברים ברורים לגבי הניתוחים והשיקולים (rationale) המבססים (ראה סעיף 2.4 להלן); ו-

11) לכלול שיטה עקבית והגיונית לאיחוד אומדני ההפסד, אשר תבטיח שיתרת ההפרשה להפסדי אשראי נרשמת בהתאם להוראות הדיווח לציבור.

2.3.3. ההפרשה להפסדי אשראי הינה אלמנט משמעותי בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים.

2.3.4. לפיכך, על ההנהלה של התאגיד הבנקאי לסקור, על בסיס תקופתי, את השיטה שלה לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי.⁶ בנוסף, פיקוח של ועדת הביקורת על הדיווח

⁶ הערת שוליים מספר 12 ל-SAB: על הדירקטוריון וההנהלה: לוודא שלתאגיד הבנקאי יש מערכת ובקורות אפקטיביות לבקרת אשראי; לוודא שחובות, או חלקים של חובות, נמחקים חשבונאית במועד כאשר קיים לגביהם מידע שמאמת את עובדת היותם בלתי ניתנים לגבייה; ולוודא שהתהליך של התאגיד הבנקאי לקביעת הרמה הנאותה של ההפרשה להפסדי אשראי מבוסס על ניתוח של תיק האשראי של התאגיד הבנקאי שהינו מקיף, מתועד בצורה נאותה ומיושם בעקביות.

מתוך ALLL 2001:

1) דירקטוריון של תאגיד בנקאי אחראי להבטיח כי בתאגיד הבנקאי קיימות בקורות כדי שההפרשה להפסדי אשראי תיקבע בעקביות בהתאם למדיניות ולנהלים הכתובים של התאגיד הבנקאי, כללי חשבונאות מקובלים והוראות המפקח על הבנקים. בכדי למלא אחריות זו, על הדירקטוריון להורות להנהלה לפתח ולתחזק תהליך שיטתי ונאות המיושם בעקביות לצורך קביעת יתרת ההפרשה להפסדי אשראי וההוצאה בגין הפסדי אשראי. על ההנהלה ליצור וליישם מדיניות ונהלים מתאימים אשר יטמיעו את תהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי בתאגיד הבנקאי, ויבהירו את התהליך לכל העובדים המעורבים בו.

2) לפני שדירקטוריון של תאגיד בנקאי מאשר את המדיניות והנהלים, עליו להבטיח כי המדיניות והנהלים מתייחסים באופן ספציפי לנסיבות הייחודיות של התאגיד הבנקאי, כגון יעדי התאגיד הבנקאי, המערכות שלו, פרופיל הסיכון שלו, עובדיו ומשאבים אחרים שלו. זאת, ללא תלות בזהות הגורם שמפתח ומיישם את המדיניות, הנהלים והבקורות. בנוסף, על ידי יצירת סביבה המעודדת את העובדים לפעול לפי המדיניות והנהלים, ההנהלה משפרת את התהליך השיטתי והציות לנהלים.

3) על הדירקטוריון לסקור (review) ולאשר בכל תקופת דיווח (שנתי ורבעוני) את סכומי יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ואת ההוצאה בגין הפסדי אשראי שידווחו בדוחות הכספיים.

4) הדירקטוריון נדרש לגרום לכך שתבוצע בדיקת תקופות תקופתית של שיטת קביעת ההפרשה, וכי שיטת קביעת ההפרשה תתוקן לפי הצורך, כדי לוודא שהשיטה עדיין מתאימה לתאגיד הבנקאי.

5) ועדת הביקורת תפקח (oversee) ותעקוב אחר הבקורות הפנימיים על תהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי.

הכספי ועל הביקורת של ההפרשה להפסדי אשראי יכול לחזק את מערך הבקרה על ההפרשה להפסדי אשראי של התאגיד הבנקאי, ואת תהליך קביעתה.⁷

2.3.5. שיטה עקבית לקביעת הפרשה להפסדי אשראי שתוכננה ויושמה כראוי צריכה להניב את האומדן הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי ליתרת ההפרשה להפסדי אשראי שלו.⁸ לפיכך על התאגיד הבנקאי להתאים את יתרת ההפרשה להפסדי אשראי, כלפי מעלה או כלפי מטה, בכל תקופת דיווח כתוצאה מהבדלים שקיימים בין התוצאות של תהליך הקביעה השיטתי לבין יתרת ההפרשה הקיימת בספר הראשי.⁹

ב. תיעוד של השיטה העקבית

2.4. שאלה 1: בהנחה שמתקיימות העובדות שצוינו בסעיף 2.1 לעיל, מה תאגיד בנקאי נדרש לכלול בתיעוד שלו לגבי שיטתו לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי?

2.5. תשובה:

2.5.1. תיעוד נאות בכתב שמבסס את ההוצאה בגין הפסדי אשראי ואת ההפרשה להפסדי אשראי מאפשר סקירה של תהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי ושל סכומי ההפרשה להפסדי אשראי המדווחים, מטמיע שיטתיות ועקביות בתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי ומשפר את תהליך האומדן של הפסדי האשראי בכך שהוא עוזר להבטיח שכל הגורמים הרלבנטיים נשקלו בצורה נאותה בנייתו ההפרשה.

2.5.2. לפיכך, תאגיד בנקאי יתעד את הקשר בין ממצאי הסקירה התקופתית המפורטת של תיק האשראי לבין סכומי יתרת ההפרשה להפסדי אשראי וההוצאות בגין הפסדי אשראי המדווחים לאותה תקופה.¹⁰

⁷ הערת שוליים מספר 13 ל-SAB: 61 SAS (כפי שתוקן על ידי SAS 90) מציין, בין היתר: "בקשר לכל התקשרות, רואה החשבון המבקר צריך לקיים דיון עם ועדת הביקורת לגבי ההערכות של רואה החשבון המבקר לגבי האיכות של עקרונות החשבונאות שיושמו על ידי התאגיד הבנקאי בדיווחים הכספיים שלו, ולא רק לגבי השאלה האם עקרונות אלו מקובלים. הדיון צריך לכלול פריטים שיש להם השפעה מהותית על ההצגה הנאותה, יכולת האימות והניטרליות של המידע החשבונאי שנכלל בדוחות הכספיים. להלן דוגמאות לפריטים שעשויה להיות להם השפעה כזו:

- בחירה של מדיניות חשבונאית חדשה או שינוי בה.
- אומדנים, הערכות, וחוסר ודאות
- עסקאות לא רגילות
- מדיניות חשבונאית שמתייחסת לפריטים משמעותיים בדוחות הכספיים, כולל העיתוי של העסקאות והתקופה שבה הן נרשמות."

⁸ הערת שוליים מספר 14 ל-SAB: לא נכללה.

⁹ הערת שוליים מספר 15 ל-SAB: לא נכללה.

¹⁰ הערת שוליים מספר 16 ל-SAB: לא נכללה.

2.5.3. על התאגיד הבנקאי לשמור תיעוד מבסס בכתב לגבי ההחלטות, האסטרטגיות והתהליכים הבאים:¹¹

(1) מדיניות ונהלים:

- לגבי המערכות והבקורות שמבטיחות שמירה על יתרה נאותה של ההפרשה להפסדי אשראי, וכן

- לגבי שיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי,

(2) מערכת או תהליך דירוג אשראי,

(3) סיכום או איחוד של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי,

(4) בדיקת תקפות (validation) של שיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי, וכן

(5) שינויים תקופתיים בתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי.

2.6. שאלה 2: התשובה לשאלה הקודמת מצביעה על כך שתאגידים בנקאיים נדרשים לשמור תיעוד מבסס בכתב לגבי המדיניות והנהלים שלהם לגבי ההפרשה להפסדי אשראי. לאלו היבטים של מערכות ותהליכי בקרה פנימית חשובנאיים על ההפרשה להפסדי אשראי נדרש להתייחס במדיניות ובנהלים הכתובים?

2.7. תשובה:

תאגידים בנקאיים משתמשים במגוון רחב של מדיניות, נהלים ומערכות בקרה בתהליכי ההפרשה להפסדי אשראי שלהם, והמדיניות, הנהלים ומערכות הבקרה האלה מותאמים לגודל ולמורכבות של התאגיד הבנקאי ותיק האשראי שלו. יחד עם זאת, בכדי ששיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי שמיושמת על ידי התאגיד הבנקאי תהיה אפקטיבית, על התאגיד הבנקאי לשמור תיעוד בכתב של המדיניות והנהלים המתייחסים למערכות ולבקורות שמבטיחות שמירה על הפרשה נאותה להפסדי אשראי. המדיניות והנהלים יתייחסו לנקודות הבאות:

2.7.1. תפקידיהם ותחומי אחריותם של כל המחלקות וכח האדם בתאגיד הבנקאי המעורבים בקביעת ההפרשה להפסדי אשראי שתדווח בדוחות הכספיים, או בסקירתה (review), לפי העניין (לרבות גורמים שאחראים למתן האשראי, בקרת אשראי, דיווח כספי, ביקורת פנימית, הנהלה בכירה, ועדת ביקורת, דירקטוריון ואחרים, לפי העניין).¹²

¹¹ הערת שוליים מספר 17 ל-SAB: לא נכללה.

¹² הערת שוליים מספר 18 ל-SAB: לא נכללה.

- 2.7.2. המדיניות החשבונאית של התאגיד הבנקאי בדבר חובות והפסדי אשראי, כולל מדיניות לגבי מחיקות חשבונאיות, גביות ואמידת שווי הוגן של ביטחונות, לפי העניין.¹³
- 2.7.3. תיאור השיטה העקבית לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי שהתאגיד הבנקאי מיישם, אשר צריכה להיות עקבית עם המדיניות החשבונאית שלו לגבי קביעת ההפרשה להפסדי אשראי שלו (ראה התייחסות נוספת לשיטת קביעת ההפרשה להלן)¹⁴; וכן
- 2.7.4. מערך הבקורות הפנימיות בו נעשה שימוש כדי להבטיח שתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי מתבצע בהתאם להוראות הדיווח לציבור.¹⁵
- על מערך הבקרה הפנימית¹⁶ לגבי תהליך אמידת ההפרשה להפסדי אשראי:
- 2.7.5. לכלול אמצעים שיספקו ביטחון (assurance) בנוגע לשלמות ומהימנות¹⁷ המידע ובנוגע לציות לחוקים, לתקנות ולמדיניות ונהלים פנימיים;¹⁸
- 2.7.6. לספק רמה סבירה של ביטחון שהדוחות הכספיים (לרבות הדוחות לרשויות הפיקוח) של התאגיד הבנקאי נערכים בהתאם להוראות הדיווח לציבור;
- 2.7.7. לכלול תהליך בקרת אשראי (loan review) שהינו מוגדר היטב (well-defined).¹⁹
- תהליך בקרת אשראי²⁰ שהינו מוגדר היטב כולל:
- 2.7.8. מערכת דירוג אשראי אפקטיבית שמיושמת באופן עקבי, מזהה במדויק ובעיתוי המתאים מאפייני סיכון שונים ובעיות באיכות האשראי, ומחייבת ביצוע מהיר של פעולות מנהליות מתאימות;²¹

¹³ הערת שוליים מספר 19 ל-SAB: לא נכללה.

¹⁴ הערת שוליים מספר 20 ל-SAB: לא נכללה.

¹⁵ הערת שוליים מספר 21 ל-SAB: לא נכללה.

¹⁶ הערת שוליים מספר 22 ל-SAB: לא נכללה.

¹⁷ הערת שוליים מספר 23 ל-SAB: לא נכללה.

¹⁸ הערת שוליים מספר 24 ל-SAB: לא נכללה.

¹⁹ הערת שוליים מספר 25 ל-SAB: לא נכללה.

²⁰ הערת שוליים מספר 26 ל-SAB: דוחות להנהלה שכוללים סיכומים של פעילות בחובות, חידושים של חובות וחובות בפיגור הכרחיים לזיהוי במועד של חובות בעייתיים. סקירות של חובות צריכות להתבצע על ידי עובדים של התאגיד הבנקאי שאינם תלויים בפונקציות המאשרות את יצירת החובות, המפקחות עליהם ועוסקות בגבייתם. הערוצים הספציפיים לדיווח תלויים במורכבות של המבנה הארגוני של התאגיד הבנקאי, אבל סוקרי החובות צריכים לדווח לרמה בכירה של הנהלה שאינה תלויה בתהליך מתן האשראי בתאגיד הבנקאי.

²¹ הערת שוליים מספר 27 ל-SAB: בוטל במקור.

2.7.9. בקרות פנימיות מספקות כדי להבטיח שכל המידע הרלבנטי שנצבר בעת סקירת ההלוואות מובא בחשבון באופן מתאים באמידת ההפסדים. האמור כולל שמירה על דיווחים נאותים, פרטים של סקירות שבוצעו, וזיהוי של העובדים המעורבים;²²

2.7.10. תקשורת ותאום ברורים (clear) ופורמליים בין פונקציית ניהול האשראי, יחידת דיווח כספי, הנהלה, דירקטוריון, ואחרים המעורבים בתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי או סקירתה (לדוגמא מדיניות ונהלים כתובים, דיווחים להנהלה, תכניות ביקורת, ופרוטוקולים של וועדות).²³

2.8. שאלה 3: התשובה לשאלה הקודמת מצביעה על כך שהמדיניות והנהלים הכתובים של התאגיד הבנקאי לגבי הפרשה להפסדי אשראי צריכים לכלול תיאור של השיטה העקבית של התאגיד הבנקאי לקביעת ההפרשה, שצריכה להיות עקבית עם המדיניות החשבונאית לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי של התאגיד הבנקאי. מהם המרכיבים של שיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי של התאגיד הבנקאי שאותם יש לתאר במדיניות ובנהלים הכתובים?

2.9. תשובה: על התאגיד הבנקאי לתאר במדיניות ובנהלים כתובים את המרכיבים העיקריים של שיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי, לרבות פיצול תיק האשראי ומדידת ירידת ערך. כדי שהשיטה של התאגיד הבנקאי לקביעת הפרשה להפסדי אשראי תהיה אפקטיבית, המדיניות והנהלים הכתובים יתארו את השיטה שנקבעה, כמפורט להלן:

2.9.1. לגבי פיצול תיק האשראי:

2.9.1.1. כיצד מבוצע תהליך פיצול תיק האשראי (לדוגמא, לפי סוג הלוואה, ענף פעילות, דירוגי אשראי וכד'');²⁴

2.9.1.2. כאשר נעשה שימוש במערכת דירוג אשראי בכדי לפצל את תיק האשראי:

(1) ההגדרות של כל קבוצת דירוג,

(2) התאמה בין קבוצות הדירוג הפנימיות לבין קבוצות הסיווג בהוראות הדיווח לציבור, אם רלבנטי, וכן

(3) חלוקת (delineation) תחומי האחריות על מערכת דירוג האשראי.

2.9.2. לגבי קביעת ומדידת ירידת ערך לפי סעיף 29א:²⁵

2.9.2.1. השיטות בהן נעשה שימוש לזיהוי חובות שינותחו על בסיס פרטני;

²² הערת שוליים מספר 28 ל-SAB: בוטל במקור.

²³ הערת שוליים מספר 29 ל-SAB: בוטל במקור.

²⁴ הערת שוליים מספר 30 ל-SAB: לא נכללה.

²⁵ הערת שוליים מספר 31 ל-SAB: לא נכללה.

2.9.2.2. כיצד נקבע ונמדד סכום של כל ירידת ערך של חובות שנסקרו באופן פרטני ונמצאו פגומים, לרבות:

(1) נהלים המתארים את השיטות הקיימות למדידת ירידת הערך, ו-

(2) צעדים שננקטו כדי לקבוע איזו שיטה הינה המתאימה ביותר במצב נתון.

2.9.2.3. השיטות בהן נעשה שימוש בכדי לקבוע האם וכיצד ראוי לקבץ חובות שהוערכו פרטנית לפי סעיף 29א, אך אינם נחשבים כפגומים באופן פרטני, עם חובות אחרים אשר להם מאפיינים משותפים, לצורך בחינת ירידת ערך על בסיס קבוצתי לפי סעיף 29ב.²⁶

2.9.3. לגבי קביעת ומדידת ירידת ערך לפי סעיף 29ב:

2.9.3.1. כיצד חובות עם מאפיינים דומים מקובצים לצורך הערכת סיכויי גבייה (לדוגמא לפי סוג הלוואה, מצב הפיגור וסיכון);

2.9.3.2. כיצד נקבעים שיעורי ההפסד (לדוגמא, שיעורי הפסד היסטוריים המותאמים לגורמים סביבתיים או ניתוח נדידת אשראי) ואלו גורמים מובאים בחשבון כאשר נקבעות מסגרות זמן נאותות שבהן יוערכו הפסדי עבר; וכן

2.9.3.3. תיאור של גורמים איכותיים (לדוגמא גורמים ענפיים, גאוגרפיים, כלכליים ופוליטיים) שעשויים להשפיע על שיעורי הפסד או מדידות אחרות של הפסד.

3. יישום של שיטה עקבית – מדידה ותיעוד של הפסדי אשראי לפי סעיף 29א

א. מדידה ותיעוד של הפסדי אשראי לפי סעיף 29א - כללי

3.1. עובדות:

3.1.1. כשליש מתיק האשראי המסחרי של תאגיד בנקאי ב' מורכב מחובות גדולים שאינם הומוגניים. לאור היתרות הגדולות של כל חוב, חובות אלה עומדים בתנאים שנקבעו במדיניות ובנהלים של תאגיד בנקאי ב' לסקירה פרטנית לירידת ערך לפי סעיף 29א.

3.1.2. לאחר הסקירה של החובות הגדולים, תאגיד בנקאי ב' קובע שחלק מהחובות הינם פגומים לפי סעיף 29א.²⁷

²⁶ הערת שוליים מספר 32 ל-SAB: לא נכללה.

²⁷ הערת שוליים מספר 34 ל-SAB: לא נכללה.

3.2. שאלה: איך נדרש למדוד ולתעד את ירידת הערך של החובות המסחריים שנסקרו לפי סעיף 29א ונמצא שהם פגומים? האם ניתן להשתמש בשיטה אחרת למדידת ירידת ערך מלבד השיטות שסעיף 29א מתיר להשתמש בהן?

3.3. תשובה:

3.3.1. מדידה – לא נכלל, ראה סעיף 29א.²⁸

3.3.2. תאגיד בנקאי ב' נדרש לשמור תיעוד בכתב כראיות מספקות ואובייקטיביות²⁹ התומכות במדידת ירידת הערך של החוב לפי סעיף 29א.³⁰ אם התאגיד הבנקאי משתמש בשיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים צפויים כדי למדוד ירידת ערך של הלוואה, עליו לתעד את הסכום והעיתוי של תזרימי המזומנים, שיעור הריבית האפקטיבי לפיו הוונו תזרימי המזומנים, והבסיס לקביעתם של תזרימי המזומנים, כולל התייחסות לגורמים סביבתיים עדכניים³¹ ולמידע אחר המשקף אירועי עבר ותנאים עדכניים. אם התאגיד הבנקאי משתמש בשיטת השווי ההוגן של הביטחון כדי למדוד ירידת ערך, עליו לתעד את אופן קביעת השווי ההוגן, כולל שימוש בהערכות שווי, הנחות, וחשובים, את השיקולים שמבססים התאמות שנעשו, אם בכלל, להערכות השווי, את אופן קביעת עלויות המכירה, אם רלבנטי, וכן את איכות הערכת השווי וכן המומחיות ואי התלות של המעריך.³² באופן דומה, אם התאגיד הבנקאי משתמש בשיטת שווי השוק הגלוי של החוב, עליו לתעד את הסכום, המקור והתאריך של מחיר השוק.

ב. מדידה ותיעוד של הפסדי אשראי לפי סעיף 29א של חובות שגבייתם מותנית בביטחון – לא נכלל.³³

ג. מדידה ותיעוד של הפסדי אשראי לפי סעיף 29א – חובות מובטחים במלואם – לא נכלל.

²⁸ הערת שוליים מספר 35 ל-SAB: לא נכללה.

²⁹ הערת שוליים מספר 36 ל-SAB: בהתאם לתקני הביקורת המקובלים בארה"ב (GAAS) רואה חשבון מבקר צריך להשיג "ראיות ביקורת מתאימות ומספיקות" כדי לתמוך בחוות הדעת שלו. ראה בתקני הביקורת של ה- PCAOB - בפרק AU 326. על תאגיד בנקאי לשמור ראיות ביקורת כאלו לגבי ההפרשות להפסדי אשראי שלו לשימוש רואה החשבון המבקר בעת ביצוע הביקורת השנתית שלו.

³⁰ הערת שוליים מספר 37 ל-SAB: לא נכללה. עמ' 8 במדריך למבקר של ה-OCC: יש לתת תשומת לב מיוחדת לחובות שמנותחים על בסיס פרטני, שההפרשה הפרטנית בגינם הינה בשיעור שהינו נמוך משיעור הפסדי העבר של קבוצות של חובות דומים (ראה התייחסות להלן להפרשה על בסיס קבוצתי). החלטות לסטות באופן משמעותי מניסיון העבר של התאגיד הבנקאי לגבי קבוצות של חובות דומים, יתמכו בבירור על ידי אופי הביטחון או על ידי נסיבות אחרות שמבדילות את החוב מחובות שמסווגים באופן דומה.

³¹ הערת שוליים מספר 38 ל-SAB: לא נכללה.

³² הערת שוליים מספר 39 ל-SAB: לא נכללה.

³³ הערות שוליים מספר 40-43 ל-SAB לא נכללו.

4. יישום של שיטה עקבית – מדידה ותיעוד של הפסדי אשראי לפי סעיף 29ב.

א. מדידה ותיעוד של הפסדי אשראי לפי סעיף 29ב. - כללי

4.1. שאלה 1: מהם חלק מהשיקולים הכלליים שתאגיד בנקאי צריך לקחת בחשבון בעת יישום השיטה העקבית שלו למדידה ותיעוד הפסדי אשראי לפי סעיף 29ב?

4.2. תשובה:

4.2.1. לגבי חובות שמוערכים על בסיס קבוצתי לפי סעיף 29ב, תאגיד בנקאי נדרש לפצל את תיק האשראי על ידי זיהוי של קבוצות של חובות שיש להם מאפייני סיכון משותפים.³⁴ תאגידי בנקאיים מחליטים איך לפצל את תיק האשראי שלהם בהתבסס על גורמים רבים, שמשתנים בשל אסטרטגיות עסקיות שונות, ויכולות שונות של מערכות מידע. כאשר הסביבה הכלכלית ותנאים עסקיים אחרים משתנים, תאגידי בנקאיים עשויים לשנות את האסטרטגיות העסקיות שלהם, באופן שעשוי לגרום להם לבצע התאמות לאופן שבו הם מפצלים את תיק האשראי לצורך אמידת הפסדי האשראי. על התאגיד הבנקאי לשמור תיעוד התומך בהתאמות אלו.³⁵

4.2.2. בהתבסס על הפיצול של תיק האשראי, תאגיד בנקאי צריך לאמוד את החלק של ההפרשה להפסדי אשראי לפי סעיף 29ב. לגבי קבוצות של חובות שנדרשת בגינם הפרשה להפסדי אשראי³⁶, התאגיד הבנקאי נדרש לאמוד את הפסדי האשראי, לפחות על בסיס רבעוני, בהתבסס על התהליך המתמשך שלו לסקירת אשראי ולניתוח ביצועי חובות³⁷. על התאגיד הבנקאי להשתמש בגישה שיטתית המיושמת בעקביות כדי לבחור את שיטות מדידת ההפסד המתאימות ביותר ולבסס את המסקנות והשיקולים שלו באמצעות תיעוד בכתב.³⁸

³⁴ הערת שוליים מספר 44 ל-SAB: לא נכללה.

³⁵ הערת שוליים מספר 45 ל-SAB: לא נכללה. ALLL 2001: להלן דוגמאות למסמכים בהם ניתן להשתמש כדי לשמור תיעוד התומך בשיטת פיצול תיק האשראי (ראה גם הערת שוליים מספר 42 להלן):

- יתרות מאזן בוחן של חובות לפי קטגוריות וסוגים של חובות.
- דוחות להנהלה לגבי תמהיל החובות בתיק האשראי.
- דוחות פיגורים ועל חובות פגומים.
- הצגה מסכמת של התוצאות של סקירת דירוג אשראי פנימית או חיצונית.

דוחות שנועדו להעריך את הרווחיות של קו מוצרי אשראי מסוג מסוים (loan product line) עשויים להיות שימושיים בזיהוי מגורים אליהם ראוי להתייחס כקבוצת סיכון נפרדת בתיק האשראי.

³⁶ ALLL 2006, שו"ת מספר 12: ראוי ליצור חלק של הפרשה גם בגין חובות טובים (Pass), שלא סווגו בהשגחה מיוחדת ולא סווגו בסיווג שלילי). ראה גם התייחסות בהערת שוליים מספר 57 להלן. הערת שוליים מספר 46 ל-SAB: דוגמא לקבוצה של חובות שבדרך כלל לא נדרשת בגינה הפרשה להפסדי אשראי היא קבוצה של חובות שמובטחים במלואם על ידי פיקדונות שהופקדו בתאגיד הבנקאי.

³⁷ הערת שוליים מספר 47 ל-SAB: לא נכללה.

³⁸ הערת שוליים מספר 48 ל-SAB: לא נכללה.

4.3. עובדות: לאחר שזיהה חובות מסוימים שיוערכו לפי סעיף 29א, תאגיד בנקאי ג' מפצל את תיק האשראי הנוטר לחמש קבוצות של חובות. לגבי שלוש מהן, הוא מודד ירידת ערך של חובות לפי סעיף 29ב באמצעות הכפלה של שיעורי הפסד היסטוריים, מותאמים לגורמים סביבתיים רלבנטיים, ביתרות הרשומות המצרפיות של החובות בקבוצה. לגבי שתי הקבוצות הנוטרות, תאגיד בנקאי ג' משתמש במודל לאמידת הפסדים שהינו עקבי עם סעיף 29ב.

4.4. שאלה 2: מהו התיעוד שתאגיד בנקאי ג' נדרש לשמור כדי לתמוך בהפרשה להפסדי אשראי לפי סעיף 29ב לקבוצות של החובות שלו?

4.5. תשובה:

4.5.1. בכל שיטה שתיבחר על ידי התאגיד הבנקאי לקביעת מדידות של הפסדי אשראי לפי סעיף 29ב, תאגיד בנקאי ג' צריך להראות, תוך תיעוד, ששיטות מדידת ההפסד ששימשו לאמידת ההפרשה להפסדי אשראי לכל קבוצה של תיק האשראי נקבעו בהתאם להוראות הדיווח לציבור במועד הדוח הכספי.³⁹

4.5.2. כפי שצויין לגבי תאגיד בנקאי ג', שיטה אחת לאמידת הפסדי אשראי בקבוצות של הלוואות הינה באמצעות הכפלת שיעורי הפסד ביתרות החוב הרשומות המצרפיות של הקבוצה.⁴⁰

4.5.3. שיעורי הפסד כאלה משקפים בדרך כלל את היסטוריית הפסדי האשראי לגבי כל קבוצה של חובות לפי ניסיון העבר של התאגיד הבנקאי, כשהיא מותאמת לגורמים סביבתיים רלבנטיים (לדוגמא, גורמים ענפיים, גיאוגרפיים, כלכליים ופוליטיים) על פני תקופת זמן מוגדרת. אם לתאגיד בנקאי אין ניסיון עבר של הפסדים משל עצמו, יתכן שיהיה ראוי להתייחס לניסיון העבר של הפסדים של תאגידים בנקאיים אחרים, בתנאי שהתאגיד הבנקאי מראה שהתכונות של החובות בקבוצה של תיק האשראי שלו דומות לאלה של החובות שנכללים בתיק האשראי של התאגיד הבנקאי שמספק את ניסיון העבר.⁴¹ יש לשמור תיעוד מבסס לשיטה ששימשה את התאגיד הבנקאי

³⁹ הערת שוליים מספר 49 ל-SAB: לא נכללה.

⁴⁰ ALLL 2006, עמ' 10: ככלל, יש להשתמש לפחות בשיעור "שנתי" ("annualized") של מחיקות חשבונאיות נטו, או בשיעור ממוצע של 12 חודשים, לצורך ההכפלה בקבוצות של החובות כדי לאמוד הפסדי אשראי. עם זאת, שיעור זה יכול להשתנות. לדוגמא, לעתים קרובות יש לחובות עם תקופות חיים אפקטיביות הארוכות מ-12 חודשים תקופות הסדר (workout) שנמשכות על פני תקופת זמן ממושכת, ודבר זה עשוי להצביע על כך שאומדן הפסדי האשראי צריך להיות גדול יותר מהאומדן שחושב רק בהתבסס על השיעור השנתי של מחיקות חשבונאיות נטו עבור חובות אלה. קבוצות אלו עשויות לכלול חובות נחותים, או חובות מסחריים מסוימים. יתכן שלקבוצות אחרות של חובות יהיו תקופות חיים אפקטיביות הקצרות מ-12 חודשים, ודבר זה עשוי להצביע על כך שאומדן הפסדי האשראי צריך להיות קטן יותר מהאומדן שחושב רק בהתבסס על השיעור השנתי של מחיקות חשבונאיות נטו.

⁴¹ הערת שוליים מספר 50 ל-SAB: לא נכללה.

בפיתוח שיעורי ההפסד שלו, לרבות משך תקופת הזמן שבה נגרמו ההפסדים⁴². אם נקבע טווח של הפסדים יש לשמור תיעוד שתומך בטווח שזוהה, ולתעד את השיקולים לפיהם נקבע מהו האומדן הטוב ביותר בתוך טווח הפסדי האשראי.⁴³

4.5.4. לפני שהתאגיד הבנקאי מאמץ מודל לאמידת הפסדים, עליו להעריך ולשנות, ככל שנדרש, את ההנחות של המודל, כדי להבטיח שאומדן ההפסד המתקבל עקבי עם הוראות הדיווח לציבור. כדי להראות עקביות עם הוראות הדיווח לציבור, התאגיד הבנקאי נדרש לתעד את ההערכה, את המסקנות המתייחסות לנאותות האמידה של הפסדי אשראי באמצעות מודל או כלי אחר לאמידת הפסדי אשראי, ואת ההצדקה האובייקטיבית לשינויים שנעשו במודל או בתוצאות שלו.⁴⁴

4.5.5. בעת הפיתוח של מדידות ההפסד, על התאגיד הבנקאי להביא בחשבון את ההשפעה של גורמים סביבתיים עדכניים, ואז לתעד באלו גורמים נעשה שימוש בניתוח וכיצד גורמים אלה השפיעו על מדידות ההפסד. יש להביא בחשבון לכל הפחות את הגורמים הבאים:⁴⁵

- שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור וחובות פגומים⁴⁶, ושינויים בהם ;
- שינויים בנפח ובמגמה של מחיקות חשבונאיות וגביות, ושינויים בהם ;
- שינויים בנפח החובות ובתנאיהם ;

⁴² ALLL 2006, שו"ת מס' 14 : במהלך תקופות של יציבות כלכלית בשוק של תאגיד בנקאי, ניתן להשתמש בתקופת זמן ארוכה יחסית כדי לקבוע את שיעורי ההפסד ההיסטוריים. עם זאת, במהלך תקופות של צמיחה או האטה כלכלית משמעותית, יתכן שהרלבנטיות של נתונים שנוצרו לפני מספר שנים היא מוגבלת. התקופה שבה יעשה שימוש כדי לפתח את שיעורי ההפסד ההיסטוריים צריכה להיות ארוכה מספיק כדי לקלוט מספיק נתונים על הפסדים.

כפי שצויין, תאגיד בנקאי נדרש לשמור תיעוד מבסס לגבי השיטות שבהן הוא השתמש כדי לפתח את שיעורי ההפסד שלו. תיעוד כזה כולל ראיות לגבי הממוצע ולגבי הטווח של שיעורי ההפסד ההיסטוריים לפי מאפייני סיכון משותפים (לדוגמה, סוג החוב, דירוג החוב ומצב הפיגור) על פני תקופת הזמן ההיסטורית שבה נעשה שימוש. בתאגידים בנקאיים גדולים יותר, לעתים קרובות מידע זה מפוצל נוסף לפי הסניף שיצר את החוב או לפי אזור גיאוגרפי. התיעוד המבסס של התאגיד הבנקאי צריך לכלול ניתוח שיבהיר את ההבדלים בין התנאים הנוכחיים לבין התנאים ששררו במהלך תקופת הזמן שבה נעשה שימוש כדי לפתח את שיעורי ההפסד ההיסטוריים, לכל קבוצה של חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינה מוערכת לפי סעיף 29ב. תאגיד בנקאי נדרש לסקור את הטווח של ההפסדים ההיסטוריים על פני תקופת הזמן שבה הוא משתמש, ולא להסתמך בלעדית על שיעור ההפסד ההיסטורי הממוצע על פני תקופה זו, ועליו לזהות את שיעור ההפסד הממוצע המתאים מתוך הטווח הזה שישמש לצורך אמידת הפסדי אשראי בגין הקבוצות של החובות.

⁴³ הערת שוליים מספר 51 ל-SAB : לא נכללה.

⁴⁴ הערת שוליים מספר 52 ל-SAB : לא נכללה.

⁴⁵ הערת שוליים מספר 53 ל-SAB : לא נכללה.

⁴⁶ ALLL 2006, עמ' 9 : בנוסף יש להביא בחשבון שינויים בחומרת המצב (severity) של חובות בפיגור, ושינויים בנפח ובחומרת המצב של חובות בעייתיים וחובות בסיווג שלילי.

- מדיניות ונהלים למתן אשראי – היקף האשראי שניתן בחריגה מהמדיניות והנהלים שנקבעו על ידי הבנק⁴⁷, והשפעות של שינויים כלשהם בסטנדרטים לבחירת סיכון ויצירת חובות, ושינויים אחרים במדיניות בנהלים ובנוהג (practices) למתן אשראי ולגבייתו ;
- היקף וחומרת ליקויים בתהליכי מתן אשראי, סיווג אשראי, גבייתו ובתהליכי קביעת הפרשה ;
- ניסיון, יכולת ועומק הנהלת האשראי וצוות רלבנטי אחר ;
- שינויים באיכות מערכת בקרת האשראי של התאגיד הבנקאי ;
- מגמות ותנאים כלכליים אזוריים וארציים, לרבות סיכון מדינה ;
- תנאים ענפיים ;
- היקף האשראי החורג ממגבלות ריכוזיות שנקבעו במדיניות ונהלי הבנק⁴⁸ ;
- מאפיינים ותנאים כלכליים ענפיים ;
- מאפיינים פוליטיים וסביבתיים אחרים, לרבות סיכון העברה תחרות ורגולציה ;

4.5.6. עבור כל אחת מההתאמות של מדידות ההפסד לגורמים סביבתיים, יש לשמור ראיות אובייקטיביות מספקות⁴⁹ כדי לתמוך בסכום ההתאמה וכדי להסביר מדוע ההתאמה נדרשת כדי לשקף מידע, אירועים, נסיבות ותנאים עדכניים במדידות ההפסד⁵⁰.

⁴⁷ מדיניות ונהלים אלה נועדו להבטיח בין היתר כי לא ינתן אשראי בחריגה מהוראות ניהול בנקאי תקין, לרבות, לדוגמה, אשראי ללווה שלגביו התאגיד הבנקאי אינו מקיים את הוראה 317 (מידע כספי בתיקי לווים) ואשראי ללווה החורג מהמגבלה של הוראה 312 (אנשים קשורים) ;

⁴⁸ מדיניות ונהלים אלה נועדו להבטיח בין היתר כי לא ינתן אשראי בחריגה מכללי ריכוזיות אשראי שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין.

⁴⁹ הערת שוליים מספר 54 ל-SAB : פרק 326 AU בתקני הביקורת של ה-PCAOB מתאר את "ראיות הביקורת המתאימות והמספקות" שרואה חשבון מבקר חייב להביא בחשבון בהתאם לכללי ביקורת מקובלים בארה"ב.

⁵⁰ ALLL 2006, עמ' 11 : נדרש להפעיל שיקול דעת משמעותי בקביעת סכום ההתאמה, משום שיתכן שלא קיים מידע שמאפשר להנהלה לקבוע את ההשפעה המדויקת של כל גורם על סיכויי הגביה של תיק האשראי. תיעוד וביסוס כוללים תיאורים של כל גורם והאינדיקציות שמשמשות למדידתו, ניתוח של ההנהלה לגבי השינוי בכל גורם ובאינדיקציות שמשמשות למדידתו על פני זמן, אלו שיעורי הפסד של קבוצות של חובות הותאמו, סכום ההתאמה בגין שינויים בתנאים, הסבר לגבי השיטה שבה נאמדה ההשפעה, ומידע זמין אחר שמבסס את הסבירות של ההתאמות.

ככלל, כדי לקבוע את ההפרשה להפסדי אשראי באופן שמרני וזהיר, נדרש בין היתר שתאגיד בנקאי ישמור התאמות לשיעורי ההפסד לפי ניסיון העבר. ככלל, שימוש בהתאמות שליליות, הגורמות לחישוב הפרשה להפסדי אשראי בגין קבוצת חובות, הנמוכה מההפרשה המתקבלת לפי שיעורי ההפסד לפי ניסיון העבר, מביא למדידה של ההפרשה להפסדי אשראי שאינה שמרנית וזהירה.

ALLL 2006, עמ' 9 : צריך שהכוון של השינויים ברמת ההפרשה להפסדי אשראי יהיה עקבי (directionally consistent) לכיוון של שינויים בגורמים, כשהם נלקחים כמכלול, אשר מעידים על הפסדי אשראי, תוך הבאה בחשבון של המאפיינים של

- 4.6. עובדות: לצורך קביעת ההתאמות הנדרשות לשיעור הפסדי העבר, תאגיד בנקאי ד' מפתח שיטה עקבית שבה יובאו בחשבון בקביעת ההפרשה להפסדי אשראי הגורמים הסביבתיים שצוינו בסעיף 4.5.5 לעיל.
- 4.7. שאלה 3: איזה מדיניות ונהלים יכולים לסייע להשיג ביטחון סביר שכל הגורמים הסביבתיים שצוינו בסעיף 4.5.5. לעיל מובאים בחשבון בקביעת ההפרשה להפסדי אשראי?
- 4.8. תשובה:
- 4.8.1. קביעת ההתאמות בגין הגורמים שצוינו בסעיף 4.5.5. לעיל מחייבת להפעיל שיקול דעת משמעותי. לאור האמור תאגיד בנקאי נדרש לקיים מדיניות ונהלים ברורים שיבהירו את השיטה שתיושם בעקביות, שבה יזוהו, ימדדו ויובאו בחשבון אינדיקטורים שונים המצביעים על ההתאמה הנדרשת בגין כל גורם, לרבות הבהרה האם כל אינדיקטור צפוי להגדיל או להקטין את ההתאמה הנדרשת, האם הוא רלוונטי לסך תיק האשראי או לקבוצת חובות מסוימת, והתייחסות למשקל שינתן לכל אינדיקטור.
- 4.8.2. נספח י' כולל, בין היתר, דוגמא לחלק מהתיעוד שתאגיד בנקאי יכול לשמור לגבי ההתאמות בגין גורמים סביבתיים להפרשה הקבוצתית בגין אשראי לציבור (חלק 6). התיעוד כולל פירוט של ההתאמות בגין הגורמים הסביבתיים שצוינו בסעיף 4.5.5. לעיל (להלן – "ההתאמות") ומפרט אינדיקטורים להתאמות אלה עבור סך האשראי לציבור. תאגיד בנקאי שאוסף נתונים על אינדיקטורים כאמור, מנתח את רמתם ואת ההתפתחות בהם לאורך זמן, יוכל לקבוע התאמות כאמור.
- 4.9. שאלה 4: אלו ליקויים בתהליכי האשראי ובבקרת האשראי נדרש להביא בחשבון במסגרת ההתאמה הנדרשת בשיעורי ההפסד בגין הגורמים הסביבתיים?
- 4.9.1. בחישוב ההפרשה הקבוצתית בגין האשראי לציבור, על תאגיד בנקאי להביא בחשבון בין היתר, אי וודאויות הנוצרות בגין ליקויים בתהליכי חיתום אשראי, איתור וסיווג חובות בעייתיים, בתהליכי צבירת ריבית על חובות פגומים, בתהליכי חישוב, ריכוז תיעוד וסיכום הפרשות להפסדי אשראי ובתהליכי קביעת המחיקות החשבונאיות.
- 4.9.2. במהלך עבודת גורמים פנימיים וחיצוניים מזהים ליקויים בתהליכים אלה ומובאים לידיעת התאגיד הבנקאי (כגון בדוחות בקרת סיכונים, מבקר פנים, בדוח המפורט של רואה החשבון המבקר ובדוחות ביקורת של הפיקוח על הבנקים).

תיק האשראי של התאגיד הבנקאי. לדוגמא, אם קיימת עדות למגמות של ירידה באיכות האשראי, שהינן רלבנטיות לסוגי החובות בתיק של תאגיד בנקאי, אזי רמת ההפרשה להפסדי אשראי כאחוז מהתיק בדרך כלל צריכה לגדול, בהיעדר פעילות מחיקות חשבונאיות חריגה. בדומה, אם קיימת עדות למגמות של שיפור באיכות האשראי, רמת ההפרשה להפסדי אשראי כאחוז מהתיק בדרך כלל צריכה לקטון.

4.9.3. על תאגיד בנקאי לוודא כי אי הוודאויות הנוצרות בגין אותם הליקויים, הן בהיבט היקפם והן בהיבט חומרתם, מובאות בחשבון בחישוב ההפרשה הקבוצתית על ידי הגדלת ההתאמה הנדרשת בגין גורמים סביבתיים אלה. זאת עד להשלמת התיקון של אותם ליקויים.

ב. מדידה ותיעוד של הפסדי אשראי לפי סעיף 29ב – התאמה של שיעורי ההפסד – לא נכלל.^{51,52,53}

ג. מדידה ותיעוד של הפסדי אשראי לפי סעיף 29ב – אמידה של הפסדים לגבי חובות שנסקרו פרטנית לירידת ערך אך אינם נחשבים פגומים פרטנית

4.10. עובדות:

4.10.1. לתאגיד בנקאי ג' יתרת חובות בסך 2 מ' ש"ח של חברה ש' ובסך 1 מ' ש"ח של חברה ת', אשר שתיהן משלמות כפי שהוסכם בהסכמי החוב. מדיניות ההפרשה להפסדי אשראי של התאגיד הבנקאי קובעת שכל חוב הגדול מ- 750,000 ש"ח חייב להיבחן פרטנית לירידת ערך לפי סעיף 29א. הדוחות הכספיים של חברה ש' משקפים שווי נקי גבוה (strong net worth), רווחים גבוהים, ויכולת מתמשכת לעמוד בדרישות לשירות החוב. בניגוד לכך, מידע שהתקבל לאחרונה מצביע על כך שהרווחיות של חברה ת' נמצאת בירידה, ותזרים המזומנים נמוך (tight). לפיכך החוב מדורג כחוב נחות לפי מערכת דירוג האשראי של התאגיד הבנקאי. למרות החששות של ההנהלה, היא מאמינה שחברה ת' תפתור את הבעיות שלה וקובעת שאף אחד מהחובות אינו פגום באופן פרטני לעניין סעיף 29א.

4.10.2. תאגיד בנקאי ג' מפצל את תיק האשראי שלו כדי להעריך הפסדי אשראי לפי סעיף 29ב. שתיים מהקבוצות בתיק האשראי שלו הינן קבוצה 1 וקבוצה 2. לחוב של חברה ש' יש מאפייני סיכון שדומים לחובות שנכללים בקבוצה 1 ולחוב של חברה ת' יש מאפייני סיכון שדומים לחובות שנכללים בקבוצה 2.⁵⁴

4.10.3. לצורך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי לפי סעיף 29ב, תאגיד בנקאי ג' כולל את החובות של חברה ש' וחברה ת' בקבוצות של חובות עם מאפיינים דומים (כלומר, חברה ש' נכללת בקבוצה 1 וחברה ת' נכללת בקבוצה 2).⁵⁵ הניתוחים של ההנהלה של קבוצה 1 וקבוצה 2 מצביעים על כך שצפוי שכל קבוצה כוללת הפסדים מסוימים, למרות שלא ניתן לייחס את ההפסדים לחוב ספציפי אחד או יותר. ההנהלה מעריכה

⁵¹ הערת שוליים מספר 55 ל-SAB: לא נכללה.

⁵² הערת שוליים מספר 56 ל-SAB: לא נכללה.

⁵³ הערת שוליים מספר 57 ל-SAB: לא נכללה.

⁵⁴ הערת שוליים מספר 58 ל-SAB: לא נכללה.

⁵⁵ הערת שוליים מספר 59 ל-SAB: לא נכללה.

שהשימוש בשיעורי ההפסד ההיסטוריים שלה לגבי שתי הקבוצות האלו, עם התאמות לשינויים בגורמים סביבתיים, מספק אומדן סביר להפסדי האשראי הצפויים של התאגיד הבנקאי בקבוצות אלו.

4.11. שאלה: כיצד התאגיד הבנקאי נדרש לתעד באופן נאות את ההפרשה להפסדי אשראי לפי סעיף 29ב לגבי חובות אלה אשר נבחנו פרטנית לירידת ערך אבל אינם נחשבים לפגומים באופן פרטני?

4.12. תשובה:

4.12.1. תאגיד בנקאי ג' נדרש, כחלק מהשיטה האפקטיבית שלו לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי, לתעד את ההחלטה שלו לכלול את החובות של חברה ש' וחברה ת' בהפרשה להפסדי אשראי שלו שנקבעת לפי סעיף 29ב.⁵⁶ בנוסף תאגיד בנקאי ג' נדרש לתעד את המאפיינים הספציפיים של החובות אשר היוו את הבסיס לקיבוץ של החובות האלה עם חובות אחרים בקבוצה 1 וקבוצה 2, בהתאמה.⁵⁷ בנוסף, תאגיד בנקאי ג' נדרש לשמור תיעוד שתומך בשיטה שלו לאמידת הפסדי אשראי של קבוצה 1 ושל קבוצה 2, שבדרך כלל יכול את שיעור ההפסד הממוצע שבו נעשה שימוש, ניתוח של הפסדים היסטוריים לפי סוג חוב ולפי דירוג סיכון פנימי, וביסוס להתאמות כלשהן לשיעורי ההפסד ההיסטוריים.⁵⁸ התאגיד הבנקאי בדרך כלל ישמור העתקים של דוחות כלכליים ודוחות אחרים אשר היוו מקור למידע.

4.12.2. תאגיד בנקאי ג' צריך לנקוט בצעדים כדי למנוע יצירת כפילות (layering) בהפרשות הפסדי אשראי כאשר הוא מודד ומתעד הפסדי אשראי. יצירת כפילות הינה נוהג לא נאות לפיו קיים רישום הפרשה של יותר מסכום אחד עבור אותו הפסד אשראי צפוי. יצירת כפילות עשויה להתרחש כאשר תאגיד בנקאי כולל חוב בקבוצה אחת, קובע את האומדן הטוב ביותר להפסד בגין החוב הזה, בין אם על בסיס פרטני או על בסיס קבוצתי (לאחר שנלקחו בחשבון כל הגורמים, התנאים והאירועים הסביבתיים), ולאחר מכן כולל את החוב בקבוצה נוספת, שמקבלת סכום נוסף של הפרשה להפסדי אשראי.⁵⁹

⁵⁶ הערת שוליים מספר 60 ל-SAB: לא נכללה.

⁵⁷ הערת שוליים מספר 61 ל-SAB: בוטלה במקור.

⁵⁸ הערת שוליים מספר 62 ל-SAB: בוטלה במקור.

⁵⁹ ALLL 2006, הערת שוליים מספר 20: במצבים מסוימים תאגיד בנקאי מסיר חובות שהפכו להיות מסווגים בסיווג שלילי מקבוצה של חובות עם מאפייני סיכון דומים שאינם מסווגים בסיווג שלילי, כדי להעריך את החובות שהוסרו באופן פרטני לפי סעיף 29א (אם נקבע שהם פגומים), או באופן קבוצתי, לפי סעיף 29ב, כחלק מקבוצה של חובות עם מאפייני סיכון דומים המסווגים בסיווג שלילי. במצב זה, יש לכלול את ניסיון העבר לגבי המחיקות החשבונאיות נטו של החובות בסיווג שלילי שהוסרו מקבוצת החובות הלא מסווגים בשיעורי ההפסד ההיסטוריים של קבוצת החובות הלא מסווגים. למרות שניסיון העבר לגבי המחיקות החשבונאיות נטו של החובות בסיווג שלילי נכלל באומדן שיעורי ההפסד ההיסטוריים שיוכפלו בקבוצת החובות הלא מסווגים, החובות בסיווג שלילי עצמם לא נכללים יותר בקבוצה הזו לצורך אומדן הפסדי אשראי בגין הקבוצה.

5. תיעוד של תוצאות השיטה העקבית

א. תיעוד של תוצאות השיטה העקבית - כללי

5.1. עובדות: תאגיד בנקאי ד' השלים את אמידת ההפרשה להפסדי אשראי שלו לתקופת הדיווח הנוכחית, בהתאם להוראות הדיווח לציבור, תוך שימוש בשיטה העקבית שהוא קבע.

5.2. שאלה: איזה תיעוד מסכם תאגיד בנקאי ד' נדרש להכין כדי לתמוך בסכום ההפרשה להפסדי אשראי שתדווח בדוחות הכספיים שלו?

5.3. תשובה:

5.3.1. בכדי לאמת שיתרת ההפרשה להפסדי אשראי מוצגת באופן ראוי בהתאם להוראות הדיווח לציבור, וניתנת לביקורת, על ההנהלה להכין מסמך שיסכם את סכום יתרת ההפרשה להפסדי אשראי שתדווח בדוחות הכספיים.⁶⁰ הנייר המסכם יכלול, לכל הפחות:⁶¹

- אומדן של ההפסד הצפוי או טווח ההפסדים הצפויים שנגרמו לגבי כל סוג שהוערך (לדוגמא – חובות פגומים שהוערכו פרטנית, קבוצות הומוגניות, וקבוצות אחרות של חובות אשר מוערכים על בסיס קבוצתי).
- ההפסד המצרפי הצפוי שנאמד תוך שימוש בשיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי של התאגיד הבנקאי.
- היתרה הנוכחית של ההפרשה הספציפית המזערית לפי עומק הפיגור בגין הלוואות לדיור שנערכה בהתאם לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בדבר "חובות בעייתיים בהלוואות לדיור בבנק למשכנתאות", והסכום והשיקולים להתאמות שנעשו בהפרשה זו כתוצאה מכך שההפרשה המזערית לא היתה מספקת.
- סיכום של היתרה הנוכחית של ההפרשה להפסדי אשראי.
- הסכום שבו יש לערוך התאמה, אם בכלל, ליתרת ההפרשה להפסדי אשראי.⁶²
- טבלאות משנה מפורטות לאומדני ההפסד אשר מסתכמות לטבלת הסיכום, בהתאם לרמת הפירוט הנדרשת כדי לתמוך בניתוח ההפרשה להפסדי אשראי.

5.3.2. בדרך כלל, תהליך הסקירה והאישור של ההפרשה להפסדי אשראי של התאגיד הבנקאי מסתמך על נתונים שנכללים בסיכומים המאוחדים האלה. יתכנו מקרים שבהם עובדים בודדים או ועדות, שסוקרים את שיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי ואת יתרת ההפרשה שנקבעה, מזהים תיקונים שיש לבצע באומדני ההפסד כדי שיתקבל אומדן טוב יותר להפסדי האשראי. שינויים אלה עשויים לנבוע ממידע שלא היה ידוע במועד שבו נקבע אומדן ההפסד הראשוני (לדוגמא, מידע שהתגלה

⁶⁰ הערת שוליים מספר 63 ל-SAB: לא נכללה.

⁶¹ הערת שוליים מספר 64 ל-SAB: לא נכללה.

לאחר שנקבעו והותאמו, לפי הצורך, שיעורי ההפסד ההיסטוריים, או ירידה בסחירות של רכוש לאחר שבוצעה הערכת שווי לצורך קביעת הפרשה להפסדי אשראי לפי סעיף 29א לפי שווי הוגן של ביטחון). חשוב ששינויים אלה יהיו עקביים עם הוראות הדיווח לציבור, ויסקרו ויאושרו על ידי עובדים מתאימים.⁶³ בנוסף, הסיכום צריך לאפשר לכל מי שישקור אותו לאחר מכן להבין את הגורמים שתמכו בביצוע ההתאמות הללו. לפיכך, על ההנהלה לתעד את האופי של התאמות כלשהן, את הדרך שבה הן נמדדו או נקבעו, ואת השיקולים שעמדו בבסיס הביצוע של השינויים.⁶⁴

5.3.3. תיעוד זה יכלול במסמך מסכם מעודכן שיוגש להנהלה לצורך קבלת ההחלטה הסופית

לגבי סכום ההפרשה להפסדי אשראי שתדווח בדוחות הכספיים.⁶⁵ מצ"ב בנספח י'1 דוגמא לחלק מהתיעוד שניתן לכלול במסמך המסכם שיוגש להנהלת התאגיד הבנקאי (להלן – "התיעוד לדוגמא").

5.3.4. בנוסף, יש לאפשר לרואה החשבון המבקר של התאגיד הבנקאי גישה חופשית לתיעוד זה. אם נעשים לעתים קרובות שינויים בעת ביצוע הסקירות של ההפרשה להפסדי אשראי על ידי ההנהלה או ועדת האשראי, ראוי שההנהלה תשקול לנתח את הסיבות לשינויים התכופים ולהעריך מחדש את שיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי בה משתמש התאגיד הבנקאי.

ב. תיעוד של התוצאות של שיטה עקבית – התאמות להפרשה – לא נכלל.^{66 67 68}

6. בדיקת תקפות של השיטה העקבית

6.1. שאלה: מהן ההנחיות לגבי ביצוע בדיקת תקפות, ותיעוד של בדיקת התקפות, של השיטה העקבית שבה נעשה שימוש לאמידת הפרשות להפסדי אשראי?

6.2. תשובה:

6.2.1. שיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי של תאגיד בנקאי נחשבת לשיטה תקפה כאשר היא אומדת במדויק את סכום ההפסד שקיים בתיק האשראי. לפיכך, שיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי תכלול נהלים להתאמת שיטות אמידת ההפסד כדי להקטין, ככל שנדרש, פערים בין הפסדי האשראי שנאמדו לבין המחיקות החשבונאיות שבוצעו בפועל לאחר מכן.

6.2.2. כדי לאמת ששיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי של התאגיד הבנקאי הינה תקפה ועומדת בהוראות הדיווח לציבור, על ההנהלה של התאגיד הבנקאי לקבוע מדיניות בקרה פנימית,⁶⁹ המתאימה לגודל של התאגיד הבנקאי, ולסוגי מוצרי האשראי ומורכבותם. מדיניות זו תכלול נהלים לסקירה על ידי צד שאינו תלוי בתהליך אמידת

⁶² הערת שוליים מספר 65 ל-SAB: לאחר ההתאמות, לא אמורים להיות הפרשים מהותיים בין אומדן ההפסד המאוחד, כפי שנקבע באמצעות השיטה לקביעת ההפרשה, לבין היתרה הסופית של ההפרשה להפסדי אשראי שדווחה בדוחות הכספיים.

⁶³ הערת שוליים מספר 66 ל-SAB: לא נכללה.

⁶⁴ הערת שוליים מספר 67 ל-SAB: לא נכללה.

⁶⁵ הערת שוליים מספר 68 ל-SAB: בוטלה במקור.

⁶⁶ הערת שוליים מספר 69 ל-SAB: בוטלה במקור.

⁶⁷ הערת שוליים מספר 70 ל-SAB: בוטלה במקור.

⁶⁸ הערת שוליים מספר 71 ל-SAB: לא נכללה.

ההפרשה להפסדי אשראי של שיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי ויישומה, כדי לאשר את האפקטיביות שלה.

- 6.2.3. להלן מספר דוגמאות לנהלים בהם יש לעשות שימוש כאשר מבצעים בדיקת תקפות לסבירות של שיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי וקובעים האם קיימים ליקויים בשיטה הכוללת לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי או בתהליך דירוג האשראי:
- סקירה של מגמות בהיקפי האשראי, פיגורים, ארגונים מחדש, וריכוזיות.
 - סקירה של ההיסטוריה של מחיקות חשבונאיות וגביות, לרבות הערכה האם הרישומים החשבונאיים של המחיקות וגם של הגביות נעשו במועד.
 - סקירה על ידי צד בלתי תלוי בתהליך אמידת ההפרשה להפסדי אשראי. סקירה זו כרוכה, לעתים קרובות, בסקירה מדגמית (test basis) של מסמכי מקור והנחות מבססות, על ידי הצד הבלתי תלוי, כדי לקבוע שהשיטה שנקבעה מפתחת אומדני הפסד סבירים.
 - הערכה של תהליך הערכת השווי של הביטחונות. האמור ניתן לביצוע באמצעות השוואה תקופתית בין הערך שנקבע בהערכת השווי לבין המחיר שהתקבל בפועל מהמכירה של הרכוש שנבחר.

- 6.2.4. תהליך בדיקת התקפות בדרך כלל מתועד באמצעות ניירות עבודה של הפונקציה שמבצעת את סקירת ההפרשה להפסדי אשראי. תיעוד נוסף כולל סיכום של הממצאים של הסוקר הבלתי תלוי. אם שיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי שונתה בהתבסס על הממצאים של תהליך בדיקת התקפות, יש לשמור תיעוד שמתאר ותומך בשינויים אלה.⁷⁰

⁶⁹ הערת שוליים מספר 72 ל-SAB : בוטלה במקור.

⁷⁰ הערת שוליים מספר 73 ל-SAB : לא נכללה.

נספח 4 - נספח י' 1 – דוגמא לתיעוד הנדרש בדבר הפרשה להפסדי אשראי

רקע:

1. דוגמה זו מתייחסת למידע שמוגש להנהלה ולדירקטוריון של בנק א' לצורך הדיון וקבלת ההחלטה בדבר ההפרשה להפסדי אשראי שתדווח בדוחות הכספיים.
2. מטרת הדוגמה לסייע לתאגידים הבנקאיים בהבנת אופי התהליך והתיעוד הנדרש בהוראות הדיווח לציבור. מובהר כי הדוגמה הינה בהכרח פשטנית באופייה, ואינה מתייחסת לכל הפרמטרים והאלמנטים אליהם נדרש להתייחס.
3. הדוגמה אינה כוללת המחשה לבדיקות הסבירות שתאגיד בנקאי נדרש לשמור כדי לבסס את נאותות ההפרשה הכוללת. על התאגיד הבנקאי לקבוע את בדיקות הסבירות הנדרשות, בהתאם לנסיבותיו, ולתעד את ביצוען בכל מועד דיווח. כאשר תאגיד בנקאי חורג מבדיקת סבירות מסוימת, עליו להעמיק את הניתוח על מנת להשתכנע שבנסיבותיו, ההפרשה אכן נאותה. יש לתעד את הניתוח הנ"ל. מובן שבמידה והבנק לא העלה הסברים מספקים, עליו לשקול התאמת ההפרשה בהתאם.
4. הדוגמה כוללת המחשה של מספר אינדיקטורים שונים שמטרתם לוודא שהגורמים הרלוונטיים המשפיעים על הפסדי האשראי הצפויים מובאים בחשבון בחישוב ההפרשה להפסדי אשראי. ההתאמות הכמותיות הנכללות בדוגמה נועדו לצורך המחשה ואינן מבטאות את ההתאמות שידרשו בפועל במצבים דומים.
5. מטעמי פשטות הדוגמא אינה כוללת נתוני השוואה, כמו נתוני הבנק ונתוני המערכת הבנקאית בשנה הקודמת וברבעונים הקודמים ולא כוללת ניתוח של מגמות מתקופות מוקדמות יותר. מובן כי על תאגידים בנקאיים להתייחס בבדיקת נאותות ההפרשה, בין היתר, למידע זה.
6. מודגש שעל תאגידים בנקאיים להתאים את התיעוד בהתאם לנסיבותיהם ולשיקול הדעת שלהם, ולוודא שהם עומדים בכל הדרישות בהוראות הדיווח לציבור. בנוסף, על תאגידים בנקאיים להפעיל שיקול דעת בקביעת רמת הפירוט והמבנה של התיעוד שמוגש לדירקטוריון, ובקביעת רמת הפירוט והמבנה של התיעוד שמוגש להנהלה.

נייר מסכם לדוגמה – הפרשה להפסדי אשראי של בנק א' ליום 31.12.2016**נתונים:**

7. בנק א' השלים את אמידת ההפרשה להפסדי אשראי שלו ליום 31.12.2016 בהתאם להוראות הדיווח לציבור. בנק א' נותן אשראי ללווים הפועלים בשני ענפי משק בלבד: חקלאות וחשמל. הבנק בוחן פרטנית חובות שגדולים ממיליון ש', ושומר הפרשה פרטנית בגין כל חוב שסווג על ידו כפגום. בגין כל חוב שנבחן פרטנית ולא סווג כפגום, ובגין כל חוב שלא נבדק פרטנית, התאגיד הבנקאי שומר הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, בהתאם להוראת השעה בדבר "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי".
8. יתרות האשראי ומכשירי האשראי ליום 31.12.2016 זהות ליתרות הממוצעות של פריטים אלה. לבנק אין: פקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, הלוואות לדויר שמבוצעת בגינן הפרשה לפי עומק פיגור, חברות בנות. לתאגיד הבנקאי יש לוויים שפועלים בישראל בלבד. הבנק אינו מבחין בין חובות בהשגחה מיוחדת לבין חובות נחותים לצורך חישוב ההפרשה הקבוצתית.
9. הבנק מעריך כי הסיכויים שמכשירי האשראי החוץ מאזניים שלו ימומשו לאשראי זהים למקדמים שנקבעו בהוראה מס' 203 "מדידה והלימות הון – סיכון אשראי – הגישה הסטנדרטית", למעט סיכון אשראי חוץ מאזני בסיווג פגום ששיעור ההמרה לאשראי שלו מחושב לפי מקדם של 100%. בנק א' החליט שיתחיל לאסוף מידע כאמור בנספח ד' על מנת לבחון את נאותות השימוש במקדמים אלה בנסיבות הספציפיות שלו.
10. להלן הנתונים והבדיקות שבנק א' מבצע וכולל בדיווח המסכם להנהלה ולדירקטוריון לצורך קבלת החלטה הסופית לגבי סכום ההפרשה להפסדי אשראי שתדווח בדוחות הכספיים.

נייר מסכם לדוגמה – הפרשה להפסדי אשראי של בנק א' ליום 31.12.2016**בנק א' בע"מ****הפרשה להפסדי אשראי ליום 31/12/2016****נייר מסכם המוגש לדירקטוריון****תיאור כללי**

1. נייר זה מסכם את תוצאות השיטה של בנק א' לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2016, ומיועד לאפשר להנהלה ולדירקטוריון לקבל החלטה לגבי סכום ההפרשה להפסדי אשראי שתיכלל בדוחות הכספיים ליום 31.12.2016, בהתאם לנדרש בהוראות הדיווח לציבור ובנהלי הבנק.
2. בנק א' השלים את אמידת ההפרשה להפסדי אשראי שלו ליום 31.12.2016 בהתאם להוראות הדיווח לציבור ונהלי הבנק.
3. בנק א' נותן אשראי ללווים הפועלים בשני ענפי משק בלבד: חקלאות וחשמל. הלווים פועלים בישראל בלבד. לתאגיד הבנקאי אין פקדונות בבנקים ואשראי לממשלות. לתאגיד הבנקאי אין חברות בנות.
4. התאגיד הבנקאי מסווג חובות לענפי משק בהתאם להוראות הדיווח לציבור ונהלי הבנק, ומסווג חובות כחובות בהשגחה מיוחדת, נחותים ופגומים, בהתאם להוראות הדיווח לציבור ונהלי הבנק.
5. יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין האשראי לציבור היא הסכום של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור פגום, יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור נחות ובהשגחה מיוחדת, יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור שאינו בעייתי.
6. התאגיד הבנקאי בוחן פרטנית חובות שיתרתם גדולה ממיליון ש"י, ושומר הפרשה פרטנית בגין כל חוב שסווג על ידו כפגום, בהתאם לנדרש בהוראות הדיווח לציבור. [תובא הרחבה נוספת ככל שנדרש]
7. בגין כל חוב שנבחן פרטנית ולא סווג כפגום, ובגין כל חוב שלא נבדק פרטנית, התאגיד הבנקאי שומר הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, בהתאם להוראות השעה. [תובא הרחבה נוספת ככל שנדרש]
8. יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים מחושבת בעקביות ליתרת ההפרשה בגין האשראי לציבור, תוך הבאה בחשבון של הסיכוי שמכשירי האשראי החוץ מאזניים ימומשו. התאגיד הבנקאי מעריך כי הסיכויים שמכשירי האשראי החוץ מאזניים שלו ימומשו לאשראי זהים למקדמים שנקבעו בהוראה מס' 203 "מדידה והלימות הון – סיכון אשראי – הגישה הסטנדרטית", למעט סיכון אשראי חוץ מאזני בסיווג פגום ששיעור ההמרה לאשראי שלו מחושב לפי מקדם של 100%. [תובא הרחבה נוספת ככל שנדרש]
9. תהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי והבקורות הפנימיים על דיווח כספי על תהליך זה, לרבות סיווג ואיתור חובות בעייתיים, מחיקות חשבונאיות, סיווג חובות לענפי משק, קביעת תזרימי מזומנים בגין חובות פגומים ושווי הוגן של ביטחון, קביעת הפסדי עבר, ביצוע התאמות בגין גורמים סביבתיים סיכום ותיעוד, ובדיקות סבירות, מתואר בפירוט רב יותר ב [...]. ליום 31.12.2016 הבקורות הפנימיים על דיווח כספי של הבנק הן אפקטיביות.

נייר מסכם לדוגמה – הפרשה להפסדי אשראי של בנק א' ליום 31.12.2016

10. בשנה שהסתיימה ביום 31.12.2016 [חל / לא חל] שינוי בשיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי של הבנק ובבקורות הפנימיות על דיווח כספי על שיטה זו.

מצורפים להלן :

1. סיכום ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס בנק
2. סיכום ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי, הפסדי עבר והתאמות
3. הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, הפסדי עבר והתאמות בגין אשראי לציבור לא בעייתי, לפי ענפי משק
4. הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, הפסדי עבר והתאמות בגין אשראי לציבור נחות והשגחה מיוחדת, לפי ענפי משק
5. התאמות בגין גורמים סביבתיים להפרשה קבוצתית בגין אשראי לציבור
6. הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לציבור חוץ מאזני, לפי ענפי משק
7. פירוט נוסף של סיכון אשראי לציבור לפי ענפים וסיווג
8. פירוט נוסף של הפרשה להפסדי אשראי לפי ענפים וסיווג
9. נספח א' – לוחות עזר לחישוב שיעורי מחיקות חשבונאיות מותאמים בשנה האחרונה
10. נספח ב' – התפלגות האשראי לציבור, לפי דירוג אשראי
11. נספח ג' – מידע נוסף לגבי חובות פגומים משמעותיים, מחיקות חשבונאיות והפרשות פרטניות משמעותיות.
12. נספח ד' – שיעורי המרה לאשראי של מכשירי אשראי חוץ מאזניים.

נייר מסכם לדוגמה – הפרשה להפסדי אשראי של בנק א' ליום 31.12.2016

1. סיכום ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס בנק

בנק

31/12/2016

מקדם הפרשה¹ יתרת חוב רשומה² יתרת הפרשה להפסדי אשראי

% מ' ש"ח מ' ש"ח

			<u>אשראי לציבור</u>
1,295	3,500	37.0%	פגום
418	2,800	14.9%	נחות
508	3,400	14.9%	בהשגחה מיוחדת
2,633	246,000	1.1%	לא בעייתי
4,855	255,700	1.90%	סך הכל
			<u>מכשירי אשראי חוץ מאזניים</u>
67	181	37.0%	פגומים
37	250	14.9%	נחותים
44	295	14.9%	בהשגחה מיוחדת
39	3,700	1.1%	לא בעייתי
188	4,426	1.9%	סך הכל
5,042	260,126	1.9%	סך הכל מאזני וחץ מאזני

(1) יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לחלק ליתרת החוב הרשומה
 (2) במכשירי אשראי חוץ מאזניים - ערך נקוב משוקלל במקדם המרה לאשראי.

נתונים נוספים

מערכת	בנק	
	31.12.15	31.12.16
	1.7%	1.9%
	160%	185%
	1.2%	1.3%
	0.8%	1%
	0.1%	0.1%
	3.6%	3.8%
	0.3%	0.4%
	0.3%	0.3%
	0.4%	0.52%
	115%	125%

יתרת הפרשה להפסדי אשראי מתוך אשראי לציבור
 יתרת הפרשה להפסדי אשראי מתוך אשראי לציבור פגום שאינו צובר, בניכוי 85% ביטחונות וניכויים של אשראי לציבור כאמור

אשראי לציבור פגום לא צובר מהאשראי לציבור
 אשראי לציבור בפיגור 90 ימים + מהאשראי לציבור
 אשראי לציבור פגום צובר מהאשראי לציבור
 אשראי בעייתי מהאשראי לציבור

מחיקות חשבונאיות נטו בשנה האחרונה מהאשראי לציבור
 סטיית תקן מחיקות חשבונאיות נטו 10 שנים של אשראי לציבור

הוצאה בגין הפסדי אשראי לציבור לחלק לאשראי לציבור בשנה אחרונה
 הוצאה בגין הפסדי אשראי לציבור לחלק למחיקות נטו בשנה אחרונה

נייר מסכם לדוגמה – הפרשה להפסדי אשראי של בנק א' ליום 31.12.2016

2. סיכום ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי, הפסדי עבר והתאמות

יתרת הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב רשומה	מקדם הפרשה ⁵	התאמות ⁴	שיעור שנתי מותאם של מחיקות חשבונאיות נטו ²					31/12/2016
				שנה אחרונה ¹	מינימום	מקסימום	ממוצע	החלטה ³	בנק
מ' ש"ח	מ' ש"ח	%	%	%	%	%	%	%	
09	08	07	06	05	04	03	02	01	
אשראי לציבור									
1,295	3,500	37.0%							פגום
926	6,200	14.9%	0.52%	14.4%	12.2%	25.2%	3.6%	14.4%	בהשגחה מיוחדת ונחות
2,633	246,000	1.1%	0.52%	0.5%	0.5%	1.0%	0.1%	0.5%	לא בעייתי
4,855	255,700	1.9%							סך הכל

(1) על בסיס ממוצע משוקלל של שיעור שנתי מותאם של מחיקות חשבונאיות נטו בארבעת הרבעונים האחרונים עד למועד הדיווח.

(2) על בסיס ממוצע משוקלל של שיעורי המחיקות החשבונאיות (הפרשות ספציפיות עד שנת 2010) של הענפים השונים, מחושב בהתאם להוראת השעה בדבר "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי" (לאחר הכפלה במקדמים). ראה חישוב עזר בנספח א'.

(3) החלטת התאגיד הבנקאי לגבי האומדן הטוב ביותר של טווח הפסדי האשראי.

(4) בגין הגורמים הסביבתיים בגינם נדרש לבצע התאמות המפורטים בסעיף 4.5.5 בנספח י' להוראות הדיווח לציבור.

(5) יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לחלק ליתרת החוב הרשומה

נייר מסכם לדוגמה – הפרשה להפסדי אשראי של בנק א' ליום 31.12.2016

4. הפרשה קבוצתית, הפסדי עבר והתאמות בגין אשראי לציבור לא בעייתי, לפי ענפי משק

31/12/2016									
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב רשומה ⁵	מקדם הפרשה ¹	התאמות ⁵	שיעור שנתי מותאם של מחיקות חשבונאיות נטו ³					בנק
				שנה אחרונה ²	מינימום	מקסימום	ממוצע	החלטה ⁴	
מ' ש"ח	מ' ש"ח	%	%	%	%	%	%	%	
09	08	07	06	05	04	03	02	01	
אשראי לציבור									
1,264	125,000	1.0%	0.50%	0.51%	0.43%	0.89%	0.13%	0.51%	חקלאות
1,370	121,000	1.1%	0.55%	0.58%	0.49%	1.02%	0.15%	0.58%	חשמל
2,633	246,000	1.1%	0.52%	0.55%	0.46%	0.96%	0.14%	0.55%	סך הכל לא בעייתי

5. הפרשה קבוצתית, הפסדי עבר והתאמות בגין אשראי לציבור נחות והשגחה מיוחדת, לפי ענפי משק

31/12/2016									
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב רשומה ⁵	מקדם הפרשה ¹	התאמות ⁵	שיעור שנתי מותאם של מחיקות חשבונאיות נטו ³					בנק
				שנה אחרונה ²	מינימום	מקסימום	ממוצע	החלטה ⁴	
מ' ש"ח	מ' ש"ח	%	%	%	%	%	%	%	
09	08	07	06	05	04	03	02	01	
אשראי לציבור									
450	2,900	15.5%	0.50%	15.0%	12.8%	26.3%	3.8%	15.0%	חקלאות
476	3,300	14.4%	0.55%	13.9%	11.8%	24.3%	3.5%	13.9%	חשמל
926	6,200	14.9%	0.52%	14.4%	12.2%	25.2%	3.6%	14.4%	סך הכל נחות והשגחה

(1) יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לחלק ליתרת החוב הרשומה

(2) על בסיס ממוצע משוקלל של שיעור שנתי מותאם של מחיקות חשבונאיות נטו בארבעת הרבעונים האחרונים עד למועד הדיווח.

(3) על בסיס ממוצע משוקלל של שיעורי המחיקות החשבונאיות (הפרשות ספציפיות עד שנת 2010) של הענפים השונים, מחושב בהתאם להוראת השעה בדבר "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי" (לאחר הכפלה במקדמים).

(4) החלטת התאגיד הבנקאי לגבי האומדן הטוב ביותר של טווח הפסדי האשראי.

(5) בגין הגורמים הסביבתיים בגינם נדרש לבצע התאמות המפורטים בסעיף 4.5.5 בנספח י' להוראות הדיווח לציבור.

נייר מסכם לדוגמה – הפרשה להפסדי אשראי של בנק א' ליום 31.12.2016

6. התאמות בגין גורמים סביבתיים להפרשה קבוצתית בגין אשראי לציבור

על תאגיד בנקאי לבחון את הצורך בהתאמות בגין גורמים סביבתיים באמצעות אינדיקטורים המצביעים על התפתחות בגורמים סביבתיים המשפיעים על סיכויי הגבייה.

בדוגמה זו בנק א' בוחן את ההתפתחות באינדיקטורים, ככלל, על פני כל תיק האשראי המסחרי שלו. זאת למעט האינדיקטור מאפיינים ותנאים כלכליים ענפיים, אשר נבחן לכל ענף משק בנפרד. הערות נוספות:

1. בנק א' בדק ווידא שההערכות המתייחסות לאינדיקטורים עקביות לתהליך שמתבצע על ידו בנושא סיכון אשראי וניהולו, כחלק מהתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון שלו (ה- ICAAP).
2. הדוגמה אינה מתייחסת להשוואה לנתוני המערכת, לתקופות קודמות ולהתאמות שהיו נדרשות בשל ריכוזיות ענפית.
3. הנתונים הכמותיים של ההתאמות בפועל בחלק זה מובאים כשיעורים של יתרת הפרשה להפסדי אשראי בענף מתוך יתרת האשראי בענף. נתונים אלה נועדו לצורך המחשה בלבד של התיעוד הנדרש ואינם מייצגים את ההתאמות שידרשו בפועל במצבים דומים.

ריכוז נתוני ההתאמות (אחוז מתוך יתרת האשראי) בגין גורמים סביבתיים, לפי ענפי משק

31.12.2015			31.12.2016			בנק
סך הכל	חשמל	חקלאות	סך הכל	חשמל	חקלאות	
0.05%	0.05%	0.05%	0.05%	0.05%	0.05%	1. נפח ומגמה של חובות בעייתיים
0.05%	0.05%	0.05%	0.05%	0.05%	0.05%	2. נפח ומגמה של מחיקות וגביות
0%	0%	0%	0.05%	0.05%	0.05%	3. נפח החובות ותנאיהם
						מדיניות ונהלים למתן אשראי -
0.05%	0.05%	0.05%	0.1%	0.1%	0.1%	4. חריגה ממדיניות ונהלי הבנק
0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	5. ליקויים בתהליכי מתן אשראי ואישורו
0%	0%	0%	0%	0%	0%	6. ניסיון, יכולת ועומק הנהלת אשראי וצוות רלוונטי
0.05%	0.05%	0.05%	0.05%	0.05%	0.05%	7. איכות מערכת בקרת האשראי
0%	0%	0%	0%	0%	0%	8. מגמות ותנאים כלכליים אזוריים וארציים
0.1%	0.1%	0.1%	0%	0%	0%	9. ריכוזיות אשראי - חריגה ממדיניות ונהלי הבנק
0.10%	0.10%	0.10%	0.12%	0.15%	0.10%	10. מגמות ותנאים כלכליים ענפיים
0%	0%	0%	0%	0%	0%	11. גורמים פוליטיים וגורמים סביבתיים אחרים
0.50%	0.50%	0.50%	0.52%	0.55%	0.50%	סך הכל

נייר מסכם לדוגמה – הפרשה להפסדי אשראי של בנק א' ליום 31.12.2016

ג. פירוט אינדיקטורים לגורמים סביבתיים וההתאמות בגין גורמים אלה

31.12.2015		31.12.2016	
התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי	התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי

1. נפח ומגמה של יתרות בפיגור וחובות פגומים.

31.12.2015		31.12.2016		אינדיקטורים כמותיים
	X%		X%	שיעור אשראי לציבור ברשימת מעקב מהאשראי לציבור
	X%		X%	שיעור אשראי לציבור בהשגחה מיוחדת מהאשראי לציבור
	X%		X%	שיעור אשראי לציבור נחות מהאשראי לציבור
	X%		X%	שיעור אשראי לציבור פגום מהאשראי לציבור – עיקרי
0.05%		0.05%		סך ההתאמה בגין גורם זה:
0%		0%		סך השינוי בהתאמה לעומת שנה קודמת

הסבר להתאמה: לאור הנפח והמגמה של היתרות בפיגור וחובות הפגומים, התאגיד הבנקאי סבור כי נדרש לשמור התאמה בגין גורם זה בשיעור של 0.05%.

2. נפח ומגמה של מחיקות חשבונאיות וגביות

31.12.2015		31.12.2016		אינדיקטורים כמותיים
	X%		X%	מחיקות חשבונאיות מתוך אשראי לציבור בשנה האחרונה – עיקרי
	X%		X%	גביות של חובות שנמחקו מתוך אשראי לציבור בשנה האחרונה
	X		X	תקופה ממוצעת ממועד כניסה לראשונה לרשימת מעקב ועד מחיקה חשבונאית לראשונה – עיקרי
	X		X	תקופה ממוצעת ממועד סיווג כפגום לראשונה עד מחיקה חשבונאית לראשונה
0.05%		0.05%		סך ההתאמה בגין גורם זה:
0%		0%		סך השינוי בהתאמה לעומת שנה קודמת

הסבר להתאמה: לאור הנפח והמגמה של המחיקות החשבונאיות והגביות, התאגיד הבנקאי סבור כי נדרש לשמור התאמה בגין גורם זה בשיעור של 0.05%.

נייר מסכם לדוגמה – הפרשה להפסדי אשראי של בנק א' ליום 31.12.2016

31.12.2015		31.12.2016	
התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי	התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי

3. נפח החובות ותנאיהם

אינדיקטורים כמותיים

אשראי לציבור לסוף תקופת דיווח לחלק לאשראי לציבור שנה קודמת – עיקרי

דירוג ממוצע לסוף השנה של האשראי המדורג

תקופה חוזית ממוצעת לפרעון הלוואות

אחר (פרט אם מהותי)

סך ההתאמה בגין גורם זה :

סך השינוי בהתאמה לעומת שנה קודמת

X%	X%	X%	X%
X	X	X	X
X	X	X	X
0.00%	0.05%	0.05%	0%

הסבר להתאמה : לאור ההרעה בדירוג האשראי הממוצע של האשראי המדורג, התאגיד הבנקאי סבור כי נדרש להגדיל את ההתאמה בגין גורם זה בשיעור של 0.05%.

31.12.2015		31.12.2016	
התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי	התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי

4. מדיניות ונהלים למתן אשראי - מדיניות ונהלים של הבנק, וחריגות

אינדיקטורים כמותיים - חריגה ממדיניות ונהלים של הבנק

שיעור אשראי שאין לגביו דוחות כספיים מעודכנים מהאשראי לציבור

שיעור יתרת אשראי לצדדים קשורים מהאשראי לציבור

שיעור יתרת האשראי שנמצא בהפרה של אמות מידה פיננסיות מהאשראי לציבור

שיעור יתרת אשראי עם יחס כיסוי חוב גבוה ו-LTV גבוה במועד מתן האשראי מהאשראי לציבור

שיעור יתרת אשראי שנפרס או חודש, שלא טופל כארגון מחדש של חוב בעייתי מהאשראי לציבור

שיעור אשראי בתנאים חדשים או בתחום חדש או בענף חדש מתוך אשראי לציבור

שיעור יתרת אשראי עם גרייס קרן או ריבית מהאשראי לציבור

אינדיקטורים איכותיים

שינוי בשנה במדיניות ונהלים מתן האשראי וגבייתו (איכות)^{2,1}

X%	X%	X%	X%
X%	X%	X%	X%
X%	X%	X%	X%
X%	X%	X%	X%
X%	X%	X%	X%
X%	X%	X%	X%
X%	X%	X%	X%
...

¹ האינדיקטור האמור מקבל את הערכים "החמרה", "ללא שינוי" או "הקלה".

² לרבות שינוי במגבלות מרכזיות שנקבעו במדיניות האשראי (LTV, מקדמי ביטחונות, דירוג מינימאלי למתן אשראי, מגבלות סכום, מגבלות תקופה לפרעון, מרווחים, מגבלות חשיפה ללווה בודד, לקבוצות לוויים, לענף משק, מגבלות חשיפה לאשראי לרכישות אמצעי שליטה), הקלות במדרגי סמכויות אשראי, הקלות במודלים למדידת חשיפות אשראי (צד נגדי) ו דרישות הביטחונות.

נייר מסכם לדוגמה – הפרשה להפסדי אשראי של בנק א' ליום 31.12.2016

31.12.2015		31.12.2016	
התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי	התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי
0.05%	...	0.1%	...
0%	...	0.05%	...

שינוי בשנה במדיניות ובנהלים לרישום מחיקה חשבונאית וגבייה (איכות)¹

סך ההתאמה בגין גורם זה:

סך השינוי בהתאמה לעומת שנה קודמת

הסבר להתאמה: לאור היקף האשראי בסוף שנה קודמת ובסוף השנה, שאין לגביו דוחות כספיים מעודכנים, התאגיד הבנקאי סבור כי נדרשת ההתאמה בגין גורם זה בשיעור של 0.05%. בנוסף, לאור ההקלה הלא משמעותית השנה במדיניות ובנהלי מתן האשראי, התאגיד הבנקאי סבור כי נדרשת התאמה בגין גורם זה בשיעור של 0.05%.

31.12.2015		31.12.2016	
התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי	התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי
0.10%	...	0.10%	...
0%	...	0.00%	...

5. ליקויים בתהליכי אשראי

אינדיקטורים איכותיים

היקף וחומרת ליקויים שנמצאו על ידי גורמים פנימיים (לרבות בקרת אשראי) וחינוכיים וטרם תוקנו³

אחר (פרט אם מהותי)

סך ההתאמה בגין גורם זה:

סך השינוי בהתאמה לעומת שנה קודמת

הסבר להתאמה: לאור העובדה שקיימים ליקויים בתהליכי אשראי, התאגיד הבנקאי סבור כי נדרשת התאמה בגין גורם זה. לאור הערכת התאגיד הבנקאי כי היקף וחומרת הליקויים נמוכים, להערכת התאגיד הבנקאי נדרשת התאמה בשיעור של 0.1% בלבד.

31.12.2015		31.12.2016	
התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי	התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי
0.00%	X	0.00%	X
0%	X	0.00%	X
0.00%	X	0.00%	X
0%	X	0.00%	X

6. ניסיון, יכולת ועומק הנהלת האשראי וצוות רלוונטי אחר

אינדיקטורים כמותיים

אשראי לציבור במיליוני ש"ח לחלק למס' עובדים העוסקים ישירות בנייתוח וקבלת החלטות על אשראי⁴

ניסיון ממוצע בשנים של עובדים⁴

אשראי לציבור במיליוני ש"ח לחלק למס' עובדים העוסקים ישירות בנייתוח וקבלת החלטות על אשראי⁴, שאין להם השכלה רלוונטית בהתאם למדיניות הבנק

מספר שעות הדרכה בנייתוח אשראי בתקופת הדיווח לחלק למס' העובדים⁴

סך ההתאמה בגין גורם זה:

סך השינוי בהתאמה לעומת שנה קודמת

הסבר להתאמה: לאור האינדיקטורים המצוינים לעיל, לאור השיפור שחל בשנים האחרונות באיכות צוות האשראי, ומפני שלהערכת הבנק לא קיימים חוסרים בניסיון, יכולת ועומק הנהלת וצוות האשראי, התאגיד הבנקאי סבור כי לא נדרשת התאמה בגין גורם זה.

³ האינדיקטור האמור מקבל את הערכים "נמוך", "בינוני נמוך", "בינוני גבוה" ו- "גבוה".

⁴ עובדים העוסקים בנייתוח אשראי ובקבלת החלטות על אשראי, לרבות עובדים ביחידה לניהול סיכונים אשראי ועובדים באגף לאשראים מיוחדים.

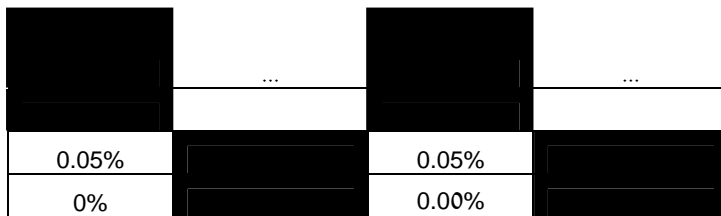
נייר מסכם לדוגמה – הפרשה להפסדי אשראי של בנק א' ליום 31.12.2016

31.12.2015		31.12.2016	
התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי	התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי

7. איכות מערכת בקרת האשראי של התאגיד הבנקאי.

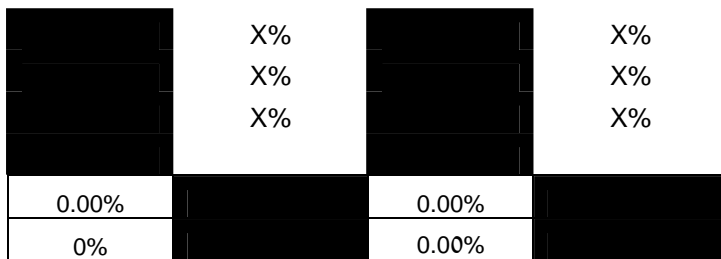
אינדיקטורים כמותיים
אשראי לציבור לחלק למספר עובדים בבקרת אשראי
ניסיון ממוצע בשנים של עובדים בבקרת אשראי
היקף כיסוי תיק האשראי המסחרי בתקופה המדווחת - שיעור מהתיק המסחרי

אינדיקטורים איכותיים
היקף וחומרת ליקויים שלא נמצאו על ידי בקרת אשראי ונמצאו על ידי אחרים³ - עיקרי אחר (פרט אם מהותי)
סך ההתאמה בגין גורם זה:

סך השינוי בהתאמה לעומת שנה קודמת
הסבר להתאמה: לאור העובדה שקיימים ליקויים שלא נמצאו על ידי בקרת אשראי, ונמצאו על ידי אחרים (המבקר הפנימי, רואי החשבון המבקרים, הפיקוח על הבנקים), התאגיד הבנקאי סבור כי נדרשת התאמה בגין גורם זה. לאור הערכת התאגיד הבנקאי כי היקף וחומרת הליקויים נמוכים, להערכת התאגיד הבנקאי נדרשת התאמה בשיעור של 0.05% בלבד.

8. מגמות ותנאים כלכליים אזוריים וארציים, לרבות סיכון מדינה.

אינדיקטורים כמותיים
מרווח CDS של מדינת ישראל - עיקרי שיעור אבטלה
שיעור צמיחת התמ"ג לנפש אחר (פרט אם מהותי)⁵
סך ההתאמה בגין גורם זה:

סך השינוי בהתאמה לעומת שנה קודמת
הסבר להתאמה: לאור התנאים הכלכליים היציבים בישראל, ומרווחי האשראי הנמוכים, כפי שמשקף באינדיקטורים שצוינו לעיל, התאגיד הבנקאי סבור כי לא נדרשת התאמה בגין גורם זה. [כאשר יש לתאגיד הבנקאי לווים שיש להם פעילות מהותית במדינות זרות, יכלול ניתוח דומה של אינדיקטורים והתאמה לכל מדינה זרה]

⁵ לרבות, כאשר רלוונטי, שינוי בשער החליפין של הדולר ושל מטבעות מרכזיים אחרים, שיעור ריבית קצר, שיעור האינפלציה, שיעור השינוי במדד המשולב שמפרסם בנק ישראל, שינוי במדדי מניות מרכזיים (כגון: ת"א 25, ת"א 100, יתר), מדדי אג"ח מרכזיים (ממשלתיים, קונצרניים). אינדיקטורים אלה יובאו בחשבון ופורטו כאשר עשויה להיות להם השפעה מהותית על סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי.

נייר מסכם לדוגמה – הפרשה להפסדי אשראי של בנק א' ליום 31.12.2016

31.12.2015		31.12.2016	
התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי	התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי

9. ריכוזיות אשראי – חריגה ממדיניות הבנק

31.12.2015		31.12.2016	
התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי	התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי
	X%		X%
	X%		X%
	X%		X%
0.10%		0.00%	
0%		-0.10%	

אינדיקטורים כמותיים
שיעור אשראי בחריגה ענפית מהמדיניות של הבנק
שיעור אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה בחריגה ממדיניות הבנק
ריכוזיות לווה או קבוצת לווים - שיעור אשראי בחריגה ממדיניות הבנק
אחר (פרט אם מהותי)
סך ההתאמה בגין גורם זה:

סך השינוי בהתאמה לעומת שנה קודמת
הסבר להתאמה: בשנה הקודמת היתה לבנק חריגה זמנית ממדיניות הבנק בנושא ריכוזיות לווה או קבוצת לווים. בשנה הנוכחית נפרע האשראי שיצר את החריגה לבנק, ולכן אין חריגות בנושא זה. לאור האמור הבנק ביטל את ההתאמה שהיתה בגין גורם זה. לבנק אין חריגות ממדיניות הבנק בנושא ריכוזיות אשראי.

31.12.2015		31.12.2016	
התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי	התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי

10. מאפיינים ותנאים כלכליים ענפיים

אשראי ללווים הפעילים בענף משק מסוים עבור כל ענף משק שלבנק יש חשיפה מהותית - אינדיקטורים כמותיים

31.12.2015		31.12.2016	
התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי	התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי
	X%		X%
0.10%		0.12%	
0%		0.02%	

מרווח ממוצע של הענף - עיקרי
שיעור הצמיחה ממוצע בתמ"ג בכל ענף
דירוג פנימי ממוצע של לווים בענף
אחר (פרט אם מהותי)
סך ההתאמה בגין גורם זה:

סך השינוי בהתאמה לעומת שנה קודמת
הסבר להתאמה: לאור המרווחים בשוק של ענפי החשמל והחקלאות, יחסית למרווח הממוצע של מדינת ישראל, הבנק שמר התאמה בשיעור של 0.1%. בשנה הנוכחית המרווח הממוצע של ענף החשמל גדל משיעור של X% לשיעור של X%, ולכן הבנק הגדיל את שיעור ההתאמה בגין ענף החשמל ל- 0.15%, וכתוצאה מכך שיעור ההתאמה הכולל (לפי ממוצע המשוקלל) בגין גורם זה גדל ל- 0.12%.

11. מאפיינים פוליטיים וסביבתיים

אחרים, לרבות סיכון העברה תחרות רגולציה

31.12.2015		31.12.2016	
התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי	התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי
0.00%		0.00%	
0.00%		0.00%	

פרט אם מהותי
סך ההתאמה בגין גורם זה:
סך השינוי בהתאמה לעומת שנה קודמת

הסבר להתאמה: מעבר לגורמים שצוינו לעיל לא זוהו גורמים נוספים, לרבות גורמים פוליטיים, תחרותיים וסיכוני רגולציה שעשויים להשפיע מהותית על סיכוני גבייה של החובות של הבנק. לאור האמור לא נדרשות התאמות נוספות.

31.12.2015		31.12.2016	
התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי	התאמות בגין גורמים סביבתיים	אינדיקטור כמותי או איכותי לגורם הסביבתי
0.50%		0.52%	

סך ההתאמה בגין כל הגורמים:

נייר מסכם לדוגמה – הפרשה להפסדי אשראי של בנק א' ליום 31.12.2016

7. הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לציבור חוץ מאזני, לפי ענפי משק

סך הכל	חשמל	חקלאות	סיכון אשראי לציבור חוץ מאזני
			לא בעייתי
3,700	1,700	2,000	ערך נקוב משוקלל במקדם המרה לאשראי
39	19	20	יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חוץ מאזני
1.1%	1.1%	1.0%	מקדם הפרשה להפסדי אשראי בפועל חוץ מאזני מתוך ערך נקוב משוקלל
1.1%	1.1%	1.0%	מקדם הפרשה קבוצתית מאזני בפועל
			השגחה מיוחדת ונחות
545	310	235	ערך נקוב משוקלל במקדם המרה לאשראי
81	45	36	יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חוץ מאזני
14.9%	14.4%	15.5%	מקדם הפרשה להפסדי אשראי בפועל חוץ מאזני מתוך ערך נקוב משוקלל
14.9%	14.4%	15.5%	מקדם הפרשה קבוצתית מאזני בפועל
			פגום
181	106	75	ערך נקוב משוקלל במקדם המרה לאשראי
67	39	28	יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חוץ מאזני
37%	37%	37%	מקדם הפרשה להפסדי אשראי בפועל חוץ מאזני מתוך ערך נקוב משוקלל
37%	37%	37%	מקדם הפרשה קבוצתית מאזני בפועל

8. סיכון אשראי לציבור לפי ענפים וסיווג

סיכון אשראי חוץ מאזני – ערך נקוב משוקלל במקדם המרה לאשראי					סיכון אשראי מאזני - יתרת חוב רשומה					
לא בעייתי					לא בעייתי					
מזה ברשימת מעקב	סה"כ*	בהשגחה מיוחדת	נחות	פגום	מזה ברשימת מעקב	סה"כ*	בהשגחה מיוחדת	נחות	פגום	
50	2,000	125	110	75	2,000	125,000	1,600	1,300	1,500	חקלאות
65	1,700	170	140	106	5,000	121,000	1,800	1,500	2,000	חשמל
115	3,700	295	250	181	7,000	246,000	3,400	2,800	3,500	סה"כ

9. פירוט נוסף של הפרשה להפסדי אשראי לפי ענפים וסיווג

בגין סיכון אשראי חוץ מאזני				בגין סיכון אשראי מאזני				
סך הכל	על בסיס קבוצתי		על בסיס פרטני	סך הכל	על בסיס קבוצתי		על בסיס פרטני	
	לא בעייתי	בהשגחה מיוחדת ונחות			לא בעייתי	בהשגחה מיוחדת ונחות		
84	20	36	28	2,269	1,264	450	555	חקלאות
103	19	45	39	2,585	1,370	476	740	חשמל
188	39	81	67	4,855	2,633	926	1,295	סה"כ

נייר מסכם לדוגמה – הפרשה להפסדי אשראי של בנק א' ליום 31.12.2016

10. נספח א' – חישוב שיעור מחיקות מותאם

[יכלל נייר עבודה המראה את הדרך שבה חושב שיעור המחיקות המותאם לכל ענף מתוך שיעורי המחיקות שנכללו בדוחות הכספיים].

לדוגמה, לגבי המחיקות החשבונאיות בשנה האחרונה¹:

חובות לא בעייתיים:

שיעור מחיקות נטו כולל ²	סך הכל - לא כפוף למחיקות בסעיף 5.ד.29				סך הכל - כפוף למחיקות בסעיף 5.ד.29			
	שיעור מחיקות נטו מוכפל בשתיים	שיעור מחיקות נטו	מחיקות נטו	יתרת חוב רשומה ממוצעת (לרבות בעייתית)	שיעור מחיקות נטו	מחיקות נטו	יתרת חוב רשומה ממוצעת (לרבות בעייתית)	
08	07	06	05	04	03	02	01	חקלאות חשמל סה"כ
0.51%	0.60%	0.30%	158	52,660	0.45%	345	76,740	
0.58%	0.70%	0.35%	181	51,720	0.50%	373	74,580	
0.55%	0.65%	0.32%	339	104,380	0.47%	718	151,320	

(1) שנה אחרונה - ארבעת הרבעונים האחרונים עד למועד הדיווח.
 (2) ממוצע של שיעור המחיקות נטו בעמודות (3) ו-(7) משוקלל ביתרת חוב רשומה ממוצעת בעמודות (1) ו-(4).

חובות נחותים ובהשגחה מיוחדת:

שיעור מחיקות נטו כולל ²	בעייתי - לא כפוף למחיקות בסעיף 5.ד.29				בעייתי - כפוף למחיקות בסעיף 5.ד.29			
	שיעור מחיקות נטו מוכפל בשתיים	שיעור מחיקות נטו	מחיקות נטו	יתרת חוב רשומה ממוצעת בעייתית	שיעור מחיקות נטו	מחיקות נטו	יתרת חוב רשומה ממוצעת בעייתית	
08	07	06	05	04	03	02	01	חקלאות חשמל סה"כ
15.0%	11.9%	5.9%	158	2,660	19.8%	345	1,740	
13.9%	10.9%	5.5%	181	3,320	18.8%	373	1,980	
14.4%	11.3%	5.7%	339	5,980	19.3%	718	3,720	

(1) שנה אחרונה - ארבעת הרבעונים האחרונים עד למועד הדיווח.
 (2) ממוצע של שיעור המחיקות נטו בעמודות (3) ו-(7) משוקלל ביתרת חוב רשומה ממוצעת בעמודות (1) ו-(4).

נייר מסכם לדוגמה – הפרשה להפסדי אשראי של בנק א' ליום 31.12.2016

11. נספח ב' – התפלגות האשראי לציבור, לפי דירוג אשראי

31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	קבוצת דרוג פנימית	
		יתרת חוב רשומה				
X	X	X	X	X	1	
X	X	X	X	X	2	
X	X	X	X	X	3	
X	X	X	X	X	4	
X	X	X	X	X	5	
X	X	X	X	X	6	
X	X	X	X	X	7	
X	X	X	X	X	8	
X	X	X	X	X	9	
X	X	X	X	X	10	
X	X	X	X	X	סך הכל	
X	X	X	X	X	דירוג ממוצע	

נייר מסכם לדוגמה – הפרשה להפסדי אשראי של בנק א' ליום 31.12.2016

12. נספח ג' – מידע נוסף לגבי חובות בעייתיים משמעותיים, מחיקות חשבונאיות והפרשות פרטניות משמעותיות.

[יכלל נייר עבודה המראה מידע מרכזי נוסף לגבי חובות בעייתיים משמעותיים, מחיקות חשבונאיות משמעותיות והפרשות פרטניות משמעותיות. המידע המרכזי יכלול הפניות למידע פרטני על כל חוב כאמור] מצ"ב דוגמה אפשרית לנתונים המרכזיים הבסיסיים שניתן להציג:

א. הוצאות בגין הפסדי אשראי או מחיקות חשבונאיות (הקטנת הוצאות או גביות) שבוצעו בשנה לפי לווים,

שסכומן גבוה מ- X מיליון ש' או מ- 0.X% מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה קודמת

שם הלווה	מספר מזהה של הלווה	שם קבוצת הלווים	ענף משק	הגדלה/ הקטנת הפרשה	מחיקה / גבייה	יתרת הפרשה לאחר עדכון	יתרת חוב רשומה	הערות / הפניה לפרטים נוספים
א	0	0	0	0	0	0	0	
ב	0	0	0	0	0	0	0	
..	0	0	0	0	0	0	0	
אחרים				0	0	0	0	
סך הכל				0	0	0	0	

ב. חבויות שחל שינוי בסיווג שלהן בשנה, שסכומן גבוה מ- X מ' או מ- 0.X% מיתרת האשראי

לציבור לסוף שנה קודמת

שם הלווה	מספר מזהה של הלווה	שם קבוצת הלווים	ענף משק	יתרת חוב רשומה	סיווג שנה קודמת	סיווג נוכחי	הערות / הפניה לפרטים נוספים
החמרה בסיווג							
א	0	0	0	0	0	0	
ב	0	0	0	0	0	0	
..	0	0	0	0	0	0	
סך הכל							
שיפור בסיווג							
ג	0	0	0	0	0	0	
ד	0	0	0	0	0	0	
..	0	0	0	0	0	0	
סך הכל							

ג. חבויות שחל שינוי בענף המשק שלהן בשנה, שסכומן גבוה מ- 0.X% מיתרת האשראי לציבור

לסוף שנה קודמת

שם הלווה	מספר מזהה של הלווה	שם קבוצת הלווים	סיווג	יתרת חוב רשומה	ענף משק שנה קודמת	ענף משק נוכחי	הערות / הפניה לפרטים נוספים
א	0	0	0	0	0	0	
ב	0	0	0	0	0	0	
..	0	0	0	0	0	0	
סך הכל							

ד. פרטים נוספים על חובות פגומים שיתרת החוב הרשומה שלהם עולה על X מיליון ש"ח או על

0.X% מיתרת האשראי לציבור לסוף שנה קודמת

[יובאו פרטים נוספים ככל שנדרש לגבי זהות הלווה, יתרת החוב החוזית, מצב הלווה והבטחונות, יתרת החוב הרשומה, ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי, האם החוב צובר ריבית, מותנה בביטחון, וכו'].

נייר מסכם לדוגמה – הפרשה להפסדי אשראי של בנק א' ליום 31.12.2016

13. נספח ד' – שיעורי המרה לאשראי של מכשירי אשראי חוץ מאזניים

שיעורי המרה לאשראי של מכשירי אשראי חוץ מאזני לציבור¹ לצורך קביעת הפרשה קבוצתית

31/12/2016

נחות		בהשגחה מיוחדת				לא בעייתי		
ערך נקוב משוקלל במקדם המרה לאשראי	שיעור המרה צפוי לאשראי	ערך נקוב	ערך נקוב משוקלל במקדם המרה לאשראי	שיעור המרה צפוי לאשראי	ערך נקוב	ערך נקוב משוקלל במקדם המרה לאשראי	שיעור המרה צפוי לאשראי	ערך נקוב
אש"ח	%	אש"ח	אש"ח	%	אש"ח	אש"ח	%	אש"ח

ערבויות
חוק המכר
חוץ מאזני ג'
חוץ מאזני ד'
...
סך הכל

(1) תיעוד זה ישמר רק עבור מכשירים שבהם נעשה שימוש בשיעורי המרה השונים משיעורי ההמרה שנקבעו בהוראה מספר 203 "מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית".

4.2013

נספח 5 - קובץ שאלות ותשובות ליישום הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1.1.2011 תאגידי בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי (להלן – תאגידי בנקאיים) מיישמים את הוראות הדיווח לציבור בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן בקובץ זה – ההוראות החדשות).
 קובץ זה מהווה ריכוז של עמדות מסוימות שנמסרו על ידי הפיקוח על הבנקים לתאגידי בנקאיים בנושא יישום ההוראות החדשות. הקובץ אינו מהווה רשימה מלאה של עמדות הפיקוח על הבנקים לגבי שאלות שתאגידי בנקאיים שאלו במהלך ההיערכות ליישום ההוראות החדשות, או לגבי סוגיות אחרות שעלו בעת יישום ההוראות.
 התשובות הכלולות בקובץ זה מבטאות את עמדתו ופרשנותו המחייבת של המפקח על הבנקים להוראות.
 מסמך זה מוצב באתר האינטרנט של בנק ישראל, ומתעדכן על ידינו מעת לעת.

תאריך עדכון	א. הגדרת חוב בפיגור (סעיף הגדרות)	
	<p>1. הגדרת מחזור בחשבון עו"ש רקע: בהתאם להוראות החדשות (עמוד 42-698A סעיף 1.6.3) בהגדרת "חוב בפיגור" נקבע כי "אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה שתגדיר הנהלת התאגיד הבנקאי. החל מהמועד שבו התקיים תנאי זה החוב יוגדר כחוב בפיגור..".</p>	
	<p>האם כאשר יש ללקוח בחשבון אחר בבנק נכסים פיננסיים נזילים לא משועבדים, שהשווי שלהם גבוה מיתרת החובה של הלקוח בחשבון העו"ש, ניתן להביא אותם בחשבון כסכומים שנזקפו לזכות חשבון העו"ש?</p>	<p>שאלה א'1:</p>
<p>1.2011</p>	<p>בחשבון עו"ש, מעצם הגדרתו, אמורות להיות תנועות זכות סדירות שמכסות את החוב. כאשר במשך תקופה משמעותית לא קיימות בחשבון עו"ש תנועות זכות סדירות, שמכסות את החוב בחשבון העו"ש, לא ברור מתי, אם בכלל, החוב יגבה, ולכן, ככלל, מדובר על חוב פגום. לאור האמור לא ניתן להתחשב בנכסים פיננסיים כאמור לצורך קביעה האם חוב עומד בהגדרת חוב בפיגור.</p>	<p>תשובה:</p>

2. קביעת רף כספי של פיגור, שמתחתיו חוב לא יוגדר כחוב בפיגור	
שאלה א'2:	האם ניתן לא לסווג חוב כחוב בפיגור, כאשר יתרת הפיגור בחוב נמוכה מרף כספי מסוים (לדוגמה 1,000 ש"ח)?
תשובה:	יש לסווג כחוב בפיגור כל חוב שעומד בהגדרת חוב בפיגור בהוראות החדשות. זאת, גם אם יתרת הפיגור בו נמוכה (בדוגמה – גם אם יתרת הפיגור נמוכה מסך של 1,000 ש"ח).
ב. סיווגים, הגדרת חוב פגום, מדידת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי (סעיף 1, סעיף 29א).	
הערה: מובהר כי השאלות והתשובות בחלק זה (חלק ב.) מתייחסות ככלל לחובות מעל מיליון ש"ח, אשר נדרש לבדוק אותם באופן פרטני בהתאם להוראות הדיווח לציבור. על עומק ופירוט הבדיקות הנדרשות בחלק זה ורמת התיעוד המתייחסת אליהן, להיות מותאמים לרמת המהותיות והמורכבות של החוב הנבדק.	
1. כללי	
שאלה ב'1:	כיצד על התאגיד הבנקאי לסווג חובות של לווה אשר חוב אחד שלו (או יותר) סווג כחוב בעייתי ¹ ?
תשובה:	ככלל, במידה ואחד מהחובות של הלווה מסווג כחוב בעייתי, יש לסווג את יתרת חובות הלווה כבעייתיים, אלא אם קיימים נימוקים מתועדים להחלטה אחרת. בהמשך לכך, ככלל, אם למספר חובות של לווה יש במהות את אותם מקורות החזר ואותם ביטחונות, כל החובות כאמור יבחנו ביחד ויסווגו באותו סיווג ¹ .
שאלה ב'2:	בהוראות הדיווח לציבור נדרש לסווג חובות בעייתיים, בהתאם לחומרת הבעייתיות שלהם. הקריטריונים שנקבעו הם כמותיים ו/או איכותיים. מהם הגורמים אותם ניתן להביא בחשבון לצורך הערכה איכותית של הסיווגים השונים של החובות הבעייתיים?
תשובה:	בקביעת הסיווג המתאים של חוב, תאגיד בנקאי יביא בחשבון את כל הגורמים הרלוונטיים לסיכויי הגבייה של החוב, לרבות גורמים כלכליים, סביבתיים וענפיים. בנספח 1 מפורטות מספר דוגמאות לאינדיקטורים אותם יש להביא בחשבון לצורך קבלת החלטה בדבר נאותות הסיווג של חוב, כאשר לא מתקיימים הרפים הכמותיים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור. הרשימה אינה מלאה ועל תאגידים בנקאיים לשקול להוסיף אינדיקטורים נוספים, לפי העניין. כאשר תאגיד בנקאי מחליט על הסיווג המתאים של חוב, עליו לשקול ולתעד את מכלול האינדיקטורים הרלבנטיים, באופן שיטתי וזהיר. ככל שבחינה זו מצביעה על סיכויי גבייה נמוכים יותר או וודאיים פחות, כך סיווג החוב (השגחה מיוחדת, נחות או פגום) יהיה חמור יותר. ככלל, תאגיד בנקאי ייתן משקל גדול יותר לגורמים

¹ כלומר בסיווג פגום (לרבות חוב פגום בארגון מחדש של חוב בעייתי), נחות או בהשגחה מיוחדת.

	הניתנים לכימות.	
	בהערכה איכותית של חוב שאינו בפיגור ושלא אורגן מחדש עולה כי המכירות של הלווה בהידרדרות משמעותית, אך ההון של הלווה איתן, תזרים המזומנים הצפוי מפעולות שוטפות עדיין מספיק לשרת את החוב והביטחונות לחוב חזקים. בהיעדר מידע נוסף, האם נדרש לסווג את החוב כנחות?	שאלה ב'3:
12.2012	בשאלה ב'2 הובהר שבהערכה איכותית של סיווג החוב יש לשקול את מכלול הגורמים, באופן זהיר. העובדה כי המכירות של הלווה בהידרדרות אינה מספיקה, כשלעצמה, כדי לדרוש סיווג נחות.	תשובה:
	בהערכה איכותית של חוב שאינו בפיגור ושלא אורגן מחדש עולה כי נגרמו ללווה הפסדים משמעותיים במשך מספר רבעונים, במידה שגורמת לכך שתזרים המזומנים הצפוי לא יוכל לשרת את החוב, והחוב אינו מוגן באופן מספק על ידי הביטחונות ואינו בהליכי גבייה. התאגיד הבנקאי מעריך כי ההנהלה של הלווה מנוסה. בהיעדר מידע נוסף, האם נדרש לסווג את החוב כפגום?	שאלה ב'4:
12.2012	לאור מכלול הנסיבות המצוינות בשאלה זו, נראה כי סיווג כפגום יתאים לחוב זה.	תשובה:
2. הסתמכות על ערבויות		
	מהם התנאים שבהם לצורך מדידת הפרשה להפסדי אשראי, ו/או לצורך סיווג החוב ניתן להסתמך על ערבות אישית ² של החייב או של בעל השליטה בחייב כמקור החזר לחוב?	שאלה ב'5:
12.2012	הסתמכות תאגיד בנקאי על ערבות אישית לצורך מדידת הפרשה להפסדי אשראי, ו/או לצורך סיווג החוב, תיעשה בזהירות המתבקשת ובכפוף לבדיקה שהתאגיד הבנקאי יערוך האם לערב יש את היכולת והנכונות ³ לתמוך בחוב לאורך כל תקופת החוב והאם קיימת יכולת לאכוף משפטית את הערבות. במסגרת זו ייבדק בין היתר ערך הנכסים וההתחייבויות שפורטו בהצהרת העושר של הערב, וזאת בהתאם לנוהלי בדיקת נאותות לגבי בדיקת הצהרת עושר אישי מפורטים שיעודכנו מעת לעת על ידי הבנק. בהתייחס לערבות אישית המגבה חוב מהותי, על הנהלים להתייחס לכל הפחות לנושאים המפורטים להלן ⁴ : 1. דרישה שהצהרת העושר תוגש במתכונת קבועה ובחתימת המצהיר	תשובה:

² מובהר כי האמור לעיל חל בשינויים המחויבים גם לגבי ערבויות של תאגידי ולא רק יחידים.

³ לדוגמה, בין היתר, יש לבדוק האם ביצועים קודמים לפי כתב הערבות היו וולנטריים או נבעו כתוצאה מפעולות משפטיות או אחרות שנקט המלווה לאכיפת הערבות.

⁴ כאמור לעיל, על עומק ופירוט הבדיקות הנדרשות בחלק זה, ורמת התייעוד המתייחסת אליהן, להיות מותאמים לרמת המהותיות והמורכבות של החוב הנבדק.

	<p>(הערב). 2.בסיס הערכת שווי הנכסים, רמת הסיכון לשווים וזיהוי הבעלות עליהם, הערכת שלמות ההתחייבויות והערכת קיום ומשמעות של התחייבויות תלויות. 3. הערכת יכולת המימוש ונזילותם של נכסים אלה והסבירות כי כספי התמורה ישמשו לפירעון האשראי (קרי, מידת זיקת התאגיד הבנקאי לנכסים). 4. ניסיון העבר מול הערב בעמידה במחויבויותיו. 5. היחס הנדרש, לצורך הסתמכות, בין החוב הנערב לבין הנכסים נטו של הערב הזמינים לפירעון החוב. 6. קבלת אישור מגורם חיצוני (כגון: רואה חשבון וואו עורך דין) לגבי פרטים הנכללים בהצהרת העושר האישי, לרבות נוסח האישור. ככלל, תאגיד בנקאי לא יסתמך על ערבות אישית לצורך מדידת הפרשה להפסדי אשראי, ו/או לצורך סיווג החוב (א) מערב שהצהרת העושר האישי שלו אינה כוללת נכסים מוחשיים מהותיים (כגון: פיקדון כספי, נכסים פיננסיים, נדל"ן), או (ב) מערב שלא תיקן, תוך פרק זמן סביר ולפי שנקבע בהסכם ההלוואה המקורי, הפרה מהותית של הסכמי החובות, אשר לגביהם הוא היה ערב בשנים האחרונות.</p>	
	3. ארגון מחדש של חוב בעייתי	
	<p>כיצד יטופל חוב שמעביר הבנק בין חברות שונות בקבוצת לווים במסגרת הסדר של חוב בעייתי בארגון מחדש? לדוגמא: הלווה, חברה א', נקלעה לקשיים פיננסיים. בשל קשיים אלה, במסגרת הסדר בין בנק א' לבין חברה א' וחברה ב', שבו הבנק העניק ויתור אשר בתנאים אחרים הוא לא היה שוקל להעניק, מחצית חובה הועבר לחברה אחות (חברה ב').</p>	<p>שאלה ב'6:</p>
<p>12.2012</p>	<p>במקרה זה יש לסווג את כל החוב שהועבר לחייב החליפי (חברה ב') כחוב בעייתי בארגון מחדש ובנוסף יש לסווג גם את יתרת החוב של החייב המקורי (במידה ונותרה) (חברה א') כחוב בעייתי בארגון מחדש.</p>	<p>תשובה:</p>
	<p>בנוסף לנתוני הדוגמא בשאלה הקודמת, לחברה ב' ישנו חוב קודם לבנק א', שנוצר לפני ההסדר (להלן- החוב הישן). לחוב הישן, ולחוב החדש שהועבר מחברה א' במסגרת ההסדר (להלן- החוב החדש), אותם בטחונות ואותו מקור החזר. כיצד יטופל החוב הישן של חברה ב'?</p>	<p>שאלה ב'7:</p>
<p>12.2012</p>	<p>כמובהר בתשובה לשאלה ב'1 בקובץ זה, ככלל, מאחר שהחוב הישן והחוב החדש נשענים על אותם מקורות החזר ואותם ביטחונות, יש לסווגם באותו אופן. זאת למעט אם ניתן להראות בבירור כי איכות האשראי של החוב הישן אינה מצדיקה את הסיווג, גם לאחר העמסת החוב החדש על חברה ב'.⁵</p>	<p>תשובה:</p>

⁵ לדוגמה אם ברור שבהתאם למדיניות מתן האשראי הנוכחית, הבנק היה מוכן לתת כיום לראשונה, גם לאחר שחברה ב' נושאת בחוב החדש, את החוב הישן לחברה ב' בתנאים שבהם הוא ניתן לה בעבר.

	4. חוב פגום שגבייתו מותנית בביטחון	
	<p>מתי חוב פגום נחשב ל"חוב שגבייתו מותנית בביטחון" (Collateral dependent) ?</p>	<p>שאלה ב'8:</p>
<p>12.2012</p>	<p>חוב פגום מוגדר כחוב פגום שגבייתו מותנית בביטחון כאשר פירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, ואין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו. ככלל, בהיעדר נסיבות חריגות, הפרשנות המעשית של האמור הינה, כי יש לסווג חוב בקטגוריית חוב פגום שגבייתו מותנית בביטחון כאשר מתקיים אחד התנאים הבאים:</p> <p>(1) לתאגיד הבנקאי אין זכות חזרה משפטית לחייב (או לערב), או</p> <p>(2) לתאגיד הבנקאי יש זכות חזרה לחייב (או לערב), אבל לחייב (או לערב) אין יכולת לפרוע באמצעות נכסים או מקורות של תזרימי מזומנים אחרים מלבד הביטחון, חלק מהותי מהחוב, בהתאם לתנאי ההסכם.</p> <p>בהיעדר נסיבות מיוחדות – חלק מהותי יחשב לחלק העולה, בערך נוכחי, על 10% מהחוב.</p>	<p>תשובה:</p>
	<p>האם כאשר חוב פגום צפוי להיפרע בלעדית מהכנסות פאסיביות שמתקבלות מנכס מסוים (לדוגמה – דיבידנדים ממניות חברה מסוימת, או הכנסות מהשכרת נכס נדל"ן מסוים) המוחזק על ידי לווה, ששימש כביטחון לחוב, ו/או ממימוש אותו נכס, ולא קיימים מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעון החוב, האם הוא נחשב לחוב פגום שגבייתו מותנית בביטחון?</p>	<p>שאלה ב'9:</p>
<p>12.2012</p>	<p>מאחר ולא קיימים מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעון החוב, מלבד מקורות שנובעים מהנכס, החוב הפגום נחשב לחוב פגום שגבייתו מותנית בביטחון.</p>	<p>תשובה:</p>
	<p>האם חוב שעדיין משלם, ונפרע על ידי דיבידנדים ממניות חברה אחת שמוחזקות על ידי הלווה, המשועבדות להבטחת החוב, כאשר לא קיימים ללווה מקורות החזר אחרים, נחשב לחוב פגום שגבייתו מותנית בביטחון, אם השווי ההוגן של המניות יורד באופן משמעותי מתחת ליתרת החוב הרשומה של החוב?</p>	<p>שאלה ב'10:</p>
<p>12.2012</p>	<p>כאשר חלה ירידה משמעותית בשווי ההוגן של המניות על התאגיד הבנקאי לבחון מחדש בזהירות ובשמרנות את תזרימי המזומנים הצפויים להתקבל מהמניות בתנאי השוק הנוכחיים. ככלל, כאשר לא קיימים מקורות החזר אחרים לפירעון החוב, ירידה משמעותית של השווי ההוגן מתחת ליתרת החוב הרשומה של החוב תהווה אינדיקציה לכך שמדובר על חוב פגום שגבייתו מותנית בביטחון, אלא אם ניתן להראות שגם בתנאי השוק הנוכחיים תזרימי המזומנים אשר צפויים להתקבל מהמניות מספקים. ככל שהירידה בשווי ההוגן של המניות משמעותית יותר, נדרש לאמוד את תזרימי המזומנים במידה רבה יותר של זהירות ושמרנות, ונטל ההוכחה, שהחוב אינו חוב פגום שגבייתו מותנית בביטחון, יהיה גדול יותר.</p>	<p>תשובה:</p>
	<p>ככלל בחוב פגום שגבייתו מותנית בביטחון יש למחוק מיידית את הפרש</p>	<p>שאלה</p>

	<p>בין יתרת החוב הרשומה לבין השווי ההוגן של הביטחון (ראה שאלות ותשובות בפרק ד. להלן). האם מעבר לסכום שנמחק חשבונאית כאמור, נדרש לשמור הפרשה פרטנית להפסדי אשראי בגין חוב זה?</p>	<p>ב'11:</p>
<p>12.2012</p>	<p>כאשר אין ודאות שהסכום שיתקבל בסופו של דבר לפירעון החוב יעלה על יתרת החוב הרשומה של החוב, לאחר המחיקה החשבונאית, יש לשמור הפרשה פרטנית להפסדי אשראי בגין חוב זה, כדי להבטיח שיתרת החוב נטו לא תהיה מוטה כלפי מעלה.</p> <p>סכום יתרת ההפרשה הפרטנית יביא בחשבון את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, מידת העדכניות ומידת המהימנות של הערכת השווי או המחיר המצוטט של הביטחון, הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל של הביטחון על ידי התאגיד הבנקאי, מצב הביטחון ומועד בדיקת מצב הביטחון על ידי התאגיד הבנקאי (אם רלוונטי), מידת הביטחון בנאותות השיעבוד של הביטחון לתאגיד הבנקאי, עלויות צפויות בעת מכירת הביטחון, והפרשים שנרשמו בעבר בחובות דומים שמותנים בביטחון בין השווי ההוגן של הביטחון לבין סכום המזומן נטו שהתקבל על ידי הבנק בסופו של דבר בעת מימוש הביטחון.</p> <p>כאשר לא ניתן לאמוד באופן מדויק את השפעת גורמים אלה ניתן להשתמש באופן זמני במקדמי ביטחון זהירים עקביים ושיטתיים, כדי לקבוע את יתרת ההפרשה להפסדי אשראי הנדרשת בגין החוב.</p>	<p>תשובה:</p>
<p>ג. הפרשה על בסיס קבוצתי (סעיף 29ב. נספח י' המתייחס לתהליך קביעת ההפרשה ודרישות התייעוד, הוראת השעה בדבר "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי" (להלן – הוראת השעה))</p>		
	<p>הוראת השעה דורשת חישובים של שיעורי הפסד לפי ענפי משק, לפי שנים, שישמשו נקודת המוצא לחישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי. האם ניתן:</p> <p>1. לבצע חלוקה של ענף משק לקבוצות משנה?</p> <p>2. לתקן את הנתונים כך שלדוגמה הפסדים חריגים לא יילקחו בחשבון בחישוב שיעורי ההפסד?</p>	<p>שאלה ג'1:</p>
<p>1.2011</p>	<p>בעת יישום סעיפים 6-7 להוראת השעה, לצורך קביעת טווח ההפסדים, לפני ההתאמות לגורמים סביבתיים רלוונטיים, נדרש לכלול ניתוח של שיעורי ההפסד בהתאם לנדרש בהוראת השעה, ללא תקנון נוסף כלשהו וללא חלוקה נוספת כלשהי לתת קבוצות.</p> <p>לעתים תאגיד בנקאי יבחר או ידרש לבצע חלוקה נוספת לקבוצות ולתקן הפסדים חריגים מסוימים, כדי לשקול את ההשפעה של גורמים מסוימים שלא מובאים בחשבון בחלוקה לקבוצות לפי הוראת השעה.</p> <p>בהתאם לאמור בסעיף 11 להוראת השעה, שימוש בנייתוחים נוספים כאמור אפשרי בתנאי שיתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שמחושבת כתוצאה מכך לא תפחת מסכום יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי המחושב בהתאם לסעיפים 6 ו-7 להוראת השעה.</p>	<p>תשובה:</p>

	<p>הוראת השעה דורשת חישובים של שיעורי הפסד לפי ענפי משק המדווחים לפיקוח על הבנקים. האם נדרש להגביר את הבקורות הפנימיות על דיווח כספי על הדיווח לפיקוח על הבנקים בנושא סיכון אשראי כולל לפי ענפי משק, לאור העובדה שסיווג שגוי בדיווח זה עשוי להשפיע על סכום הפרשה שידווח בדוחות הכספיים?</p>	<p>שאלה ג'2:</p>
<p>1.2011</p>	<p>סיווג נאות לענפי משק הוא חלק חשוב בתהליך קביעת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי. לאור האמור נדרש להגביר את הבקורות הפנימיות על הדיווח לפיקוח על הבנקים בנושא סיכון אשראי כולל לפי ענפי משק, ולשמור תיעוד לגבי בדיקת אפקטיביות בקורות פנימיות אלו. מצ"ב בנספח 2 מפרט ביקורת של הפיקוח על הבנקים שנשלח לתאגידי הבנקאיים בנושא, ודוגמאות לליקויים שנמצאו בביקורת בנושא (d00131HZ מיום 17.1.01).</p>	<p>תשובה:</p>
	<p><u>האם נדרש לסווג חובות אשר הפרשה בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי, כאמור בסעיף 29 להוראות הדיווח לציבור, למעט הלוואות לדיור שבגינן נערכת הפרשה מזערית להפסדי האשראי לפי שיטת עומק הפיגור, בסיווג השגחה מיוחדת? האם נדרש להבחין בין הפרשה קבוצתית על חובות אלה לבין הפרשה קבוצתית על חובות שאינם בעייתיים?</u></p>	<p>שאלה ג'3:</p>
<p>4.2013</p>	<p><u>כן. תאגיד בנקאי נדרש לקיים סיווג של השגחה מיוחדת גם לגבי אשראי שנבחן על בסיס קבוצתי, לרבות חובות של אנשים פרטיים. ככלל, הפרשה קבוצתית בגין חובות בהשגחה מיוחדת שנבחנו על בסיס קבוצתי, לרבות חובות של אנשים פרטיים, תחושב באותו אופן שבו מחושבת הפרשה קבוצתית בגין חובות כאמור שהם נחותים. לגבי אנשים פרטיים, טכנית, המשמעות היא שיש להכפיל את שיעור ההפסד שנקבע לפי חובות בעייתיים של אנשים פרטיים ביתרת החוב הרשומה של החובות הנחותים ושל החובות בהשגחה מיוחדת בגין אנשים פרטיים.</u></p>	<p>תשובה:</p>
	<p><u>הוראת השעה דורשת לחשב שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו. המונה (המחיקות החשבונאיות נטו) כולל ריבית שמבוטלת במועד שבו חוב נעשה פגום. האם יש לכלול במונה גם ריבית שנזקפת לחשבון הלקוח לאחר שהחוב מוגדר פגום, אשר לא נצברת לדוח רווח והפסד?</u></p>	<p>שאלה ג'4:</p>
<p>4.2013</p>	<p><u>אין צורך לכלול במונה ריבית שנזקפת לחשבון הלקוח לאחר שהחוב מוגדר פגום, אשר לא נצברה לדוח רווח והפסד.</u></p>	<p>תשובה:</p>
	<p><u>הוראת השעה דורשת שתאגיד בנקאי לא יסתמך בלעדית על הממוצע של שיעורי ההפסד בתקופות בגינן נקבע טווח שיעורי ההפסד, ודורשת ממנו לזהות באופן שמרני וזהיר את שיעור ההפסד המתאים בתוך הטווח שצויין, לרבות כאשר האומדן הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי הינו שיעור ההפסד הגבוה בטווח האמור, ולהתאים באופן שמרני וזהיר את שיעורי ההפסד לגורמים סביבתיים ולבנטיים, תוך תיעוד מתאים. האם משמעות האמור היא שניתן לשמור הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי</u></p>	<p>שאלה ג'5:</p>

	<u>בגין קבוצת חובות (לדוגמה חובות שאינם בעייתיים בענף משק מסוים), שתהיה נמוכה מהממוצע של שיעורי ההפסד בגין קבוצת חובות זו, בתקופות ששימשו לקביעת הטווח שצוין?</u>	
4.2013	<u>ככלל, במצבים רגילים, כדי שההפרשה להפסדי אשראי תוכל להיחשב שמרנית וזהירה, שיעור ההפרשה להפסדי אשראי בגין קבוצת חובות חייב לכסות יותר מאשר רק את הממוצע של שיעורי ההפסד בגין קבוצת חובות זו. ראוי שההפרש החיובי בין שיעור ההפרשה להפסדי אשראי בגין קבוצת החובות לבין ממוצע שיעורי ההפסד יגדל ככל שנדרשות התאמות משמעותיות יותר בגין גורמים סביבתיים (ראה נספח י' להוראות הדיווח לציבור).</u>	תשובה:
	<u>האם בקביעת האומדן לשיעור ההפסד מתוך טווח שיעורי ההפסד עבור קבוצת חובות (לדוגמה חובות שאינם בעייתיים בענף משק מסוים) יש לתת משקל גדול יותר לשיעור ההפסד בשנה האחרונה?</u>	שאלה ג'6:
4.2013	<u>ככלל, במצבים בהם שיעור ההפסד בשנה האחרונה גבוה מממוצע שיעורי ההפסד, כדי שההפרשה להפסדי אשראי תוכל להיחשב שמרנית וזהירה, יש לתת משקל גדול יותר לשיעור ההפסד בשנה האחרונה מאשר למשקל שניתן לשנים הקודמות.</u>	תשובה:
	<u>בהוראת השעה נדרש להכפיל בשתיים את שיעורי ההפסד בגין חובות שאינם כפופים לדרישות המחיקה החשבונאיות שנקבעו בסעיף 5.ד.29 להוראות הדיווח לציבור (להלן, לצורך פשטות "חובות גדולים"). לצורך כך, בין היתר, נדרש לשמור נתונים נפרדים בכל ענף על שיעור המחיקות החשבונאיות נטו בגין חובות גדולים והיתרה הרשומה הממוצעת של חובות גדולים. לפעמים קיים קושי פרקטי בחישוב זה, לדוגמה אם קיימים ענפים שבהם יש גם חובות גדולים וגם חובות קטנים, אך אין לתאגיד הבנקאי מידע מדויק ברמת הענף לגבי סכומים אלה. האם כפיתרון פרקטי זמני ניתן להשתמש בקירובים סבירים, עד שייאסף מידע שיאפשר חישוב מדויק?</u>	שאלה ג'7:
4.2013	<u>יש לאסוף נתונים מדויקים שיאפשרו את החישוב הנדרש בהוראה. באופן זמני, בהיעדר נתונים כאמור ברמת ענף ניתן להניח לצורך חישוב ההפרשה הקבוצתית שענף אנשים פרטיים כולו כפוף לדרישות המחיקה החשבונאית שנקבעו בסעיף 5.ד.29, ואילו ענפים אחרים אינם כפופים לדרישות המחיקה החשבונאית האמורות.</u>	תשובה:
	<u>בהוראת השעה נדרש להכפיל בשתיים את שיעורי ההפסד בגין חובות גדולים החל מיום 1.1.2011, ולכלול אותם בטווח ובממוצע ההפסדים לחובות טובים ולחובות בעייתיים לכל ענף משק. בשנים 2008-2010 לא נדרשה הבחנה בין חובות גדולים לבין חובות קטנים ברמת ענף משק. במצב שבו אין נתונים שמאפשרים הבחנה בשנים 2008-2010 בין חובות גדולים לבין חובות קטנים, כיצד ניתן לשלב את שיעורי ההפסד בגין שנת 2011 ובגין שנת 2012 עם שיעורי ההפסד בגין השנים 2008-2010?</u>	שאלה ג'8:

<p>4.2013</p>	<p><u>במצב כאמור ניתן לחשב משנת 2011 ואילך את שיעור ההפסד בגין כל ענף לפי ממוצע משוקלל, של שיעורי המחיקות בגין החובות הגדולים בענף זה, לאחר שהם הוכפלו בשתיים ושל שיעורי המחיקות בגין החובות הקטנים בענף זה. את שיעור זה יש לכלול בטווח ובממוצע של שיעורי ההפסד בגין השנים 2008-2010. יש לערוך חישוב דומה כדי לקבוע את שיעור ההפסד בגין החובות הבעייתיים בענף משנת 2011 ואילך.</u> <u>לדוגמה:</u> <u>בשנת 2011 שיעורי המחיקות החשבונאיות נטו היו 2% בגין חובות גדולים ו- 4% בגין חובות קטנים. שיעור המחיקות החשבונאיות נטו בגין חובות גדולים, לאחר הכפלה בשתיים הוא 4% (2*2%).</u> <u>אם יתרת החובות הגדולים בענף מהווה מחצית מענף זה, אז שיעור ההפסד המשוקלל בגין החובות שאינם בעייתיים בענף בשנת 2011 יהיה 4% (4%+4% לחלק לשתיים). שיעור זה יצטרף לטווח ולממוצע שיעורי הפסד בגין החובות שאינם בעייתיים בענף מהשנים 2008-2010.</u></p>	<p>תשובה:</p>
<p></p>	<p><u>בדוחות רבעוניים, כיצד יש להתחשב בנתוני התקופה המצטברת מתחילת השנה ועד לסוף הרבעון השוטף בקביעת הממוצע של הפסדי האשראי?</u></p>	<p>שאלה ג'9:</p>
<p>4.2013</p>	<p><u>יש להביא את שיעורי המחיקות נטו שחושבו על סמך התקופה המצטברת מתחילת השנה ועד לסוף הרבעון השוטף למונחים שנתיים. לדוגמא אם הדיווח מתייחס ליום 31.3.2012, יש להכפיל את שיעור המחיקות נטו ברבעון הראשון ב- 4 על מנת להביא אותו למונחים שנתיים. מצד שני, ככל שהתקופה קצרה יותר יש לתת לה משקל נמוך יותר. כך לדוגמה דיווח המתייחס לרבעון הראשון יקבל משקל של 1/4, דיווח המתייחס לתקופה של שני רבעונים הראשונים יקבל משקל של 1/2 ודיווח המתייחס לשלושת הרבעונים הראשונים יקבל משקל של 3/4. לדוגמא, אם הדיווח מתייחס ליום 31.3.2012 הממוצע יחושב על בסיס חלוקה ב- 4.25 של הסכום הבא: סכום שיעורי הפרשות הספציפיות בכל אחת מהשנים 2008-2010, ועוד שיעור המחיקות נטו בשנת 2011, ועוד שיעור המחיקות נטו ברבעון הראשון של שנת 2012 במונחים שנתיים מוכפל ב- 1/4.</u></p>	<p>תשובה:</p>
<p></p>	<p><u>בדוחות רבעוניים, כיצד יש להתחשב בנתוני התקופה המצטברת מתחילת השנה ועד לסוף הרבעון השוטף בקביעת הטווח של הפסדי האשראי?</u></p>	<p>שאלה ג'10:</p>
<p>4.2013</p>	<p><u>בטווח הפסדי האשראי יובא בחשבון גם שיעור המחיקות נטו בארבעת הרבעונים האחרונים (השנה האחרונה). לדוגמא אם הדיווח מתייחס ליום 31.3.2012 הטווח יחושב על בסיס שיעורי הפרשות הספציפיות בשנים 2008-2010, שיעור המחיקות נטו בשנת 2011 ושיעור המחיקות נטו בשנה האחרונה (1.4.2011 – 31.3.2012)</u></p>	<p>תשובה:</p>
<p></p>	<p>האם נדרשת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין חובות שאינם אשראי לציבור?</p>	<p>שאלה ג'11:</p>
<p>1.2011</p>	<p>תאגיד בנקאי צריך לוודא כי מוחזקת הפרשה קבוצתית נאותה בגין חובות שאינם אשראי לציבור (לדוגמה חובות של בנקים אחרים). הפרשה זו תביא</p>	<p>תשובה:</p>

	בחשבון את העובדה שקיים סיכון אשראי בחובות אלו, ואת ההבדלים שקיימים בין סיכון האשראי של חובות אלו לבין סיכון האשראי של אשראי לציבור.	
	האם חברת כרטיסי אשראי נדרשת לשמור הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי כנגד חייבים בגין כרטיסי אשראי באחריות בנקים?	שאלה ג'12:
1.2011	חברת כרטיסי אשראי נדרשת לשמור הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי כנגד חייבים בגין כרטיסי אשראי באחריות בנקים. ההפרשה זו תביא בחשבון את העובדה שקיים סיכון אשראי בחובות אלו, ואת ההבדלים שקיימים בין סיכון האשראי של חובות אלו לבין סיכון האשראי של חייבים בגין כרטיסי אשראי, שאינם באחריות בנקים.	תשובה:
	האם נדרשת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים?	שאלה ג'13:
4.2013	תאגיד בנקאי צריך לוודא כי מוחזקת הפרשה קבוצתית נאותה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים. לצורך כך תאגיד בנקאי יוודא, בין היתר, כי קיים קשר ברור בין (1) שיעור ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים לציבור (2) לבין שיעור ההפרשה הקבוצתית בגין האשראי המאזני לציבור כשהוא מוכפל בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של מכשירי האשראי החוץ מאזניים. מפניות שהתקבלו עולה כי במקרים מסוימים קיים קושי לאמוד במידה סבירה של ביטחון את שיעור המימוש לאשראי הצפוי של מכשירי אשראי חוץ מאזניים. <u>ככלל, מצופה ששיעור המימוש הצפוי לאשראי יגדל ככל שסיווג מכשיר האשראי חמור יותר. לגבי מכשירי אשראי בסיווג אחר מפגום, תאגיד בנקאי רשאי להשתמש לצורך קביעת שיעור זה במקדמי ההמרה לאשראי (CCF) הרלוונטיים, כמפורט בהוראה מס' 203 "מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית".</u> <u>דוגמה לתיעוד הנדרש במצב שבו תאגיד בנקאי אינו משתמש בקדמי ההמרה לאשראי שנקבעו בהוראה 203 מפורטת בנספח ד' לנספח י'1</u> <u>ההוראות הדיווח לציבור.</u>	תשובה:
	האם חברת כרטיסי אשראי נדרשת לשמור הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין מסגרות כרטיסי אשראי שטרם נוצלו?	שאלה ג'14:
1.2011	חברת כרטיסי אשראי תחזיק הפרשה קבוצתית נאותה בגין מסגרות כרטיסי אשראי שטרם נוצלו. לצורך כך החברה תוודא, בין היתר, כי קיים קשר ברור בין (1) שיעור ההפרשה הקבוצתית בגין מסגרות כרטיסי אשראי שטרם נוצלו (2) לבין שיעור ההפרשה הקבוצתית בגין החייבים בגין כרטיסי אשראי, כשהוא מוכפל בשיעור המימוש הצפוי לאשראי של מסגרות כרטיסי האשראי. מובהר כי לא ניתן להניח ששיעור המימוש הצפוי לאשראי יהיה זניח.	תשובה:
	כיצד חברת כרטיסי אשראי צריכה ליישם את הוראת השעה על חייבים בגין כרטיסי אשראי?	שאלה ג'15:

<p>1.2011</p>	<p>חברת כרטיסי אשראי תיישם את הוראת השעה על חייבים בגין כרטיסי אשראי, בשינויים המתחייבים, לרבות השינויים הבאים:</p> <p>1. חברת כרטיסי אשראי תתעלם מהמלים "אשראי לציבור" בהוראת השעה, ובמקומן תחשב את ההפרשה על סעיף "חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי".</p> <p>2. לצורך יישום סעיף 6.4.1 בהוראת השעה, חברת כרטיסי אשראי רשאית להגדיר ענף משק כקבוצה של הלוואות עם מאפייני סיכון דומים, בהתאם לשיטת קביעת ההפרשה של החברה.</p> <p>3. לצורך יישום סעיפים 6.4.2, 6.4.3 ו-6.4.4 בהוראת השעה, חברת כרטיסי אשראי רשאית לא להתייחס אל המילים "של הסכומים/של ההפרשות שנכללו בטורים X בלוח X להוראת דיווח לפיקוח 831".</p> <p>4. בסעיף 6.4.2 להוראת השעה יבוא: "בחברת כרטיסי אשראי – יתרת החובות הבעייתיים תחושב על סמך ממוצע פשוט של יתרת החובות הבעייתיים המאזניים לסוף כל אחד מהרבעונים במהלך השנה, ולסוף שנת הדיווח הקודמת. קבוצה של הלוואות עם מאפייני סיכון דומים".</p>	<p>תשובה:</p>
	<p>האם לצורך חישוב ההפרשה הקבוצתית, משיקולים פרקטיים, ניתן להסתמך על נתוני המחיקות החשבונאיות עד לסוף הרבעון שקדם לרבעון המדווח (לדוגמה אם עורכים דוחות כספיים ליום 31.12.11 האם ניתן להסתמך על נתוני מחיקות חשבונאיות עד ליום 30.9.11)?</p>	<p>שאלה ג'16:</p>
<p>1.2011</p>	<p>ההפרשה להפסדי אשראי אמורה לשקף את הפסדי האשראי הצפויים מתיק האשראי, בהתאם לנסיבות הקיימות במועד הדיווח. לפיכך, יש להביא בחשבון גם אירועים, לרבות מחיקות חשבונאיות, שהתרחשו ברבעון הנוכחי, לצורך קביעת יתרת ההפרשה לסוף הרבעון. אירועים אלה יכולים לשנות באופן משמעותי את שיעור הפסדי העבר, וגם להצביע על שינוי משמעותי במגמות קיימות במועד הדיווח.</p>	<p>תשובה:</p>
<p>ד. הפרשה נוספת לחובות מסופקים (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315)</p>		
	<p>בסעיף 13 להוראת השעה נקבע כי תאגיד בנקאי ימשיך לחשב הפרשה נוספת כאמור בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315 בנושא "הפרשה נוספת לחובות מסופקים" עד ליום 31.12.2012. סעיף 3(ד) בהוראת הניהול הבנקאי התקין מס' 315 בנושא "הפרשה נוספת לחובות מסופקים" עוסק בריכוזיות חבויות ענפית. בסעיף קטן 4 מפורטים הניכויים המותרים לצורך חישוב ריכוזיות החבויות הענפית, ובכללם (סעיף קטן ד'): "תאגיד בנקאי רשאי לנכות מהחבויות של ענף הבינוי, חבויות לתאגיד הבנקאי, של חברה שאינה עוסקת בבניה בישראל, המיועדות לרכישת נדל"ן מחוץ לישראל (לעניין זה, "ישראל" - לרבות יהודה, שומרון וחבל עזה)".</p> <p>האם ניתן לנכות חבויות של חברה מענף הבינוי, שעומדת בשאר התנאים המוזכרים בסעיף, ושמסווגת בתוספת ו' לסקירת ההנהלה בדוח לציבור כלוה שעיקר פעילותו בחו"ל, אך יש לה גם פעילות בניה לא מהותית</p>	<p>שאלה ד'1:</p>

	בישראל?	
7.2012	<p>מותר ניכוי כאמור של חבות של חברה שאינה עוסקת בבניה בישראל, או של חברה שמסווגת בתוספת ו' לסקירת ההנהלה בדוח לציבור כלווה שעיקר פעילותו בחו"ל, אשר פעילות הבנייה שלה בישראל אינה מהותית. ככלל, פעילות בנייה בישראל של חברה כאמור (אשר ככלל לפי ההגדרה בהוראות הדיווח לציבור עיקר הכנסותיה ועיקר הוצאותיה נובעות מחו"ל) לא תחשב מהותית, אם הרווח שנובע ממנה קטן מ- 15% מהרווח של החברה. במקרים בהם התנודתיות ברווח אינה מאפשרת לקבוע את האמור באופן סביר, פעילות בנייה בישראל של חברה כאמור לא תחשב מהותית אם ההכנסות שנובעות ממנה קטנות מ- 15% מכלל הכנסות החברה.</p>	תשובה :
ד.ה. מחיקות חשבונאיות (סעיף 229)		
	<p>האם תאגיד בנקאי רשאי, במקרים ספציפיים ותוך שמירת תיעוד מתאים, לא למחוק חשבונאית חוב של לקוח לאחר שחלפו שנתיים מהמועד שבו החוב סווג לראשונה כחוב פגום?</p>	שאלה 1/14:
1.2011	<p>בהתאם לסעיף 1.229 להוראות החדשות, "...בנק יסווג חוב אשר צפוי להיגרם ממנו הפסד משמעותי מאוד כפגום, ולא ימחק חשבונאית את החוב ... רק אם הוא מזהה אירועים ספציפיים שעשויים לחזק את החוב שתוצאתם טרם נקבעה, אשר בגינם ראוי לדחות את המחיקה החשבונאית....ככלל, אירועים שתוצאתם טרם נקבעה אמורים להתברר בפרק זמן קצר יחסית (בדרך כלל פחות משנתיים). למרות שלעתים יתכנו מקרים בהם ראוי להמשיך להציג נכס במאזן גם לאחר פרק זמן זה, על הבנק להימנע משיטה לפיה הוא לא מוחק חשבונאית חובות (או חלקים של חובות), כאשר האירוע הספציפי הצפוי לא מתרחש, מתוך ציפייה לאירועים אחרים שיתרחשו בעתיד..."</p> <p>לאור האמור, ככלל, לגבי חובות אשר ההפרשה להפסדי אשראי בגינם נבדקת על בסיס פרטני, לכל המאוחר נדרש למחוק חשבונאית חוב אם חלפו שנתיים מהמועד שבו הוא סווג לראשונה כחוב פגום.</p> <p>נציין בנוסף כי לעניין חובות שגבייתם מותנית בביטחון, נדרשת מחיקה חשבונאית של סכומים מסוימים באופן מיידי, עם סיווג החוב כחוב שגבייתו מותנית בביטחון.</p>	תשובה :
	<p>בהתאם לאמור בסעיף 2.229. להוראות החדשות, "ככלל, יש למחוק חשבונאית באופן מיידי כנגד יתרת ההפרשה להפסדי אשראי, כל חלק של יתרת החוב הרשומה של חוב שגבייתו מותנית בביטחון העודף על השווי ההוגן של הביטחון, אשר ניתן לזהותו כסכום שאינו בר גבייה". כאשר השווי ההוגן של הבטוחה (לדוגמא – נדל"ן, ניירות ערך) נמוך מהיתרה הרשומה של ההלוואה, אבל יתכן ושווי הבטוחה ישתנה – האם גם אז יש לבצע מחיקה חשבונאית של העודף? כיצד מגיעים למסקנה שהעודף אינו בר גבייה?</p>	שאלה 2/14:
1.2011	<p>בהתאם להנחיות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, לגבי חוב</p>	תשובה :

	<p>שגבייתו מותנית בביטחון, אם קיים חוסר ודאות לגבי השווי ההוגן של הביטחון, ונעשה שימוש בטווח ערכים, יש למחוק חשבונאית באופן מיידי את העודף של יתרת החוב הרשומה מעבר לשווי ההוגן של הביטחון לפי ההערכה האופטימית. כאשר לא קיים חוסר ודאות לגבי שווי הביטחון, יש למחוק חשבונאית את העודף של יתרת החוב הרשומה מעבר לשווי ההוגן של הביטחון.</p>	
	<p>האם נדרש למחוק חשבונאית חוב פגום, אשר צפוי להיפרע בלעדית מנכס אחד המוחזק על ידי הלווה, כאשר לא קיימים ללווה מקורות החזר מהותיים זמינים ומהימנים אחרים, אך לא קיים שיעבוד ספציפי על הנכס (לדוגמה - קיים שיעבוד שוטף בלבד לטובת התאגיד הבנקאי על נכסי הלווה או לא קיים שיעבוד בכלל)? האם המחיקה החשבונאית צריכה להיות גבוהה יותר מהמחיקה החשבונאית שהייתה נדרשת במצב שבו היה שיעבוד ספציפי על הנכס?</p>	<p>שאלה 3/ה'34:</p>
12.2012	<p>חוב זה יטופל למעשה כחוב שגבייתו מותנית בביטחון. בנוסף, אם לא קיימת ודאות שהנכס אכן ישמש לפירעון החוב, יש להגדיל את המחיקה החשבונאית בגין החוב.</p>	<p>תשובה:</p>
	<p>תאגיד בנקאי רשם מחיקה חשבונאית בגין חוב פגום שגבייתו מותנית בביטחון, בגובה ההפרש בין יתרת החוב הרשומה של החוב לבין השווי ההוגן של הביטחון. במועד מאוחר יותר השווי ההוגן של הביטחון ירד בצורה משמעותית. האם יש למחוק חשבונאית את הסכום שבו יתרת החוב הרשומה של החוב (לאחר המחיקה החשבונאית הראשונה) עולה על השווי ההוגן של הביטחון, או שיש לרשום הפרשה להפסדי אשראי בגין סכום זה?</p>	<p>שאלה 4/ה'44:</p>
12.2012	<p>ככלל, במצב זה יש למחוק חשבונאית את הסכום שבו יתרת החוב הרשומה עולה על השווי ההוגן של הביטחון.</p>	<p>תשובה:</p>
<p>ה. הכנסות ריבית בגין חובות פגומים (סעיף 30)</p>		
	<p>חוב עבר פורמאלית ארגון מחדש של חוב בעייתי, לפיו החייב לא ישלם לאחר הארגון מחדש תשלומי קרן וריבית חודשיים שמפחיתים באופן סדיר ורציף לאורך תקופה סבירה את יתרת החוב. כיצד במקרה זה יש לבצע את ספירת תקופת ששת החודשים לצורך יישום הוראות סעיף 30. 2. ה? לדוגמה - מתי ניתן לחזור לצבור הכנסות ריבית בגין חוב שאורגן מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי, אשר אינו משלם תשלומי קרן בשנתיים הקרובות לאחר הארגון מחדש ומשלם ריבית מידי רבעון.</p>	<p>שאלה 1/ה'1:</p>
12.2012	<p>ככלל, כאשר לא קיימים תשלומי קרן וריבית חודשיים רצופים שמפחיתים באופן סדיר ורציף את יתרת החוב לאורך תקופה סבירה, ניתן יהיה לשקול האם ראוי לחזור לצבור הכנסות ריבית לכל הפחות לאחר שחלפו ששה חודשים, ורק לאחר שהתקבלו תשלומים שהפחיתו באופן מהותי את יתרת</p>	<p>תשובה:</p>

	<p>החוב הרשומה של החוב שנקבעה לאחר הארגון מחדש. לעניין זה – מהותי – לפחות 20%. בכל מקרה יש לבחון האם התשלומים מצביעים על כך שקיים ביטחון סביר שהחוב ייפרע באופן סדיר לפי התנאים החדשים. לאור האמור, בדוגמה שצוינה, ניתן לשקול לחזור ולצבור הכנסות ריבית רק לאחר שהתקבלו תשלומי קרן ו/או ריבית שהפחיתו באופן מהותי את יתרת החוב הרשומה.</p>	
1.3. מדיניות חשבונאית אחידה בקבוצה		
	<p>האם חברות בנות בישראל של תאגיד בנקאי, שהוראות הדיווח לציבור לא חלות עליהן ישירות (לדוגמה חברות שפעילותן היחידה היא מתן אשראי לרכב) חייבות ליישם את ההוראות החדשות?</p>	<p>שאלה 1/14:</p>
<p>1.2011</p>	<p>1.1. ככלל, תאגידים בנקאיים נדרשים ליישם מדיניות חשבונאית אחידה בקבוצה. בנושא הפרשה להפסדי אשראי, התייחסנו לנושא בין היתר בהוראת השעה לשנת 2011-2012. שם הבהרנו (סעיף 6.4.5) כי התאגיד הבנקאי אחראי לקיום הפרשה קבוצתית בהתאם להוראותינו על בסיס מאוחד. הבהרנו שם כי ניתן לא לתקן דוחות של חברה בת רק:</p> <p>1.1.1. אם הם ערוכים לפי הוראותינו.</p> <p>1.1.2. אם מדובר על חברה בת בחו"ל - אם הם ערוכים לפי כללי חשבונאות מקובלים בארה"ב או IFRS והוראות המפקח של השלוחה.</p> <p>1.2. במקרה של חברה בת בישראל, אשר הוראות הדיווח לציבור לא חלות עליה ישירות, על חברת האם לבדוק, בכפוף לשיקולי מהותיות, שחברת הבת מזוהת בהתאם להוראות הדיווח לציבור והמדיניות החשבונאית של חברת האם. לצורך כך נראה כי הכרחי שחברת הבת תקבל מחברת האם (התאגיד הבנקאי או חברת כרטיסי האשראי) את הוראות הדיווח לציבור הרלוונטיות, ואת המדיניות החשבונאית והנהלים שנקבעו על ידי חברת האם בנושא, לרבות בנושאים של הפרשה פרטנית, הפרשה קבוצתית, מחיקות חשבונאיות, הכרה בהכנסות ריבית, תהליך קביעת ההפרשה ודרישות התיעוד.</p> <p>1.3. כדי לסייע לחברת האם לבדוק שאכן חברת הבת מזוהת בהתאם להוראות הדיווח לציבור ולמדיניות החשבונאית שנקבעה, רצוי שחברת הבת תשלח אל חברת האם דוח מבוקר על ידי רואה חשבון מבקר שבו היא תצהיר, ורואה החשבון יביע את דעתו, שהדוחות נערכו בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו, ובהתאם למדיניות החשבונאית של חברת האם.</p>	<p>תשובה:</p>
1.4. שימוש בניתוח יחסים ככלי נוסף לבדיקת סבירות כוללת של יתרת ההפרשה		

להפסדי אשראי	
	שאלה ח'1: בהוראות החדשות נדרש מתאגיד בנקאי, בין היתר, לוודא שיתרת ההפרשה להפסדי אשראי הכוללת תהיה שמרנית וזהירה, וכן להשתמש בניתוח יחסים ככלי נוסף לבחינת הסבירות הכוללת של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי, וזאת בהשוואה לניסיון העבר של התאגיד הבנקאי ובהשוואה לתאגידים בנקאיים ברי השוואה אחרים (ראה, לדוגמה, עמוד 698A-218 להוראותינו). האם קיימות דוגמאות ליחסים ולבדיקות בהם ניתן להיעזר לצורך ניתוח יחסים כאמור?
1.2011	תשובה: מצ"ב בנספח 3 דוגמאות ליחסים ולבדיקות בהם ניתן להיעזר לצורך ניתוח יחסים ככלי נוסף לבדיקת סבירות כוללת של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי. אין להתייחס אל רשימת הדוגמאות כאל רשימה סגורה. תאגיד בנקאי יתאים את הניתוח לנסיבות הקיימות אצלו. ככלל, יחסים אלה מתמקדים בבחינת שיעורי הפרשות ושיעורי סיווגים מתוך האשראים הרלוונטיים, ביחס ל: 1. שיעורים ממוצעים שעלו מדיווחי תאגידים בנקאיים אחרים לפי ההוראות החדשות; 2. נתוני התאגיד הבנקאי לפי ההוראות הקודמות (רלוונטי בעיקר לשנות היישום הראשונות של ההוראות החדשות); 3. נתונים אחרים בדיווח של התאגיד הבנקאי לפי ההוראות החדשות. כאשר תאגיד בנקאי מוצא כי קיים חוסר סבירות בדיווח שלו או כאשר שיעורי ההפרשות ושיעורי הסיווגים של התאגיד הבנקאי נראים נמוכים ביחס לשיעורים המשמשים לבדיקת הסבירות, התאגיד הבנקאי מתבקש לבחון שנית האם נדרש להגדיל הפרשות להפסדי אשראי או מחיקות חשבונאיות והאם נדרשים סיווגים נוספים. בהמשך לכך התאגיד הבנקאי נדרש לשמור תיעוד מלא של הצעדים והבדיקות בהם נקט במסגרת הבחינה מחדש כאמור ואת תוצאותיהם.
ט. יישום לראשונה של ההוראות החדשות	
	שאלה ט'1: במקרים מסוימים קיים בהוראות החדשות שיקול דעת משמעותי לעניין סיווג חובות כפגומים או כנחותים. האם חובות הנבחנים על בסיס פרטני לפי ההוראות החדשות, אשר לפי ההוראות הקודמות קיימת בגינם הפרשה ספציפית לחובות מסופקים, יכולים להיות מוגדרים כחובות נחותים, על פי ההוראות החדשות?
1.2011	תשובה: בהוראות הדיווח לציבור נקבעו כללים ברורים (כגון פיגור של 90 ימים בתנאים מסוימים או ארגון מחדש של חוב בעייתי) שבהתקיימם נדרש לסווג חוב כחוב פגום. כאשר מתקיימים תנאים אלה לא נדרש לבחון האם ראוי לסווג חוב זה כחוב בסיווג אחר. אם לא מתקיימים תנאים אלה, על הבנק להפעיל שיקול דעת נוסף בסיווג.

	<p>ככלל, נדרש שסיווג החובות יהיה שמרני וזהיר, בייחוד במצב שבו קיימת הפרשה לחובות מסופקים לפי ההוראות הקודמות בגין החוב. ככלל, אנו מצפים שחוב שההפרשה בגינו נבחנת על בסיס פרטני לפי ההוראות החדשות, וקיימת בגינו הפרשה לחובות מסופקים לפי ההוראות הקודמות, לא יסווג כחוב נחות, אלא יסווג כחוב פגום לפי ההוראות החדשות.</p>	
שאלה ט'2:	<p>האם יש לזקוף להון העצמי הפרשים שיווצרו כתוצאה מיישום לראשונה של ההוראות החדשות על חובות שההפרשה בגינם נמדדת גם לפי ההוראות הקודמות וגם לפי ההוראות החדשות על בסיס פרטני? האם גם כאשר מקטינים הפרשה פרטנית⁶ בגין חוב כאמור ההפרש נזקף להון העצמי?</p>	
תשובה:	<p>2.1 כל הפרש שנובע מיישום לראשונה של ההוראה נזקף ישירות להון העצמי. זאת גם אם הוא נובע מהפרשה שנמדדת על בסיס פרטני, בין אם ההפרש חיובי ובין אם ההפרש שלילי.</p> <p>2.2 מצופה שאימוץ לראשונה של ההוראות החדשות יגרום לגידול בסכום ההפרשות הפרטניות בגין אשראי שנבחן על בסיס פרטני. כאשר בגין הלוואה ספציפית נוצר הפרש מהותי בין ההפרשה הפרטנית לפי ההוראות הקודמות לבין ההפרשה לפי ההוראות החדשות, התאגיד הבנקאי צריך להבין ממה נובע ההבדל ואיך צריך לטפל בו. יש לשמור תיעוד ברור ומקיף במצבים בהם תאגיד בנקאי מגיע למסקנה שכתוצאה מאימוץ ההוראות החדשות יש להקטין הפרשה פרטנית בגין הלוואה ספציפית כאמור.</p>	2.2011
שאלה ט'3:	<p>האם נדרש למחוק חשבונאית חוב אשר ההפרשה להפסדי אשראי בגינו נבדקת על בסיס פרטני, אשר ביום 31.12.10 קיימת בגינו הפרשה ספציפית לחובות מסופקים לפי ההוראות הקודמות במשך שנתיים או יותר.</p>	
תשובה:	<p>נדרש למחוק חשבונאית כל חוב אשר ביום 1.1.11 עומד בתנאים למחיקה חשבונאית. ככלל, לגבי חובות אשר ההפרשה להפסדי אשראי בגינם נבדקת על בסיס פרטני, לכל הפחות נדרש למחוק חשבונאית חובות אשר קיימת בגינם הפרשה ספציפית לחובות מסופקים במשך שנתיים או יותר (כלומר קיימת בגינם הפרשה ספציפית מיום 31.12.08 או מתאריך מוקדם יותר ועד ליום 31.12.10).</p> <p>נציין בנוסף כי נדרש למחוק חשבונאית סכומים מסוימים, שהוגדרו בהוראות החדשות, בגין חובות שליום 1.1.11 עומדים בהגדרת חוב</p>	1.2011

⁶ בשאלה ותשובה זו משמעות המונח "הפרשה פרטנית" הוא ההפרש בין יתרת החוב החוזית לבין יתרת הלוואה נטו בדוחות הכספיים, לאחר מחיקות חשבונאיות והפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

	<p>שגבייתו מותנית בביטחון.</p>	
	<p>תאגיד בנקאי מחשב הפרשה לפי ההוראות הקודמות, בגין הלוואות, שאינן הלוואות לדיור, לפי שיטת עומק הפיגור שנקבעה לגבי הלוואות לדיור. התאגיד הבנקאי מגדיל את ההפרשה כאשר נדרש לאחר בחינה ספציפית. ביחס לתיק האשראי של התאגיד הבנקאי, היקף הלוואות אינו מהותי אך גם אינו זניח. האם ניתן משיקולים פרקטיים ומשיקולי מהותיות להמשיך לחשב את ההפרשה לפי שיטה זו גם לצורך יישום ההוראות החדשות?</p>	<p>שאלה ט'4:</p>
<p>1.2011</p>	<p>לא ניתן להניח שהשפעת יישום ההוראות החדשות על הלוואות אלו לא תהיה מהותית. תאגיד בנקאי המעוניין לפעול כאמור יפנה לפיקוח על הבנקים, תוך פירוט ההשפעה הצפויה של ההוראה החדשה, לרבות התייחסות לסכומים שלפי ההוראה חדשה ימחקו חשבונאית, ולסכומי ההפרשה שלפי ההוראה החדשה ידרשו בגין חובות כאמור המסווגים כפגומים, כנחותים, בהשגחה מיוחדת ובגין חובות אחרים כאמור. לצורך הפנייה ניתן להיעזר באומדנים סבירים.</p>	<p>תשובה:</p>

נספח 1 - דוגמאות לאינדיקטורים אותם יש להביא בחשבון לצורך קביעת סיווג של חוב

להלן מפורטות דוגמאות לאינדיקטורים אותם יש להביא בחשבון לצורך קבלת החלטה בדבר נאותות הסיווג של חוב, כאשר לא מתקיימים הרפים הכמותיים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור. הרשימה אינה מלאה ועל תאגידים בנקאיים להוסיף אינדיקטורים נוספים, לפי העניין. כאשר תאגיד בנקאי מחליט על הסיווג המתאים של חוב, עליו לשקול את מכלול האינדיקטורים הרלבנטיים, באופן זהיר. ככל שבחינה זו מצביעה על סיכויי גבייה נמוכים יותר או ודאיים פחות, כך סיווג החוב (השגחה מיוחדת, נחות או פגום) יהיה חמור יותר.

- מכירות/הכנסות – האם ההכנסות משתפרות או יציבות, מתדרדרות או מצויות בהידרדרות חמורה ומה התחזית
- רווחים – האם הרווחים משתפרים או יציבים, האם מספקים, האם זניחים, האם נזקפו הפסדים משמעותיים ברבעון האחרון, או האם ההפסדים המשמעותיים נמשכים ומה התחזית
- מצב ההון – האם איתן, האם קיים חוסר בהון לעומת הון סביר, האם החוסר משמעותי
- תזרים מזומנים מפעולות שוטפות – האם משתפר, יציב או בירידה, האם מסכן את היכולת לשרת את החוב או האם אינו מסוגל לשרת את החוב
- היכולת לשרת את החוב/ להשיג מימון מצד ג' – האם מבנה החוב מאוזן, האם היה בעבר או קיים בהווה קושי להשיג מימון חיצוני, מהי רמת הקושי
- הנהלה – האם ההנהלה מנוסה או חלשה
- סיכון סביבתי – האם ברמה המקובלת, האם קיים קושי בהערכת הגורמים הסביבתיים שעלול לפגום בשווי הביטחונות, או האם קיימת התחייבות משמעותית מזוהה
- הפיקוח הנדרש על ידי הבנק - האם נדרש פיקוח רגיל או הדוק
- מצב הביטחונות - האם הביטחונות חזקים, האם צפויים לספק הגנה מלאה על האשראי, האם קיים עודף ביטחונות למקרה של הרעה אפשרית
- ערבים (sponsors) (ראה גם שאלה ב'5 לעיל) – האם לערבים מוניטין ויכולת פיננסית חזקה, האם המשאבים שלהם ידועים, מהי רמת המחוייבות שלהם לתמוך בחוב
- תשלומי קרן וריבית – האם התשלומים מובטחים, האם קיימות חולשות פוטנציאליות, האם ימצאו בסיכון במידה וחולשות מוגדרות לא יתוקנו, או האם נמצאים בסיכון.

נספח 2 – בקורת פנימיות על דיווח כספי בנושא דיווח על סיכון אשראי לפי ענפי משק

פרק א – מפרט ביקורת בהתייחס לדיווח על סיכון אשראי לפי ענפי משק

1. מטרות והיקף הביקורת

1.1. מפרט זה מיועד לסייע ליחידות המעורבות בהכנת הדוח וכן לסייע ליחידות העוסקות בבקרה פנימית וביקורת (לרבות ביקורת פנימית וביקורת של רואי חשבון-מבקרים, אם נדרש).

1.2. המפרט מתייחס לתכנון ביקורת וביצועה בנושא נאותות הדיווח של:

1.2.1. דוח רבעוני על חלוקת סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק - הוראת דיווח לפיקוח מס' 831 ;

1.2.2. סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד – תוספת ו' בסקירת הנהלה בדוח כספי לציבור.

1.3. הביקורת תבחן האם התאגיד הבנקאי מדווח על סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק בהתאם להוראות הדיווח המפורטות בסעיף 1.2 לעיל (להלן הוראותינו). בהליך הביקורת ייעשה שימוש במקורות הנוספים הבאים:

1.3.1. "הסיווג האחד של ענפי הכלכלה 1993 של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה" (להלן הלמ"ס), המשמש בסיס לסיווגים בהוראותינו ;

1.3.2. ממצאים והבהרות בהקשר ליישום ההוראות בנדון, כפי שמפורטים בפרקים ב ו-ג להלן.

1.4. **מטרות לואי**: אופי הדיווחים לעיל ואופן ביצוע הביקורת צפויים לגרום לכך שהביקורת תבדוק נושאים נוספים, שאינם מהווים מטרה עיקרית של הביקורת. האמור לעיל מתייחס לדיווחים הקשורים ישירות לסיווג לווים לענפי משק וכן לנושאים נוספים הנבדקים במסגרת הביקורת. לעניין זה יושם לב להשלכות אפשריות של הממצאים על המידע להלן:

מידע המבוסס על סיווג ענפי משק

1.4.1. דוח חודשי על סיכון האשראי הכולל לענף הבניה ולנדל"ן הוראת שעה – הוראת דיווח מס' 806 לפיקוח על הבנקים ;

1.4.2. סיווג ענפי משק בדוח רבעוני על לווה/קבוצת לווים – הוראת דיווח מס' 810 ;

1.4.3. ריכוזיות חבות ענפית לעניין "הפרשה לחובות מסופקים" – הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315.

1.4.4. הפרשה להפסדי אשראי (ראה הוראת השעה).

ממצאים שעשויים להתברר בשל אופי הביקורת

1.4.5. דיווח על סיכון אשראי חוץ מאזני במסגרת חבות לווה – הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 ;

1.4.6. אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה

1.4.7. הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי (ראה הוראת השעה).

2. ריכוז מידע לצורך הביקורת

- רצ"ב ריכוז של מידע בסיסי, שאמור להיאסף בתחילת הביקורת ורלבנטי לכל ביקורת בנדון:
- 2.1 דוח רבעוני על סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק שדווח לפיקוח על הבנקים על פי הוראה 831.
 - 2.2 דוח כספי שנתי אחרון – תוספת ו' לסקירת ההנהלה.
 - 2.3 דוח לוויים גדולים של הבנק, הכולל את ענף המשק אותו דיווח הבנק לכל אחד מהלוויים הכלולים בדוח.
 - 2.4 נהלי הבנק העוסקים בסיווג הלוויים לענפי משק ולפי מקום עיקר הפעילות.
 - 2.5 טבלת קודי הענפים המשמשת את הבנק לסיווג הענפי.
 - 2.6 ניירות העבודה של הבנק הבונים את כל הלוחות בדיווח לפיקוח והמסבירים את התהליך מהפקת דוח המחשב הראשוני ועד לסכומים הכלולים בדיווח לפיקוח.
 - 2.7 פירוט הלוויים שסך כל סיכון האשראי הכולל שלהם עולה על XX אלפי ש"ח, מפולג בהתאם לענפי המשק תוך פירוט יתרות סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני שלהם לסוגיהם השונים.
- לחליפין:** פירוט הלוויים שסיכון האשראי הכולל שלהם עולה על XX אלפי ש"ח בענפים מסוימים שנבחרו ע"י הביקורת מתוך כוונה לבחור מתוכם מדגם.
- הערה:** גובה הסכום ייקבע ע"י הביקורת ויתחשב בצורך להעמיק את הבדיקה בענפים או בתחומים מסוימים בהתחשב בשיקולים ובממצאים ראשוניים.
- 2.8 פירוט הלוויים הכלולים בענף משק "אנשים פרטיים" שסיכון האשראי הכולל שלהם עולה על סכום שיקבע התאגיד, תוך ציון יתרות סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני שלהם לסוגיהם השונים.
- הערה:** גובה הסכום המתייחס יקבע בתחום שבין הסכום הנדרש בהוראותינו (250 אלפי ש"ח, צמוד למדד המחירים לצרכן 12.95, ועד לסכום של 500 אלפי ש"ח במונחי אותו מדד).
- 2.9 ההגדרות המיחשוביות על פיהן נכללות עסקאות עתידיות בדוח על ענפי משק.
 - 2.10 פירוט של העסקאות העתידיות לפי סוגים תוך ציון יתרות סיכון האשראי בגינן, וזאת לצורך בדיקת שלמות.
 - 2.11 פירוט האג"ח הכלול בדוח על ענפי משק.
 - 2.12 אישורי יתרות של לקוחות הבנק מכל חברות כרטיסי האשראי.

3. שלבי הביקורת

3.1 בדיקות ראשוניות ובדיקות התאמה בין מערכי הדיווח

- 3.1.1 בדיקת נאותות מתכונת הדיווח לציבור והדיווח לפיקוח בהתאם לנדרש בהוראותינו, לרבות דיווח על כל המידע הנדרש, וקיום לוח על חלוקת סיכון אשראי לפי ענפי משק עבור פעילות חו"ל.
- 3.1.2 בדיקות ראשוניות של התאמת המידע בדוחות הנ"ל למידע הכלול בחלקים אחרים של הדוח הכספי או דיווחים רלבנטיים לפיקוח על הבנקים (למשל

טיוטה

התאמה בין אשראי שאינו על אחריות התאגיד הבנקאי לבין אשראי לפי מידת הגביה).

- 3.1.3 לבדוק התאמה בין הדיווח לפיקוח לבין הדיווח לציבור.
- 3.1.4 בדוח על בסיס מאוחד: לבדוק התאמה בין נתוני חברות הבת הבנקאיות כפי שנכללו בדיווחים לפיקוח על הבנקים ולציבור לבין הנתונים המאוחדים שנכללו בדיווח חברת האם הבנקאית.
- 3.1.5 בדיקה של נתונים ספציפיים מתוך ניירות העבודה של הבנק מול הדוח הכספי לציבור או דיווחים אחרים לפיקוח.

3.2 בניית מסד הדיווח

- 3.2.1 בחינה של הדוח הממוחשב המהווה בסיס לדיווח, לרבות התאמה מלאה למתכונת הדיווח הענפי הנדרש בהוראה ולסוגי היתרות הכלולים בה.
- 3.2.2 בחינת תהליך בניית הלוחות המתבסס על הדוח הממוחשב, לרבות בחינת הפקודות הנוספות המועברות, שילוב של נתונים ממערכות מחשב אחרות (כגון ערבויות ע"פ חוק המכר, עסקאות עתידיות ועוד) וממחלקות אחרות.
- 3.2.3 קיומו של נתיב ביקורת מסודר לשחזור הסיווג הענפי של כל הנתונים המתווספים על הדוח הבסיסי.

3.3 נהלי הבנק בקשר לסיווג ענפי משק

- 3.3.1 יש לקרוא בקפידה את נהלי הבנק העוסקים בסיווג הענפי של הלווים והנהלים העוסקים בסיווג לוויים שעיקר פעילותם בחו"ל ולוודא כי הרשום בנהלים תואם במלואו את הוראותינו בדבר הסיווג הענפי שיש לנקוט עבור הלוויים.
- 3.3.2 יש להשוות בין הקידוד הענפי הקיים בבנק (סיווג לענפים ראשיים ותתי ענפים) לבין הנדרש בהוראותינו.
- 3.3.3 מתן דגש לבחינת הנהלים בנושאים הבאים:
 - 3.3.3.1 סיווג לוויים לענפים לפי ענף פעילות עיקרי של לווה;
 - 3.3.3.2 סיווג לוויים לפי מקום עיקר פעילותם;
 - 3.3.3.3 חברות להשקעה והחזקות;
 - 3.3.3.4 לוויים העוסקים בפעילות במספר ענפים;
 - 3.3.3.5 קיבוצים;
 - 3.3.3.6 סיווג לוויים לענף משק אנשים פרטיים בהתאם לאיפיוני האשראי המתאימים המוגדרים בהוראותינו;
 - 3.3.3.7 הגדרות לסניפים ולשלוחות בחו"ל בקשר לסיווג הענפי של לוויים וסיווגם לפי מקום עיקר הפעילות.
- 3.3.4 נהלים להגדרת לווה: כל החשבונות של אותו לווה כלולים יחד ומסווגים באותו ענף.
- 3.3.5 נהלים למעקב אחר שינויים בענף הפעילות של הלוויים.
- 3.3.6 בדיקת קיומו של נוהל עבודה לתיקון דיווחים שגויים על ענף משק של לווה.

3.4. בדיקת הסיווג לפי ענפי משק

3.4.1. כללי :

- 3.4.1.1. בדיקת נאותות הסיווג לעניין ענף המשק ומקום הפעילות תיעשה באמצעות בדיקת הנתונים הכלולים בדוחות הכספיים, בקשת אשראי אחרונה ואישורה וכן נתונים נוספים לפי הצורך.
- 3.4.1.2. בדיקת הנאותות תתייחס לפירוט לפי "ענף ראשי" כהגדרתו בהוראות הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (סעיף 7.7 ג) בהוראה 831).
- 3.4.1.3. הבדיקה תבחן, בין השאר, את יישום הנהלים כאמור בסעיף 3.3 לעיל.
- 3.4.1.4. יש לבצע התאמת הנתונים הכלולים בדוח על ענפי משק לנתוני האובליגו של הלווים תוך שימת דגש ליתרות במט"ח המפורטות בטור הדיווח "מזה מט"ח או צמוד מט"ח".
- 3.4.1.5. הבדיקה בפועל תבוצע בעיקרה תוך שימוש בשני כלים: דוח לוויים גדולים ומדגם כמפורט להלן.

3.4.2. שימוש בפירוט לוויים שנתקבלו בהתאם לדרישה בסעיף 2.7 לעיל

יש לסרוק את רשימת הלוויים ולבחון אם קיימים לוויים שהסיווג הענפי בגינם אינו נכון על פניו או לחליפין קיימים אינדיקטורים לסיווג שגוי, המחייבים בדיקה פרטנית.

3.4.3. שימוש בדוח לוויים גדולים ככלי עזר לבדיקה

יש לבדוק האם ענף המשק שדווח בדוח לוויים גדולים זהה לענף המשק בדוח על ענפי משק.

3.4.4. מדגם

3.4.4.1. הביקורת תשקול עריכת מדגם לפי אחד או שילוב של המאפיינים הבאים:

(1) מדגם אקראי לחלוטין;

(2) מדגם אקראי מתוך קבוצה נבחרת כמפורט להלן.

במסגרת זו יישקל היקף המדגם הרצוי (תיתכן הרחבת המדגם בשלב מאוחר יותר, בהתאם לממצאי הביקורת).

3.4.4.2. כאשר נדגמת קבוצה נבחרת: הביקורת תקבע ענפים או תתי ענפים שברצונה לדגום. בקביעה זו יילקחו בחשבון ענפים בהם עלולים להיות מסווגים לוויים השייכים לענפים אחרים (למשל ענפים בהם יתכנו לוויים שצריכים להיות מסווגים בענף משק בו לבנק ריכוזיות גבוהה).

הערה: רצוי לבחור לוויים, שיתרת החבות שלהם עולה על המינימום המחייב קבלת דוח כספי (שיקולי זמינות המידע ושיקולי מהותיות).

3.5. סיווג לוויים לענף משק "אנשים פרטיים" וסיווגם לפי גודל (לוח 07)

3.5.1. יש לסקור את הלוויים הגדולים הכלולים בענף משק אנשים פרטיים לאיתור לוויים שאינם שייכים לענף משק זה.

3.5.2. יש לוודא כי האשראי הכלול בענף משק זה עומד בנדרש בהוראותינו.

סיווג לפי גודל - לוח 07

3.5.3. יש לבצע בדיקות סבירות של הנתונים שתכלולנה:

3.5.3.1. חישוב החבות הממוצעת בכל מדרגה: אם החבות הממוצעת קרובה

לקצה העליון או לקצה התחתון של אותה מדרגה, הדבר עשוי להעיד

כי יש צורך לחזור ולבדוק את הנתונים.

3.5.3.2. במסגרת בדיקת הרכיבים החוץ מאזניים יש לחשב מסגרת אשראי

ממוצעת ללווה ולבדוק את סבירות התוצאה שנתקבלה.

3.5.4. בדיקת ניירות העבודה של הבנק לבניית הלוח.

3.6. אג"ח

3.6.1. השוואה לדוח כספי כולל הצגה בסכום הנכון בהתאם לתיק אליו שויכו.

3.6.2. בדיקה מדגמית לאימות השיוך הענפי של האג"ח.

3.6.3. בדיקת קיום התאמה וקישוריות בין סיווג ענף המשק של האג"ח לסיווג ענף

המשק של הלווה שהנפיק את האג"ח.

הערה: היקף הבדיקות המפורטות להלן ייקבע על בסיס מהותיות יתרות האג"ח

בהתייחס לסך סיכון האשראי הכולל ולחשיפת האשראי ללווה בודד ולקבוצת לוויים.

3.7. לוויים שעיקר פעילותם בחו"ל – לוח 05

בדיקה האם בלוח זה כלולים רק לוויים שעיקר פעילותם בחו"ל, כנדרש על פי ההוראה.

בבדיקה זו ייעשה שימוש בשיטות הבדיקה המפורטות לעיל, ויינתן דגש לבחינת הנהלים

בנדון.

3.8. חובות בעייתיים והפרשה ספציפית לחובות מסופקים – לוחות 03 ו-06

3.8.1. בדיקת ניירות העבודה של הבנק לבניית הלוח.

3.8.2. השוואת הנתונים בלוחות אלו לנתונים מתוך הדוחות הכספיים של הבנק

ולנתונים מתוך הדיווחים לפיקוח.

3.8.3. בדיקה האם הנתונים כוללים:

3.8.3.1. הפרשה ספציפית לחובות מסופקים בגין סעיפים חוץ מאזניים

3.8.3.2. דיווח על חובות בעייתיים בגין סעיפים חוץ מאזניים.

3.9. כרטיסי אשראי

3.9.1. בחינת אופן קבלת המידע לגבי ניצול אשראי בגין כרטיסי אשראי ומסגרות

אשראי בגין כרטיסי אשראי מחברות כרטיסי האשראי השונות.

3.9.2. יש לבדוק האם נכללו כל היתרות המבטאות סיכון אשראי עליו הבנק אחראי.

3.10 סיכון אשראי חוץ מאזני

- 3.10.1 בדיקת אופן הכללתן של עסקאות עתידיות תוך בחינת ההגדרות המיחשוביות להפקת הנתונים.
- 3.10.2 בחינת שקלולן של ערבויות מכר בהתאם להוראה.
- 3.10.3 בדיקת הכללת מסגרות אשראי בדיווח בהתאם להוראות.
- 3.10.4 בדיקת שלמות הכוללת בחינה האם כל יתרות סיכון האשראי החוץ מאזני המופיעות בדוח הכספי לציבור והאמורות להיכלל בדיווח אכן נכללו בו.
- 3.10.5 בדיקה האם בעסקאות העתידיות שנכללו בדוח על ענפי משק נכללו גם עסקאות שבוצעו מול ברוקרים ומול בורסה.

3.11 ריכוזיות אשראי

- 3.11.1 יש לבחון אם מתקיימים אינדיקטורים המצביעים על קיום "סיכון אשראי הכולל בענף משנה מסויים או ללווה או לקבוצת לווים העוסקים בפעילות דומה ואשר שינויים בתנאים כלכליים או אחרים השוררים במשק עלולים לגרום להם השפעה דומה, שאינו מוצג, עולה על 10% מסיכון האשראי הכולל לציבור..." (סעיף 2.2(ו)(1)(ב) לסקירת ההנהלה).
- 3.11.2 יש לשקול את הצורך בהעמקת הביקורת בהתייחס למידע על "תנועות ההתיישבות" ו"רשויות מקומיות" (נהלים, הכוונת המדגם, בדיקת סיווג של לווים ספציפיים וכו').

פרק ב – רשימה של עיקרי הממצאים שעלו בביקורות שנערכו בבנקים השונים

4. כשלים שמקורם בתהליך העבודה ובבקרה הפנימית בבניית הדיווח לפיקוח

- 4.1. נמצאו מקרים בהם לא היה נתיב ביקורת מסודר לחלק מנתוני הדוח.
- 4.2. חלק גדול מהתיקונים, המבוצעים כתיקון לדוח הבסיסי הממוחשב, מתבצע באופן חוזר ונשנה מדי רבעון. חלקם תיקונים המתבצעים באופן ידני ואף בכתב יד. תהליך עבודה זה גורם בפועל לדחייה של מועד הדיווח ויש בו פוטנציאל לטעויות רבות.
- 4.3. נמצאו מקרים בהם נתונים של דוחות מחשב גולמיים מתקבלים בחשבות על גבי ניירות ומוקלדים מחדש למערכת הבונה את הדיווח לפיקוח.
- 4.4. נתוני דוח המחשב הבסיסי המפרט את סיכון האשראי לפי ענפי משק שונים מהותית מנתוני הדוח הכספי. ההפרשים, שמקורם בפקודות נוספות שמועברות בהנהלת החשבונות ובגורמים אחרים, נזקפים באופן יחסי לענפים השונים, גם אם אין אסמכתא לנאותות הזקיפה היחסית.
- 4.5. סיווג נתונים נעשה לעיתים לענף מרכזי ולא לתתי הענפים כנדרש בהוראה 831.

5. הגדרות ענפים ומערכת הקידוד בבנק

הקוד הענפי הרשום במחשב המרכזי בבנק אינו הקוד המופיע בסיווג האחיד העדכני של ענפי הכלכלה בהוצאת הלמ"ס (מתבסס על מערכת קודים פנימית ו/או על הסיווג הישן של הלמ"ס משנת 1970). במקביל, הבנק עורך את הדיווחים באמצעות טבלה המתרגמת בין כל קוד ענפי על פי מערכת הקודים הני"ל ובין הקודים על פי הסיווג של הלמ"ס. השיטה גרמה לליקויים כדלקמן:

- 5.1. ענפים ראשיים רבים מתוך 75 הענפים הראשיים המצויים ברשימת הלמ"ס לא הופיעו בטבלת הקודים של הבנק.
- הערה: על פי סעיף 7. (ג) בהוראה 831 "כל לווה יסומן בספרי הבנק לפחות ברמת "ענף ראשי" כהגדרתו בלמ"ס (שתי ספרות), גם אם לצורכי דיווח אין ענף מוצג בנפרד אלא כסיכום הכולל מספר ענפים ראשיים". יישום של שיטה כני"ל אינו מאפשר לבנק לעמוד בהוראה זו.
- 5.2. ליקויים בטבלה המתרגמת בין מערכת הקודים שיצר הבנק ובין הסיווג הנדרש על פי הוראותינו.
- 5.3. נמצאו מספר לווים אשר הקוד הענפי הרשום שלהם במערכת הממוחשבת של הבנק אינו קיים ברשימת הקודים של הבנק. כמו כן נמצאו לווים אשר אין להם כלל קוד ענפי.
- 5.4. שגיאות פרטניות, לדוגמא:
 - 5.4.1. קודי ענפים ל "קיבוצים" ול"מושבים", אשר מדווחים בענף החקלאות ולא לפי ענף הפעילות העיקרי שלהם, כנדרש בהוראותינו.
 - 5.4.2. אין קידוד נפרד לענפי הלמ"ס העוסקים במסחר במוצרי בנייה ובמסחר ביהלומים, כנדרש בהוראותינו.

6. לווים בעלי מספר חשבונות

הענף הניתן ע"י הבנק לחשבון של לווה הפועל בענף ספציפי אינו בהכרח הענף העיקרי של הלקוח, אלא הענף המתייחס לאשראי שניתן באותו חשבון. הביקורת מצאה לווים רבים כנ"ל בעלי למעלה מחשבון אחד, שחשבונות שונים בבעלותם קיבלו קוד ענפי שונה. בהתאם להוראותינו יש לסווג כל לווה (ולא חשבון) בהתאם לענף הפעילות העיקרי של אותו לווה. כל לווה יסווג פעם אחת בלבד בדוח על ענפי משק (ראה גם סעיף 11 להלן).

הערה: לצורכי ניהול ובקרה פנימית ניתן, אפילו מומלץ, לסווג את האשראי, או חלקו, לענפי משק גם לפי מטרה/חשבון. זאת, כמובן, בכפוף לכך שהדיווח על ענפי משק ייערך בהתאם לנדרש בהוראותינו, קרי לפי ענף פעילות עיקרי.

7. נהלי הבנק לסיווג לווים לענפי משק ולקביעת מקום עיקר הפעילות

בנהלי הבנק אין התייחסות למבחנים שבהוראותינו העוסקים בסיווג לווים לענף אנשים פרטיים, בקביעת פעילות עיקרית של לווה, בקביעת מקום עיקר פעילות ובאופן הסיווג של חברות השקעה והחזקות.

העדר נוהל התואם את הוראותינו גורם בפועל לליקויים רבים בסיווג הענפי שנקט הבנק.

8. סיווג שגוי של לווים לענף משק

8.1. נמצא כי, ככלל, אחוז גדול מהלווים סווג לענף משק שגוי, לרבות מקרים בגינם הסיווג שגוי על פניו.

8.2. ריכוז גבוה במיוחד של שגיאות בסיווג נמצא בהתייחס ללווים, העוסקים בענפים להלן:

8.2.1. שירותים עסקיים אחרים.

8.2.2. בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל.

8.2.3. שירותים פיננסיים.

8.2.4. אנשים פרטיים (ראה גם סעיף 6 להלן).

8.2.5. השכרת רכב – 7100 (סווגו בטעות לענף התחבורה).

8.2.6. טעויות בהבחנה בין תקשורת (66) ושירותי מחשב (72) לבין תעשייה בתחומים אלו.

8.2.7. לווים העוסקים במספר מגזרי פעילות. מדובר בעיקר בחברות החזקה, שסווגו לענף שירותים פיננסיים, על אף שפעילות הקבוצה הכוללת את החברות המוחזקות מרוכזת בענף ספציפי.

8.3. יש לציין כי אחוז גבוה מהלווים שסווגו לענף משק שגוי היו אמורים להיות מסווגים לענף משק בינוי ונדל"ן, טעות העלולה להשליך על נאותות ההפרשה הנוספת.

8.4. ליקויים במערך הבקרה על שינויים בסיווג ענפי משק; אחוז גבוה של שגיאות בהתייחס ללווים, ששינו את עיסוקם במהלך השנים.

9. סיווג לווים לענף אנשים פרטיים

בסקירת הלווים שמוינו לענף משק "אנשים פרטיים" עולה כי:

9.1. לענף זה סווגו גם תאגידיים, לרבות חברות.

טיוטה

9.2. חלק גדול מהלווים שסיכון האשראי הכולל שלהם גדול מהסכום המפורט בהוראותינו אינם עונים לקריטריונים שנקבעו בהגדרה של אנשים פרטיים כפי שמופיעה בהוראה 831.

10. אי התאמות וסיווג שגוי של לוויים לענפי משק בדוח על לווה/קבוצת לוויים – הוראה 810

הסיווג הענפי של לווי הבנק כפי שמופיע בדוח על לוויים גדולים אינו זהה לסיווג לפי הוראה 831. הביקורת מצאה הבדלים רבים ומשמעותיים בסיווג הענפי שנקט הבנק עבור אותו לווה בין הדוח על לוויים גדולים ובין פירוט לוויים בדוח על סיכון אשראי לפי ענפי משק. יש להדגיש כי הנתונים על ענפי המשק בשני הדוחות הנ"ל אמורים להתבסס על אותו מקור. כשיטה, חייבת להתקיים התאמה מלאה בסיווג הענפי של כל לווה בין שני הדוחות.

11. כרטיסי אשראי

11.1. הבנק כלל רק סכומי ניצולי אשראי בגין כרטיסי אשראי של חברות בבעלותו ולא כלל סכומי ניצולי אשראי בגין כרטיסים אחרים שהנפיק ללקוחותיו על אחריותו.
11.2. הבנק לא כלל יתרות מסגרות אשראי בגין כרטיסי אשראי שהנפיק ללקוחותיו על אחריותו.
11.3. כל סכומי ניצולי אשראי בגין כרטיסי האשראי סווגו אוטומטית ובאופן גורף לענף "אנשים פרטיים" ולא פוצלו לענפים השונים.

12. עסקאות עתידיות

12.1. דוח המחשב הבסיסי המפרט את סיכון האשראי לפי ענפי משק, אינו כולל חלק מהעסקאות העתידיות של הבנק. נתונים אלו מתקבלים ממקורות אחרים, פעמים רבות ללא אפשרות לייחסם לענף המשק אליו הם שייכים.
12.2. הבנק כלל בדיווח אופציות שנכתבו ע"י לקוחות, למרות שאין להכלילן.
12.3. הבנק לא כלל בחישוב העסקאות העתידיות עסקאות שנעשו מול ברוקרים ומול בורסה.

13. סיווג לוויים שעיקר פעילותם בחו"ל

13.1. הבנק סיווג לוויים, שעיקר פעילותם בחו"ל, לפי מקום מתן האשראי (סניפי חו"ל), ולא יישם את המבחנים הנדרשים בהוראותינו (לפי מקום עיקר הפעילות).
13.2. ליקויים בטבלה הממירה בין קוד הענף במדינה זרה, על פיו מנוהל הסיווג הענפי בסניפים באותה מדינה, לבין שורת הדיווח לפיקוח על הבנקים.

14. לוח 07 - סיכון אשראי כולל לאנשים פרטיים לפי גודל האשראי

14.1. נמצא כי נתוני לוח 07, המפרט את מספר הלקוחות וסיכון האשראי הכולל בגינם לפי מדרגות, בנוי מחשבונות של לקוחות הממוינים על פי המדרגות ולא מלווים, כנדרש.
14.2. כפועל יוצא של הליקוי, וכתוצר לוואי של הליך הביקורת נמצא כי גם הנתונים הכלולים בביאור 4.ד. בדוח הכספי מבוססים על רשימת חשבונות של לקוחות ולא על רשימת לוויים כנדרש בהוראתנו.

15. חוסר התאמה בין הדיווח לציבור לדיווח לפיקוח
נמצאו הפרשים בין הדיווח לפיקוח בלוחות 01 ו-02 (פעילות בישראל ובחו"ל של הלווה – מאוחד) לבין תוספת ו' בדוח הכספי.

16. חובות בעייתיים
בדיווח לפיקוח ולציבור לא נכללו יתרות חובות בעייתיים בגין סיכון אשראי חוץ מאזני.

17. אג"ח
17.1. נמצאו מקרים בהם סווגו אגרות חוב לענף משק שגוי. ליקוי זה נובע משיטת העבודה של הבנק על פיה אג"ח אינן מסווגות אוטומטית לענף המשק אליו מסווג הלווה שהנפיק את האג"ח.
17.2. הבנק אינו מפצל חבילת ניירות ערך לרכיביה כנדרש בהוראותינו. כתוצאה מכך, אינו מדווח על סיכון האשראי בגין אג"ח.

נספח 3 - דוגמאות ליחסים ולבדיקות בהם ניתן להיעזר לצורך ניתוח יחסים ככלי נוסף

לבדיקת סבירות כוללת של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי

מספרי הלוחות המפורטים בנספח זה מתייחסים למספרי הלוחות בדיווח לפיקוח על ההשפעה הצפויה של היישום לראשונה של ההוראות החדשות.

1. כללי – בדיקות סבירות של שיעורי הפרשה להפסדי אשראי (קבוצתי+פרטני) וסיווגים בגין אשראי לציבור ואשראי לציבור מסחרי :

1.1. שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מתוך אשראי זה (לוח 01), ביחס לשיעור הממוצע במערכת.

1.2. שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי שנבדק ע"ב פרטני מתוך אשראי זה (לוח 01), ביחס לשיעור הממוצע במערכת.

1.3. שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מסחרי בעייתי מתוך אשראי זה (לוח 03), ביחס לשיעור הממוצע במערכת.

1.4. שיעור יתרת האשראי לציבור מסחרי בעייתי מתוך סך האשראי לציבור מסחרי (לוח 03), ביחס לשיעור הממוצע במערכת.

1.5. שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מסחרי מתוך אשראי זה (לוח 03), ביחס לשיעור הממוצע במערכת.

1.6. בנתוני התאגיד הבנקאי :

1.6.1. האם שיעור יתרת ההפרשה בגין אשראי פגום גבוה משמעותית משיעור יתרת ההפרשה בגין אשראי נחות והשגחה מיוחדת.

1.6.2. האם שיעור יתרת ההפרשה בגין אשראי נחות והשגחה מיוחדת גבוה משמעותית משיעור יתרת ההפרשה בגין אשראי שאינו בעייתי.

2. כללי - הפרשה להפסדי אשראי (קבוצתי+פרטני) וסיווגים בגין אשראי לאנשים פרטיים :

2.1. שיעור ההפרשה להפסדי אשראי בגין אנשים פרטיים (למעט הלוואות לדוור) מתוך אשראי זה, ביחס לשיעור הממוצע במערכת. (לוח 01 בניכוי לוח 03).

2.2. בלוח 04 נדרש לדווח על "חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר". יש לבדוק האם כלולה ביתרה המדווחת בלוח זה, יתרת חובות בגין אנשים פרטיים שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר.

3. שיעור הגידול ביתרת המחיקות החשבונאיות והפרשות הפרטניות בגין אשראי לציבור :

שיעור הגידול ביתרת המחיקות החשבונאיות⁷ וההפרשות הפרטניות בגין אשראי לציבור לפי ההוראה החדשות לעומת יתרה זו לפי ההוראות הקודמות בבנק. יש לבדוק שיעור זה ביחס לשיעור הממוצע במערכת. במידה והתקבל כי שיעור היתרה בתאגיד הבנקאי נמוך מהשיעור הממוצע במערכת, יש לבחון שנית האם נדרש להגדיל הפרשות פרטניות להפסדי אשראי או מחיקות חשבונאיות.

⁷ בנספח זה – מחיקות חשבונאיות - לרבות ריבית שבוטלה או לא נצברה.

טיוטה

(אופן חישוב שיעור השינוי: הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני ומחיקות חשבונאיות לפי ההוראות החדשות חלקי הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים ומחיקות חשבונאיות לפי ההוראה הקיימות).

4. מחיקות חשבונאיות:

שיעור יתרת המחיקות החשבונאיות בהוראה החדשה (לוח 06) מתוך האשראי לציבור לפני המחיקות החשבונאיות (לוח 01), נבדק ביחס לשיעור הממוצע במערכת. במידה והתקבל כי שיעור היתרה בתאגיד הבנקאי נמוך מהשיעור הממוצע במערכת, יש לבחון שנית האם נדרש להגדיל את המחיקות החשבונאיות.

סיווג אשראי לציבור פגום והפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני:

4.1 שיעור האשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני (לוח 01) מסה"כ האשראי לציבור. שיעור זה נבדק ביחס ל:

4.1.1 שיעור האשראי לציבור לפי גודל האשראי של הלווה מעל 4 מיליון ש"ח מכלל האשראי לציבור (כולל הלוואות לדיור) לפי ביאור 4.ד. לתאריך הדיווח.

4.1.2 שיעור הממוצע במערכת.

במידה והתקבל כי שיעור היתרה בתאגיד הבנקאי נמוך מהשיעור הממוצע במערכת ו/או נמוך ביחס לשיעור האשראי לציבור לפי גודל האשראי של הלווה מעל 4 מיליון ש"ח מכלל האשראי לציבור, יש לבחון שנית האם נדרש להגדיל את אוכלוסיית החובות שנבדקים פרטנית (האם נדרש לסווג חובות נוספים כפגומים) והאם נדרשות הפרשות פרטניות להפסדי אשראי או מחיקות חשבונאיות נוספות.

4.2 שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ע"ב פרטני (בגין אשראי לציבור פגום) מתוך סך האשראי לציבור (לוח 01) ביחס לשיעור הממוצע במערכת.

4.3 שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ע"ב פרטני (בגין אשראי לציבור פגום) מתוך אשראי זה (לוח 01), ביחס לשיעור הממוצע במערכת.

4.4 שיעור יתרת האשראי לציבור הפגום מתוך סה"כ האשראי לציבור (לוח 01), ביחס לשיעור הממוצע במערכת.

4.5 שיעור יתרת האשראי לציבור הפגום מתוך האשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני (לוח 01), ביחס לשיעור הממוצע במערכת.

4.6 שיעור יתרת ההפרשה בגין אשראי לציבור המסחרי הפגום מתוך אשראי זה (לוח 03), ביחס לשיעור הממוצע במערכת.

4.7 שיעור יתרת האשראי לציבור המסחרי הפגום מתוך סה"כ האשראי לציבור המסחרי (לוח 03), ביחס לשיעור הממוצע במערכת.

4.8 שיעור יתרת האשראי לציבור המסחרי הפגום מתוך סך יתרת האשראי לציבור המסחרי הבעייתי (לוח 03), ביחס לשיעור הממוצע במערכת.

4.9 שיעור יתרת ההפרשה בגין אשראי לאנשים פרטיים פגום מתוך אשראי זה (לוח 01 בניכוי לוח 03), ביחס לשיעור הממוצע במערכת, וכן ביחס ל:

4.9.1 שיעור יתרת ההפרשה על בסיס פרטני בגין אשראי לציבור פגום מתוך אשראי זה, בתאגיד הבנקאי.

טיוטה

4.9.2. שיעור יתרת ההפרשה בגין אשראי מסחרי פגום מתוך אשראי זה, בתאגיד הבנקאי.

4.10. לגבי סעי' 4.2-4.9 במידה והתקבל כי שיעור היתרה בבנק נמוך מהשיעור הממוצע במערכת, יש לבחון שנית האם נדרש להגדיל את ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי או מחיקות חשבונאיות והאם נדרשים סיווגים נוספים.

4.11. אשראי בארגון מחדש :

4.11.1. שיעור יתרת האשראי הבעייתי בארגון מחדש במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי מתוך אשראי לציבור פגום (לוח 01). שיעור זה נבדק ביחס לשיעור הממוצע במערכת. במידה והתקבל כי שיעור היתרה בתאגיד הבנקאי נמוך מהשיעור הממוצע במערכת, יש לבחון שנית האם אותרו כל החובות שאורגנו מחדש והאם נדרש להגדיל את הפרשות להפסדי אשראי ע"ב פרטני.

4.11.2. שיעור יתרת ההפרשה ע"ב פרטני בגין אשראי בעייתי בארגון מחדש מתוך אשראי זה (לוח 01), ביחס לשיעור הממוצע במערכת, וכן ביחס ל:

4.11.2.1. שיעור יתרת ההפרשה על בסיס פרטני בגין אשראי לציבור פגום מתוך אשראי זה, בבנק.

4.11.2.2. שיעור יתרת ההפרשה בגין אשראי לציבור מסחרי פגום מתוך אשראי זה, בבנק.

4.11.3. במידה והתקבלו פערים בין שיעורי ההפרשות בבנק, יש לבחון שנית האם נדרש להגדיל את שיעור המחיקות החשבונאיות בגין אשראי בעייתי בארגון מחדש או לחילופין האם נדרש להגדיל את ההפרשות הפרטניות להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור פגום.

4.12. יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ע"ב פרטני בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים וחובות שאינם אשראי לציבור :

4.12.1. שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ע"ב פרטני בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים וחובות שאינם אשראי לציבור (לוח 05) מתוך סה"כ ההפרשה להפסדי אשראי ע"ב פרטני (הוראה חדשה), ביחס לשיעור הממוצע במערכת.

4.12.2. יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ע"ב פרטני בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים וחובות שאינם אשראי לציבור (לוח 05) ביחס ליתרת ההפרשה הספציפית לחומ"ס בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים וחובות שאינם אשראי לציבור מתוך ד"כ ביאור 4.ג. (ההוראות הקודמות, "יתרת ההפרשה שלא נוכתה מסעיף אשראי לציבור").

4.12.3. שיעור יתרת הפרשה ספציפית בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים וחובות שאינם אשראי לציבור מתוך ההפרשה הספציפית לחומ"ס בגין אשראי לציבור (הוראות קודמות), ביחס לשיעור הממוצע במערכת.

במידה והתקבל כי שיעור היתרה בבנק נמוך מהשיעור הממוצע במערכת, יש לבחון שנית האם נדרש להגדיל את ההפרשות הפרטניות להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים וחובות שאינם אשראי לציבור.

5. **הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בגין אשראי לציבור :**
- 5.1 שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית מתוך סך האשראי לציבור שההפרשה בגינו חושבה ע"ב קבוצתי - (לוח 01). נבדק ביחס ל:
- 5.1.1 שיעור ההפרשה המקביל הממוצע במערכת.
- 5.1.2 שיעורי ההפרשות הספציפיות בתאגיד הבנקאי בשלוש השנים האחרונות⁸, כמפורט להלן:
- 5.1.2.1 השיעור הממוצע של שלוש השנים.
- 5.1.2.2 השיעור השנתי הגבוה ביותר משלוש השנים.
- 5.2 יתרת הפרשה קבוצתית בגין אשראי לציבור מסחרי בעייתי (הוראת השעה - הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי סעי' 6.1. בעמוד 219-698A להוראותינו):
- שיעור ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין האשראי לציבור מסחרי בהשגחה מיוחדת ונחות מתוך אשראי זה (לוח 03), ביחס לשיעור ההפרשה המקביל הממוצע במערכת וכן ביחס לשיעורי ההפרשות הספציפיות בתאגיד הבנקאי¹ בגין אשראי לציבור מסחרי בעייתי בבנק.
- 5.3 יתרת הפרשה קבוצתית בגין אשראי אחר לציבור (הוראת השעה - הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי סעי' 6.3. בעמוד 220-698A בהוראותינו):
- שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית בגין אשראי לציבור (לוח 01) בניכוי הפרשה קבוצתית בגין אשראי לציבור מסחרי נחות ובהשגחה מיוחדת(לוח 03) מתוך סך האשראי לציבור (לוח 01) בניכוי אשראי לציבור מסחרי בעייתי (לוח 03). שיעור זה נבדק ביחס לשיעורי ההפרשות הספציפיות בתאגיד הבנקאי¹ בגין אשראי אחר לציבור בבנק.
- 5.4 אשראי לציבור מסחרי נחות ובהשגחה מיוחדת (לוח 03):
- 5.4.1 שיעור האשראי לציבור מסחרי נחות מתוך סך האשראי לציבור מסחרי/סך האשראי לציבור המסחרי הבעייתי, ביחס לשיעור הממוצע במערכת.
- 5.4.2 שיעור האשראי לציבור מסחרי בהשגחה מיוחדת מתוך סך האשראי לציבור מסחרי/סך האשראי לציבור המסחרי הבעייתי, ביחס לשיעור הממוצע במערכת.
- 5.5 שיעור יתרת ההפרשה בגין אשראי לציבור מסחרי שאינו בעייתי מתוך אשראי זה (לוח 03), ביחס לשיעור הממוצע במערכת.
- 5.6 שיעור יתרת ההפרשה בגין אשראי לציבור מסחרי נחות ובהשגחה מיוחדת מתוך אשראי זה (לוח 03), ביחס לשיעור הממוצע במערכת.
- 5.7 שיעור יתרת ההפרשה בגין אשראי לציבור מסחרי למעט אשראי לציבור מסחרי פגום מתוך אשראי זה (לוח 03), ביחס לשיעור הממוצע במערכת.
- 5.8 לגבי הסעיפים לעיל במידה והתקבל כי שיעור היתרה בתאגיד הבנקאי נמוך מהשיעור הממוצע במערכת ו/או נמוך משיעורי ההפרשות הספציפיות בתאגיד הבנקאי, יש לבחון שנית האם נדרש להגדיל את הפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי.

⁸ בהתאם לשיטה שנקבעה בהוראת השעה, על סמך חישובים של ההפרשות הספציפיות מתוך יתרות האשראי הרלבנטיות של הבנק, מבלי להבחין בין ענפי המשק.

6. יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ע"ב קבוצתי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים וחובות שאינם אשראי לציבור :

- 6.1 יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ע"ב קבוצתי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים וחובות שאינם אשראי לציבור (הוראה חדשה - לוח 05) נבדקה ביחס ליתרת ההפרשה הנוספת שלא נוכתה מסעי האשראי לציבור (ברוטו ממס) כפי שדווחה בדוחות כספיים (הוראות קודמות באור 4.ג. "הפרשה לחומ"ס"). אם לאחר יישום ההוראה החדשה התקבלה יתרה נמוכה מהיתרה לפי הוראה קיימת, התבקשו הבנקים לתת הסבר.
- 6.2 יש לוודא כי קיים קשר ברור בין (1) שיעור ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים לציבור (2) לבין שיעור ההפרשה הקבוצתית בגין האשראי המאזני לציבור כשהוא מוכפל בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.
- 6.3 יש לוודא כי מוחזקת הפרשה קבוצתית נאותה בגין חובות של בנקים אחרים. הפרשה זו תביא בחשבון את העובדה שקיים סיכון אשראי בחובות של בנקים אחרים, ואת ההבדלים שקיימים בין סיכון האשראי של בנקים לבין סיכון האשראי של אשראי לציבור.

נספח 6**דוח רבעוני על הפרשה להפסדי אשראי****תחולה**

1. הוראה זו חלה על התאגידיים הבנקאיים וחברות כרטיסי אשראי למעט בנק חוץ.
2. הדיווח הינו על בסיס רבעוני.
3. הדיווח הינו על בסיס בנק בלבד למעט לוח 01 שידווח גם על בסיס מאוחד.

מועד הגשת הדוח

4. את הדוח יש להגיש לא יאוחר מתום 4 ימי עסקים מתאריך פרסום הדוח הכספי הרבעוני או השנתי.

הרכב הדוח

5. הדוח מורכב מארבעה חלקים, כדלקמן:
 - 5.1. **חלק א'** – סיכום הפרשה הכוללת להפסדי אשראי (לוחות 01-02):
 - 5.1.1. לוח 01- סיכום הפרשה כוללת להפסדי אשראי - התאגיד הבנקאי והמאוחד.
 - 5.1.2. לוח 02- סיכום הפרשה כוללת להפסדי אשראי, הפסדי עבר והתאמות - התאגיד הבנקאי.
 - 5.2. **חלק ב'** - פירוט הפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי (לוחות 03-04):
 - 5.2.1. לוח 03- פירוט הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, שיעור הפסדי עבר והתאמות בגין אשראי לציבור מאזני לא בעייתי, לפי ענפי משק – התאגיד הבנקאי.
 - 5.2.2. לוח 04- פירוט הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, שיעור הפסדי עבר והתאמות בגין אשראי לציבור מאזני בהשגחה מיוחדת ונחות, לפי ענפי משק – התאגיד הבנקאי.
 - 5.3. **חלק ג'** – מידע נוסף (לוחות 05-06):
 - 5.3.1. לוח 05- דירוגים פנימיים של האשראי המאזני לציבור – התאגיד הבנקאי.
 - 5.3.2. לוח 06 – פירוט הוצאות פרטניות להפסדי אשראי, לפי ענפי משק – התאגיד הבנקאי.

דרך הדיווח

6. יש לדווח באמצעות תקשורת מחשבים באינטרנט, בטכנולוגיית הכספת המאובטחת שבבנק ישראל.

הנחיות כלליות

7. המיון לענפי משק יבוצע לפי הכללים שנקבעו בהוראת דיווח לפיקוח 831 "דוח רבעוני על חלוקת סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק".

הגדרות

8. משמעות כל מונח בהוראה זו תהיה כהגדרתו בהוראות הדיווח לציבור.
9. **נספח י'** – נספח י' להוראות הדיווח לציבור בדבר "תהליך קביעת הפרשה להפסדי אשראי ודרישות תיעוד".
10. **הוראת השעה** – הוראת השעה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי".
11. **טווח השנים:**
- 11.1. **בדוח שנתי** - 5 השנים שהסתיימו במועד הדיווח.
- 11.2. **בדוח רבעוני** - 4 השנים הקלנדריות המלאות שהסתיימו בסוף שנת הדיווח הקודמת. (או תקופה אחרת קצרה יותר שנקבעה בהנחיה של הפיקוח על הבנקים).
12. **התאמות** – ההתאמות שמתאימות את שיעורי ההפסד באופן שמרני וזהיר בגין גורמים סביבתיים, כנדרש בסעיף 4.5.5 לנספח י'.
13. **מקדם הפרשה** – יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין קבוצת חובות מסוימת לחלק ליתרת החוב הרשומה של קבוצת החובות.
14. **רשימת מעקב** – רשימה של לווים ושל חובות עם תסמינים שליליים המנוהלת על ידי התאגיד הבנקאי.
15. **שיעור שנתי מותאם של מחיקות חשבונאיות נטו** - ממוצע משוקלל של: (1) שיעור המחיקות החשבונאיות נטו השנתי בגין חובות הכפופים לדרישות המחיקה החשבונאית בסעיף 5.ד.29 להוראות הדיווח לציבור, מיתרת החוב הרשומה הממוצעת בגין חובות אלה, ושל (2) שיעור המחיקות החשבונאיות נטו השנתי בגין חובות אחרים מיתרת החוב הרשומה הממוצעת של חובות אלה מוכפל בשתיים.
16. **הוראה 313** – הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים".

הבהרות לחלק א'

הבהרות ללוח 02

17. הערכים בשורה 02 "בהשגחה מיוחדת ונחות" בלוח 02 – יהיו זהים לערכים שדווחו בשורת הסה"כ (שורה 31) בלוח 04.
18. הערכים בשורה 03 "לא בעייתית" בלוח 02 יהיה זהים לערכים שדווחו בשורת הסה"כ (שורה 31) בלוח 03.
19. הערכים בשורות 08 ו-09 בלוח 02 יחושבו בעקביות להבהרות ללוחות 03, 04.

הבהרות לחלק ב'

הבהרות ללוחות 03,04

20. בלוחות אלה ידווחו עבור כל ענף משק שיעורים מותאמים של מחיקות חשבונאיות נטו, החלטה, התאמות, מקדם הפרשה ויתרת חוב רשומה של אשראי לציבור בסיווג לא בעייתי, בהשגחה מיוחדת ונחות, למעט בגין הלוואות לדיוור שההפרשה המזערית בגינן חושבה לפי עומק הפיגור.
21. שיעור שנתי מותאם של מחיקות חשבונאיות נטו
- 21.1. בעמודת "שנה אחרונה" (01) ידווח לכל ענף משק בלוחות 03 ו-04 שיעור המחיקות החשבונאיות נטו השנתי המותאם בארבעת הרבעונים האחרונים שהסתיימו במועד הדיווח.
- 21.2. בעמודות "מינימום" (02), ו-"מקסימום" (03) ידווח לכל ענף משק שיעור המחיקות החשבונאיות נטו המותאם השנתי הנמוך ביותר והגבוה ביותר, בהתאמה, מבין כל אחד משיעורי המחיקות החשבונאיות נטו המותאמים השנתיים בטווח השנים, ומבין שיעור המחיקות החשבונאיות נטו המותאם שנכללו בעמודת "שנה האחרונה".
- 21.3. בעמודה "ממוצע" (04) ידווח שיעור המחיקות החשבונאיות נטו המותאם הממוצע שיחושב כממוצע פשוט של שיעורי המחיקות החשבונאיות נטו המותאמים השנתיים בטווח השנים. בדיווחי ביניים יכללו בממוצע גם נתוני התקופה המצטברת מסוף שנת הדיווח האחרונה ועד למועד הדיווח, אולם ייתן להם משקל נמוך יותר מהמשקל של השנים הקלנדריות המלאות בטווח (לדוגמה אם הדיווח הוא לרבעון השני בשנת 20X0, נתוני שני הרבעונים הראשונים בשנת 20X0 יקבלו משקל של 2/4, בעוד נתוני כל שנה קלנדרית מלאה שקדמה ל-20X0 ונכללה בטווח יקבלו משקל של 1).
- 21.4. לעניין עמודות 02-04 מובהר כי:
- 21.4.1. לא יכללו שנים שקדמו לשנת 2008.
- 21.4.2. בגין השנים 2008-2010 יכללו שיעורי ההפרשה הספציפית השנתיים, לפי השיטה שנקבעה בסעיף 9 להוראת השעה.
- 21.4.3. בגין התקופות החל מיום 1.1.2011 יחושבו שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו מותאמים. חישוב שיעורי המחיקות החשבונאיות נטו המותאמים לכל שנה יבוצע בעקביות לשיטה ששימשה לחישוב שיעורי המחיקות החשבונאיות נטו המותאמים בגין השנה האחרונה.
- 21.5. בעמודה "החלטה" (05) ידווח שיעור ההפסד המתאים (באחוזים), מתוך יתרת החוב הרשומה) שזוהה על ידי התאגיד הבנקאי באופן שמרני וזהיר מתוך טווח שיעורי ההפסד, כנדרש בסעיף 4.5.3 לנספח י' ובסעיפים 7.2.1 ו-8.2.1 בהוראת השעה.
- 21.6. בעמודה "התאמות" (06) ידווחו ההתאמות (באחוזים), מתוך יתרת החוב הרשומה).
- 21.7. "יתרת הפרשה להפסדי אשראי" (טור 09) – יחושב על ידי הכפלת הטור "מקדם הפרשה" (טור 07) ב"יתרת החוב הרשומה" (טור 08). מובהר כי "מקדם הפרשה" יהיה שווה ל"החלטה" (טור 05) + "התאמות" (טור 06).
- 21.8. בטורים (01) עד (06):

21.8.1. שורה 29 – סך הכל ישראל – תחושב לפי ממוצע של הערכים בטור המתייחס בכל אחד מענפי המשק (שורות 28-01), כשהם משוקללים לפי יתרת החוב הרשומה (טור 08)).

21.8.2. שורה 31 – סך הכל - תחושב לפי ממוצע של הערכים בטור המתייחס בישראל ובחוי"ל (שורות 29 ו-30), כשהם משוקללים לפי יתרת החוב הרשומה (טור 08)).

הבהרות לחלק ג'

הבהרות ללוח 05

22. בלוח זה ידווח על דרוגים פנימיים של האשראי המאזני לציבור, לרבות בגין הלוואות לדיור שחובה לחשב את ההפרשה בגינן לפי עומק פיגור. תאגיד בנקאי יציין בהערת שוליים (בשורה 18) האם הדרוגים הפנימיים מוצגים לפני או אחרי השפעת בטחונות, וישמור על דיווח עקבי בתקופות עתידיות.

23. קבוצת דרוג פנימית – הערכים בטור "קבוצת דרוג פנימית" מוצגים בסדר יורד החל מקבוצת הדרוג הפנימית שלהערכת הבנק מייצגת את האשראי עם הסיכוי הנמוך ביותר להפסד (שורה 01) וכלה בקבוצת הדרוג הפנימית שלהערכת הבנק מייצגת את האשראי עם הסיכוי הגבוה ביותר להפסד. הסיווג לקבוצות יעשה בהתאם לקבוצות הקיימות במערכת הדרוגים הפנימיים של התאגיד הבנקאי.

24. "דרוג ממוצע" (שורה 17) – יחושב כממוצע משוקלל של יתרת החוב הרשומה בכל קבוצת דרוג, כדלקמן: קבוצת הדרוג הטובה ביותר תקבל את הערך "1", קבוצת הדרוג הבאה אחריה תקבל את הערך "2" וכן הלאה.

25. במועד הדיווח לפיקוח לראשונה לפי הוראה זו ובכל מועד שחל שינוי במערכת הדרוגים הפנימיים של התאגיד הבנקאי, יצרף התאגיד הבנקאי לדיווח זה את הלוחות הבאים:

25.1. הסבר תמציתי לגבי מערכת הדרוגים הפנימיים של התאגיד הבנקאי, והשינויים שחלו, אם חלו.

25.2. טבלת התאמה בין הדרוגים הפנימיים בלוח זה לבין הדרוגים הפנימיים של התאגיד הבנקאי.

25.3. הסבר כללי לגבי הקשר בין הדרוגים הפנימיים בלוח זה לבין סיווגים בדוח הכספי לציבור.

הבהרות ללוח 06

26. בלוח זה ידווח עבור כל ענף משק מידע נוסף על שיעורים של הוצאות פרטניות בגין הפסדי אשראי, למעט בגין הלוואות לדיור שההפרשה המזערית בגינן חושבה לפי עומק הפיגור.

לעניין זה – הוצאות פרטניות בגין הפסדי אשראי לשנת דיווח - הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי, בתוספת מחיקות חשבונאיות נטו (אם לא נכללו בחישוב ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי, לרבות בגין חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם נבחנת על בסיס קבוצתי), בתוספת ריבית חוזית שלא נצברה לדוח רווח והפסד ובניכוי ריבית שהוכרה על בסיס מזומן בדוח רווח והפסד.

27. שיעור שנתי של הוצאות פרטניות בגין הפסדי אשראי :
- 27.1. בעמודת "שנה אחרונה" (01) ידווח לכל ענף משק השיעור השנתי של הוצאות פרטניות בגין הפסדי אשראי בארבעת הרבעונים האחרונים שהסתיימו במועד הדיווח.
- 27.2. בעמודות "מינימום" (02), ו- "מקסימום" (03) ידווח לכל ענף משק השיעור השנתי של הוצאות פרטניות בגין הפסדי אשראי, הנמוך ביותר והגבוה ביותר, בהתאמה, מבין כל אחד מהשיעורים השנתיים של ההוצאות הפרטניות בגין הפסדי אשראי בטווח השנים, ומבין השיעור השנתי של ההוצאות הפרטניות בגין הפסדי אשראי שנכלל בעמודת "שנה אחרונה".
- 27.3. בעמודה "ממוצע" (04) ידווח השיעור השנתי הממוצע של ההוצאות הפרטניות בגין הפסדי אשראי, שיחושב כממוצע פשוט של השיעורים השנתיים של ההוצאות הפרטניות בגין הפסדי אשראי בטווח השנים. בדיווחי ביניים יכללו בממוצע גם נתוני התקופה המצטברת מסוף שנת הדיווח האחרונה ועד למועד הדיווח, אולם יינתן להם משקל נמוך יותר מהמשקל של השנים הקלנדריות המלאות בטווח (לדוגמה אם הדיווח הוא לרבעון השני בשנת 20X0, נתוני שני הרבעונים הראשונים בשנת 20X0 יקבלו משקל של 2/4, בעוד נתוני כל שנה קלנדרית מלאה שקדמה ל- 20X0 ונכללה בטווח יקבלו משקל של 1).
- 27.4. לעניין עמודות 02-04 מובהר כי :
- 27.4.1. לא יכללו שנים שקדמו לשנת 2008.
- 27.4.2. בגין השנים 2008-2010 יכללו שיעורי ההפרשה הספציפית השנתיים, לפי השיטה שנקבעה בסעיף 9 להוראת השעה.
- 27.4.3. בגין התקופות החל מיום 1.1.2011 יחושבו שיעורי הוצאות פרטניות. חישוב שיעורי ההוצאות הפרטניות לכל שנה יבוצע בעקביות לשיטה ששימשה לחישוב השיעורים בגין השנה האחרונה. לצורך כך, בין היתר, יש לנכות מיתרת החוב הרשומה של האשראי את יתרת ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי בגין אשראי זה.
- 27.5. בטורים (01) עד (04) :
- 27.5.1. שורה 29 – סך הכל ישראל – תחושב לפי ממוצע של הערכים בטור המתייחס בכל אחד מענפי המשק (שורות 01-28), כשהם משוקללים לפי יתרת החוב הרשומה (טור (08)).
- 27.5.2. שורה 31 – סך הכל - תחושב לפי ממוצע של הערכים בטור המתייחס בישראל ובחול"ל (שורות 29 ו-30), כשהם משוקללים לפי יתרת החוב הרשומה (טור (08)).

דוח רבעוני על ההפרשה להפסדי אשראי

לוח 01

סיכום הפרשה הכוללת להפסדי אשראי - התאגיד הבנקאי והמאוחד

	מאוחד			תאגיד בנקאי						
	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב רשומה ²	מקדם הפרשה ¹	מחיקות חשבונאיות נטו שנתיות ³	הוצאה שנתית בגין הפסדי אשראי ³	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב רשומה ²	מקדם הפרשה ¹		
	באלפי ₪	באלפי ₪	ב-%	באלפי ₪	באלפי ₪	באלפי ₪	באלפי ₪	ב-%		
	08	07	06	05	04	03	02	01		
01									פגום*	א. אשראי לציבור מאזני.
02									נחות	
03									בהשגחה מיוחדת	
04									לא בעייתי**	
05									סך הכל, למעט הלוואות לדיור ⁴	
06									הלוואות לדיור ⁴	
07									סך הכל	
08									פגום	ב. פיקדונות בבנקים ואשראי לממשלות.
09									נחות	
10									בהשגחה מיוחדת	
11									לא בעייתי	
12									סך הכל	
13									פגום	ג. מכשירי אשראי חוץ מאזני.
14									נחות	
15									בהשגחה מיוחדת	
16									לא בעייתי	
17									סך הכל	
18									סך הכל מאזני וחוץ מאזני	
19									*מזה: בטחונות ⁵ וניכויים מותרים לפי הוראת נב"ת 313 של חובות פגומים לא צוברים	
									*מזה: חובות פגומים צוברים	
20									*מזה: יתרת חוב רשומה של חובות פגומים שאינם בפיגור 90 יום ומעלה ואינם בארגון מחדש של חוב בעייתי	
21									**מזה: אשראי לציבור ברשימת מעקב ⁶	

(1) יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לחלק ליתרת החוב הרשומה

(2) במכשירי אשראי חוץ מאזניים - ערך נקוב משוקלל במקדם המרה לאשראי.

(3) הוצאות בגין הפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בארבעת הרבעונים שהסתיימו במועד הדיווח

(4) הלוואות לדיור שההפרשה בגינן חושבה לפי עומק פיגור.

(5) יתרת חוב רשומה של חוב פגום לא צובר, לרבות חלק מחוב פגום לא צובר, המובטחת היטב במלואה על ידי שווי הוגן של ביטחונות או מותרת בניכוי לפי הוראת נב"ת 313.

(6) לרבות אשראי לציבור בפיגור מעל 30 יום ואשראי לציבור שאורגן מחדש על רקע קשיים של הלווה, שלא סווגו כאשראי בעייתי ולא נכללו ברשימת מעקב.

דוח רבעוני על הפרשה להפסדי אשראי

לוח 02

סיכום הפרשה הכוללת להפסדי אשראי, הפסדי עבר והתאמות - התאגיד הבנקאי

	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב רשומה ⁵	מקדם הפרשה ¹	התאמות ⁷	שיעור שנתי מותאם של מחיקות חשבונאיות נטו ³							
					שנה	ממוצע	מקסימום	מינימום	אחרונה ²			
					החלטה ⁶	ממוצע	מקסימום	מינימום	אחרונה ²			
					%-ב	%-ב	%-ב	%-ב	%-ב			
	באלפי ₪	באלפי ₪	ב-%	ב-%	05	04	03	02	01			
01										פגום	א. אשראי לציבור מאזני.	
02									בהשגחה מיוחדת נחות			
03									לא בעייתי			
04									סך הכל, למעט הלוואות לדיור ⁴			
05									הלוואות לדיור ⁴			
06										סך הכל	ב. פיקדונות בבנקים ואשראי לממשלות.	
07										פגום		
08										בהשגחה מיוחדת נחות		
09										לא בעייתי		
10										סך הכל		
11											פגום	ג. מכשירי אשראי חוץ מאזני.
12										בהשגחה מיוחדת נחות		
13										לא בעייתי		
14										סך הכל		
15											סך הכל מאזני וחוץ מאזני	

- (1) יתרת הפרשה להפסדי אשראי לחלק ליתרת החוב הרשומה
- (2) על בסיס ממוצע משוקלל של שיעור שנתי מותאם של מחיקות חשבונאיות נטו בארבעת הרבעונים האחרונים עד למועד הדיווח.
- (3) על בסיס ממוצע משוקלל של שיעורי המחיקות החשבונאיות (הפרשות ספציפיות עד שנת 2010) של הענפים השונים, מחושב בהתאם להוראת השעה בדבר "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי" (לאחר הכפלה במקדמים).
- (4) הלוואות לדיור שההפרשה בגיןן חושבה לפי עומק פיגור.
- (5) במכשירי אשראי חוץ מאזניים - ערך נקוב משוקלל במקדם המרה לאשראי.
- (6) החלטת התאגיד הבנקאי לגבי האומדן הטוב ביותר של טווח הפסדי האשראי.
- (7) בגין הגורמים הסביבתיים בגינם נדרש לבצע התאמות המפורטים בסעיף 4.5.5 בנספח י' להוראות הדיווח לציבור.

דוח רבעוני על הפרשה להפסדי אשראי

לוח 03

סיכום הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, הפסדי עבר והתאמות בגין אשראי לציבור מאזני לא בעייתי, לפי ענפי משק - התאגיד הבנקאי.

ייתר הפרשה להפסדי אשראי	הפרשה קבוצתית ¹ בגין אשראי לציבור מאזני - לא בעייתי								שנה אחרונה ²	מינימום מקסימום	ממוצע	החלטה ⁵	התאמות ⁶	מקדם הפרשה ⁷	יתרת חוב רשומה
	שיעור שנתי מותאם של מחיקות חשבונאיות נטו ³														
	ב-01	ב-02	ב-03	ב-04	ב-05	ב-06	ב-07	ב-08							
09	08	07	06	05	04	03	02	01							
01															
02															
03															
04															
05															
06															
07															
08															
09															
10															
11															
12															
13															
14															
15															
16															
17															
18															
19															
20															
21															
22															
23															
24															
25															
26															
27															
28															
29															
30															
31															

(1) הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, למעט הלוואות לדיור שחושבה בגין הפרשה לפי עומק פיגור.
 (2) שיעור שנתי מותאם של מחיקות חשבונאיות נטו בארבעת הרבעונים האחרונים עד למועד הדיווח.
 (3) על בסיס שיעורי המחיקות החשבונאיות (הפרשות ספציפיות עד שנת 2010) של הענפים השונים, מחושב בהתאם להוראת השעה בדבר "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי" (לאחר הכפלה במקדמים)
 (4) אנשים פרטיים - הלוואות לדיור - למעט הלוואות לדיור שההפרשה בגין חושבה לפי עומק פיגור.
 (5) החלטת התאגיד הבנקאי לגבי האומדן הטוב ביותר של טווח הפסדי האשראי.
 (6) בגין הגורמים הסביבתיים בגינם נדרש לבצע התאמות מפורטת בסעיף 4.5.5 בנוספת י' בהוראות הדיווח לציבור.
 (7) מקדם הפרשה-שווה להחלטה (טור 05) + התאמות (טור 06).

דוח רבעוני על ההפרשה להפסדי אשראי

לוח 04

סיכום הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, הפסדי עבר והתאמות בגין אשראי לציבור מאזני בהשגחה מיוחדת ונחות, לפי ענפי משק - התאגיד הבנקאי

י	הפרשה קבוצתית ¹ בגין אשראי לציבור מאזני - בהשגחה מיוחדת ונחות								ח	
	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב רשומה	מקדם הפרשה ⁷	התאמות ⁶	שיעור שנתי מותאם של מחיקות חשבונאיות נטו ³					שנה אחרונה ²
					החלטה ⁵	ממוצע	מקסימום	מינימום		
					%-ב	%-ב	%-ב	%-ב		
באלפי ₪	באלפי ₪	%-ב	%-ב	%-ב	%-ב	%-ב	%-ב	%-ב		
	09	08	07	06	05	04	03	02	01	
01										חקלאות
02										תעשייה
03										מזה: מכונות, ציוד, חשמלי ואלקטרוני
04										מתכת ומוצריה
05										מוצרים לבניה
06										גומי ופלסטיק
07										כרייה, תעשייה כימית ומוצרי נפט
08										נייר, הוצאה לאור ודפוס
09										עץ ומוצריו
10										טקסטיל, הלבשה ועור
11										מזון, משקאות וטבק
12										יהלומים
13										בינוי ונדל"ן: בינוי
14										מזה: קבוצות רכישה
15										מזה: עבודות הנדסה אזרחית (למעט בניית מבנים)
16										פעילויות בנדל"ן
17										סח"כ בינוי ונדל"ן
18										חשמל ומים
19										מסחר
20										מזה: מסחר במוצרים לבניה
21										בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
22										תחבורה ואחסנה
23										תקשורת ושירותי מחשב
24										שירותים פיננסיים
25										שירותים עסקיים ואחרים
26										שירותים ציבוריים וקהילתיים
27										אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ⁴
28										אנשים פרטיים - אחר
29										סך הכל פעילות בישראל של הלווה
30										סך הכל פעילות בחו"ל של הלווה
31										סה"כ

(1) הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, למעט הלוואות לדיור שחושבה בגין הפרשה לפי עומק פיגור.
 (2) שיעור שנתי מותאם של מחיקות חשבונאיות נטו בארבעת הרבעונים האחרונים עד למועד הדיווח.
 (3) על בסיס שיעורי המחיקות החשבונאיות (הפרשות ספציפיות עד שנת 2010) של הענפים השונים, מחושב בהתאם להוראת השעה בדבר "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי" (לאחר הכפלה במקדמים)
 (4) אנשים פרטיים - הלוואות לדיור - למעט הלוואות לדיור שההפרשה בגין חושבה לפי עומק פיגור.
 (5) החלטת התאגיד הבנקאי לגבי האומדן הטוב ביותר של טווח הפסדי האשראי.
 (6) בגין הגורמים הסביבתיים בגינם נדרש לבצע התאמות מפורטת בסעיף 4.5.5 בנוסח י' בהוראות הדיווח לציבור.
 (7) מקדם הפרשה-שווה להחלטה (טור 05) + התאמות (טור 06).

המפקח על הבנקים : הוראת הדיווח לפיקוח

טיוטה

דוח רבעוני על ההפרשה להפסדי אשראי

לוח 05

יתרת חוב רשומה לפי דרוגים פנימיים¹ של האשראי המאזני לציבור² - התאגיד הבנקאי - (באלפי ₪)

	סך הכל	פעילות בחו"ל ³	פעילות בארץ ³						קבוצת דירוג פנימית	
			סך הכל	אשראי מסחרי				אנשים פרטיים		
				מסחרי אחר	שירותים פיננסיים	נדל"ן	בינוי	אחר		הלוואות לדיור
08	07	06	05	04	03	02	01			
01									1	
02									2	
03									3	
04									4	
05									5	
06									6	
07									7	
08									8	
09									9	
10									10	
15									ללא דירוג	
16									סה"כ	
17									דירוג ממוצע	
18									הצגת הדירוגים ¹	

(1) אם הדירוגים הפנימיים מוצגים לפני השפעת ביטחונות יש לדווח בשורה 18 "1", אם מוצגים לאחר השפעת הביטחונות יש לדווח "2"

(2) לרבות הלוואות לדיור שחובה לחשב את ההפרשה בגין לפי עומק פיגור.

מידע נוסף - סיכום הוצאות פרטניות בגין הפסדי אשראי, לפי ענפי משק - התאגיד הבנקאי.

	שיעור שנתי של הוצאות פרטניות בגין הפסדי אשראי ¹				
	ממוצע	מקסימום	מינימום	שנה אחרונה ²	
				%-ב	
				01	
04	03	02	01		
01					חקלאות
02					תעשייה
03					מזה: מכוונות, ציוד, חשמלי ואלקטרוני
04					מתכת ומוצריה
05					מוצרים לבניה
06					גומי ופלסטיק
07					כרייה, תעשייה כימית ומוצרי נפט
08					נייר, הוצאה לאור ודפוס
09					עץ ומוצרי
10					טקסטיל, הלבשה ועור
11					מוון, משקאות וטבק
12					יהלומים
13					בינוי ונדל"ן: בינוי
14					מזה: קבוצות רכישה
15					מזה: עבודות הנדסה אזרחית (למעט בניית מבנים)
16					פעילויות בנדל"ן
17					סה"כ בינוי ונדל"ן
18					חשמל ומים
19					מסחר
20					מזה: מסחר במוצרים לבניה
21					בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
22					תחבורה ואחסנה
23					תקשורת ושירותי מחשב
24					שירותים פיננסיים
25					שירותים עסקיים ואחרים
26					שירותים ציבוריים וקהילתיים
27					אנשים פרטיים - הלוואות לדיר ³
28					אנשים פרטיים - אחר
29					סך הכל פעילות בישראל של הלווה
30					סך הכל פעילות בחו"ל של הלווה
31					סה"כ

(1) על בסיס שיעור הוצאות פרטניות בגין הפסדי אשראי (הפרשות ספציפיות עד שנת 2010) של הענפים השונים, מחושב בעקביות להוראת השעה בדבר
 (2) שיעור שנתי של הוצאות פרטניות בגין הפסדי אשראי בארבעת הרבעונים האחרונים עד למועד הדיווח.
 (3) אנשים פרטיים - הלוואות לדיר - למעט הלוואות לדיר שההפרשה בגין חושבה לפי עומק פיגור.

חשיפות למדינות זרות (רבעוני)

אלפי ש"ח

לוח 01

חשיפה למדינות זרות - מאוחד⁴

מדינה B	מדינה A			
		01	שם המדינה	
		02	קוד המדינה	
		03	סיווג המדינה	
		04	"מדינות עם בעיות נזילות"	
		05	"ארצות פחות מפותחות" (LDC)	
			מרווח CDS של המדינה (בנקודות בסיס)	
			דירוג עדכני של המדינה	
		06	חשיפה מאזנית ² מעבר לגבול	
		07		לממשלות ³
		08		לבנקים
		09	חשיפה מאזנית ² של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים	
		10		לאחרים
		11		לפני ניכוי התחייבויות מקומיות
		12	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	
		13	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי (9-10=11)	
		14	סך כל החשיפה המאזנית ^{4, 2} (6+7+8+11=12)	
		15	מזה: סיכון אשראי מאזני מסחרי בעייתי ^{4, 6}	
		16	מזה: חובות פגומים ⁴	
		17	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני ⁴	
		18	סך כל החשיפה המאזנית לאחר ניכוי יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני ⁴ (12-15=16)	
		19	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בגין החשיפה המאזנית ⁴	
		20	חשיפה חוץ מאזנית ⁵	
		21		סך החשיפה החוץ מאזנית ²
		22		מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני מסחרי בעייתי ⁶
		23	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני המיוחסת לסיכון האשראי החוץ מאזני	
		24	סך החשיפה החוץ מאזנית לאחר ניכוי יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני (18-20=21)	
		25	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בגין סיכון אשראי חוץ מאזני	
		26	לפרעון עד שנה	
		27	לפרעון מעל שנה	
		28	חשיפה מאזנית מעבר לגבול ²	

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערביות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) מוצג לאחר מחיקות חשבונאיות, נטו ולפני ניכוי יתרת ההפרשות להפסדי אשראי.
- (3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (4) תאגיד בנקאי אשר לא דיווח על נתונים בשורות 6 - 11 ידווח על הנתונים בשורות הללו.
- (5) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (6) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות ובהשגחה מיוחדת, למעט סיכון אשראי בגין אנשים פרטיים.

29ב. הפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי

1. בגין הלוואות לדיור כהגדרתן בנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314 בדבר "חובות בעייתיים בהלוואות לדיור בבנק למשכנתאות" **תחושב-תאגיד בנקאי יחשב** הפרשה ספציפית מזערית לפי שיטת עומק הפיגור, כמפורט בנספח זה. **תאגיד בנקאי שאינו בנק למשכנתאות יחשב גם הוא הפרשה ספציפית מזערית לפי שיטת עומק הפיגור, בהתאם לכללים שנקבעו בנספח האמור. בנוסף, תאגיד בנקאי רשאי לחשב הפרשה ספציפית מזערית לפי שיטת עומק הפיגור כאמור לעיל גם בגין יתר הלוואות לדיור, כהגדרתן בהוראות ניהול בנקאי תקין 451 בדבר "נהלים למתן הלוואות לדיור", בהן קיים החזר חדשי או רבעוני.** מובהר כי, בהתאם לנספח, ביצוע הפרשות על פי עומק פיגור אין בו כדי לפטור את התאגיד הבנקאי מביצוע הפרשות נוספות להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור, כאשר מתקיימות נסיבות, המצביעות על כך שהפרשה לפי עומק פיגור אינה מספקת. ראה נספח יב' להוראות הדיווח לציבור להנחיות נוספות בדבר חישוב הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור וגילוי על הלוואות אלו.
2. בגין קבוצות של חובות שצוינו בסעיף 29א.6. (א) ובגין חובות אשר נבדקו פרטנית לפי סעיף 29א ונמצא שהם אינם פגומים, **למעט לרבות** בגין חובות כאמור בסעיף קטן 1. לעיל שחושבה לגביהן הפרשה ספציפית מזערית לפי עומק הפיגור, תחושב הפרשה בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות ארה"ב מספר 5. ראה נספח י" להוראות נוספות לגבי שיטת קביעת ההפרשה ודרישות התיעוד. מובהר כי אין לחשב הפרשה כאמור בגין איגרות חוב, כהגדרתן בסעיף 24ז, ובגין מכשירים נגזרים.